

Pihlajaveden kyläjulkaisu
Ilmaisjakelu entisen
Pihlajaveden alueen talouksiin
Osoite: Aisapuu
42910 Pihlajavesi

Painos 700 kpl

Toimituskunta,
kansalaisopiston
kyläjulkaisupiiri

Kirsti ja Tapani Paasu
Pertti Jartti
Eeva-Leena Kallio
Markku Koivuranta
Matti Korja
Kalle Kuusimäki
Lasse Lappi
Leila Lepikko
Pirkko Mäkinen
Matti Rajala
Matti Saarinen

Pankki: POP, Keuruu
Tili 476210-2127393

Ilmoitushinnat:
1/1 sivu 67 €
1/2 sivu 35 €
1/4 sivu 19 €
1/8 sivu 11 €

Vuosikerta 17 €
Irtonumero 3 €

Irtonumeroita ostettavissa
Keuruskopiosta

Taitto ja tulostus:
Keuruskopio Oy

Muutos...

- Auto sammui, kun en älynnyt hakea bensaa Keuruulta
- Kauppa sammui, kun en älynnyt hakea tavaroita Pihtorista
- Kunto sammui, kun en älynnyt ajoissa hoitaa terveyttä
- Katulamput sammui, kun ei ole raitilla kulkijoita
- Kylä sammui, kun... höpö höpö

Kaikki oli ennen toisin. Kylässämme oli kaksi kauppaa ja viisi pankkia, parturi, leipomo, kukkakauppa, korjaamot ja koneet. Monta ammatti autoilijaa ja monta koneyrittäjää. Olipa myöskin monta virkamiestä ja -naista.

Oli uimakoulut kesäisin ja hiihtokoulut talvisin. Oli jumpat ja juoksut, ompelu seurat ja hartaudet. Possuja ja lehmiä, hevosia ja lampaita. Taitaa tulla kohta liian pitkä ja jopa haikea luettelo.

Mikä on muuttunut? Pellot on samat, jopa parantuneet, metsä kasvaa ja järvissä kalakanta monipuolistuu. Kesällä on lämmintä ja talvella pakasta. Tiet ovat hyvät ja linjat menevät joka suuntaan.

Onkohan kaikki liian hyvin? Tiet vievätkin pois. Kännyköillä ja tietokoneilla hoidellaan yhteydenotot. Eihän me tarvita toisiamme. Ei tarvita kauppaa eikä korjaamoa. Marketeissä on niin vallan mukava käydä, koska siellä on tuhansia tavaroita, joita ihminen ei koskaan tarvitse. Eihän vieraassa paikassa pidä puhua vieraille ihmisille. Helppoa vai sairasta? Lääkäriinkin pääsee heti, jos menee ambulanssilla. Siis Mäntään tai Jyväskylään tai putkiaidan sisälle.

Matti muutettiin syksyllä ”mummon puolelle”, iso muutos sekin.
Kuinkahan ne, me, kaikki selvittää muutoksista?

*Mummonpuolella 10.10 klo 10.00
Matti Korja*

PIHLAJAVESI-GALLUP:

Yksi kesä on taas eletty ja eipä se säitten puolella aina niin hääppönen ollut. Syksyyn on selvitty ja aisapuu – pihlaja siis – on pudottanut lehtensä ja tämä toinen Aisapuu – kylälehti – putoaa postilaatikoihin taas, kuten aikaisempinakin syksyinä lokakuussa. Eletään lokakuun ensimmäistä sunnuntaita ja niinpä kylää kiertämään gallupin merkeissä.

1. Kulunut kesä oli säiden puolesta vähän poikkeava, niitä kaivattuja pitkiä poutajaksoja ei kesään juuri sisältynyt ja sadepäiviä taisi olla kahdenkin kesän edestä. Jäikö sinulta säiden takia joku suunnittelemasi työ, matka, tai muu hanke viime kesältä toteuttamatta ja miltä tuo mennyt kesä näin jäljestä päin katsottuna tuntuu?

2. Oletko itse sellainen henkilö joka syksyisin kerää talvivarastoon marjoja ja sieniä, jos tällainen olet niin miten niitä kuluvana syksynä – sateisen ja vähän kylmänkin kesän kasvattamina – on luonnosta löytynyt?

3. Kuluvan lokakuun loppupuolella on taas vaalit edessä, eli kaupungin-/kunnanvaltuustoihin valitaan taas henkilöitä seuraaviksi neljäksi vuodeksi. Aiotko käydä äänestämässä ja oletko yleensä aiemmin näin tehnyt? Entä sitten uskotko täältä haja-asutusalueelta valitun saavan valtuustossa ääntään kuuluviin ja saavan meidän toiveitamme eteenpäin?

IRJA HIETARANTA

1. Kuluneena kesänä ainakin kaikki istutetut tai kylvetyt kasvit alkoi kasvamaan ja kehittymään kovin huonosti ja hitaasti, kukatkin

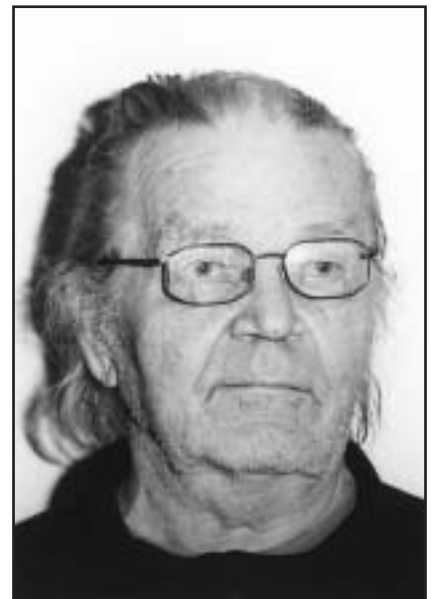
kukkivat vasta myöhään syksyllä, mitä niitä olen istuttanut ja kasvattanut, ei tahtonut kesässä niille mitta riittää. Perunakin jos ei olisi ollut harson alla niin tuskin olisi kerinnyt kaivettavaksi asti ollenkaan, on sen verran varjoisa tuo kasvupaikka ja vielä tuuli on käynyt kylmästi tuolta järveltä päin.

2. Aika huonosti on marjassa käyty tänä syksynä, puolukoitakin on pakastimessa vielä viime syksyltä jäljellä että ei välttämättä edes tarvitse niitä kerätä. Hirvikärpäsiä kun on vielä tänä syksynä niin paljon että ei marjametsään ole tehnyt yhtään mieli. Suppilovahveroi-ta varmaan käydään vielä katselemassa kun nuo hirvikärpäset syksyn edetessä vähän vähenevät.

3. Kyllä joka kerta olen käynyt äänestämässä ja samoin aion tehdä nytkin, eipä ole tainnut jäädä

yhtään kertaa väliin vaan aina olen äänioikeuttani käyttänyt. Kyllähän hyvä olisi että täältä haja-asutusalueeltakin muutama pääsisi valtuustoon, ne jotka ovat täältä kotoisin tietävät näistä ympyröistä minkä kanssa tällä ollaan ja eletään ja voivat viedä toiveita ja puutteita eteenpäin. Onhan siellä muutama täältä Pihlajavedeltä ja kun näistä osa on jäämässä suosiolla pois niin toivottavasti täältä tulee näille uusi tilalle.

RAUNO KOPPANA

1. Senverran oli huono kesä että ainakin kun oli suunnitelmassa noitten päätyikkunoitten laittaminen kuntoon niin jäipä tekemättä sillä ei niitä sateella voinut tehdä. – Niin ja puut on metsässä vieläkin, ei niitäkään ole saatu pois kun aina satoi jos ei muuta niin ainakin sellaista ”kiasasadetta”, oma kunto kun on vielä se mikä on niin eipä siinä muuta tarvita. Parempi kesä olisi saanut olla.

2. Tämä kesä on kyllä mennyt

täysin pommiin marjastuksen ja sienestyksen kanssa, Liisan astma ja yskä pahenee kun metsässä on näin kosteana syksynä kaikenlaisia homepölyjä, että ei kerta kaikkiaan sinne ole ollut mitään asiaa. Aikaisemmin kyllä joka vuosi niitä on kerätty, mutta tämä vuosi on kyllä poikkeus, vain pari litraa mustikoi-ta keräsin tuosta tien läheltä ja se-kin taisi olla jo syyskuun puolella.

3. Yleensä on äänestetty jokaisissa vaaleissa aikaisemmin, vaan nyt en tiedä, ei täällä tunne ketään. Pihlajaveden tasolla – mitäpä vaikutusta yhdellä täältä valitulla ”kävyllä” on Keuruun kirkonkylän ”nuijapäitä” vastaan – ei mitään. Raaka totuus on että me täällä asuvat kelvataan vain veronmaksajiksi, muussa olemme vain rasi-te. Kyllä tosiasia on edelleenkin se että Keuruu päättyy Otavan riste-ykseen.

RAILI KARA

1. Ihan hienoa olisi ollut saada au-rinkoa ottaa menneenä kesänä – olihan siinä tosin aurinkoisiakin pätkiä, olivat vain kovin lyhyitä. Ei minulta oikeastaan mikään suunniteltu jäänyt kesällä tekemättä, tai

siirtynyt seuraavaan kesään, ihan kivasti tuli kaikki toteutettua.

2. Marjoista puheen ollen – niitä on ollut todella niukasti, täällä ei ainakaan löytynyt mustikkaa eikä nyt tunnu puolukkaa löytyvän yhtään paremmin. Näyttävät nyt olevan kovin ”hakusassa”, vaikka olen vähän isompaakin lenkkiä tehnyt niin tuntuu että muuta metsässä ei ole kuin hirvikärpäsiä – niitä sitten enemmän kuin aikaisempina syksyinä. Viime syksy kun oli kovin kuiva niin sanovat että metsämarjat siitä kärsivät ja siksi niitä ei tänä syksynä ole, kesällä veikkasivat hyvää marjasyksyä mutta eipä siinä sit-ten niin käynytäkään. Sieniä kyllä olisi mutta en ole oikein innostu-nut niitä keräilemään.

3. Äänestämään menen ilman muuta – aina olen näin tehnyt. Keu-ruulla kun tuossa asiointikydyissä käyn niin käytän ennakoöänestys-mahdollisuutta samalla. Monena, monena vuonna jo olen näin teh-nyt, joskus siellä on kyllä jonoa-kin niin että ei meinaa keritä sii-hen bussiin. Oma autoa kun ei ole niin olisi äänestysmatka muu-toin pitkä ja hankala. Karimolta kun nyt loppui oma äänestysalue niin pitäisi käydä Pihlajavedellä as-ti äänestämässä, joten kovin pitkän matkan päässä se käynti olisi. Us-kon kyllä että täältä haja-asutus-alueelta valitulla on siellä mah-dollisuudet vaikuttaa asioihimme, täytyy vain olla aktiivinen ihminen ja saada puhumalla muita puolel-leen ja jos asia on hyvä niin luulisi sen saavan kannatusta keskustassa asuvita valtuutetuiltakin.

Kiersi ja kuvasi taas: MaSa

Seurakunnan toimintaa

Valopilkkun raamattupiiri

20.10. klo 12

17.11. klo 12

15.12. klo 12 (samalla Valopilkkun kauneimmat joululaulut)

Pihlaistupa seurakuntatalolla

27.10.

10.11.

8.12.

14.11. Jorma Hynnisen + tytärten konsertti uudessa kir-kossa

Kauneimmat joululaulut

Valopilkkussa 15.12. klo 12

Seurakuntatalolla 16.12. klo 18

koululaisten joulujuhlan yhteydessä

Lapinrannassa 18.12. klo 18

Jumalanpalvelukset uudessa kirkossa sunnuntaisin klo 10.

4.11. ei jumalanpalvelusta.

Itsenäisyyspäivänä seppeleenlas-ku uudella kirkolla 9.45, jumalan-palvelus klo 10.

Soihtukulkue Koipikankaalle 16.30, seppeleenlasku sankari-haudoilla klo 17 + kahvi.

Joulunajan jumalanpalvelukset

24.12. klo 14.30

hartaus Rekolan hautausmaalla.

24.12. klo 15.30

hartaus Koipikankaan hautaus-maalla.

25.12. klo 7.00

jumalanpalvelus uudessa kirkossa

31.12. klo 23.00

jumalanpalvelus uudessa kirkossa

Marjo Ihalainen
NIMIKKOKIRJE 4/ 2004
ELCB
P.O.Box 1976
GABORONE
BOTSWANA
@-mail: marjo.ihalainen@felm.org
kännykkä: + 267 72652182
Nimikkoseurakunnat: Anjalankoski, Keuruu,
Koski Tl, Kurikka, Vähäkyrö.

10.08.2004

LÄHETTÄJÄNI, YSTÄVÄNI

Kiitos teille kaikista muistamisista: kirjeistä, paketeista, korteista ja sähköpostista. Tuntuu hyvältä saada palautetta myös näistä kiertokirjeistä. Tämänkertainen kirjeeni on tilkkutäkki erilaisista asioista ja tapahtumista. Se on kirjoitettu heinä-elokuun aikana, jolloin väki Suomessa lomailee tai leireilee. Oma opiskeluaikani on lopussa ja käänin hihojani aloittaakseni varsinaisen työni: opettamisen Luterilaisessa teologisessa seminaarissa, Woodpeckerissä, syyskuun alussa. Suomen seurakunnissa alkaa pian syksyn työkausi. Olkoon se Jumalan läsnäolollaan siunaama.

Tilkkutäkkini kertoo lähinnä ajastani Francistownin seurakunnassa. Lukekaa sitä pala kerrallaan.

Seurakunta kokoontuu jumalanpalveluksiin

Seurakunnan tärkein tapahtuma on sunnuntai-aamun jumalanpalvelus. Francistownissa englanninkielinen jumalanpalvelus alkaa noin klo 8 ja setswanankielinen heti sen jälkeen noin klo 10. Aika ei ole niin tärkeä – tärkeämpää on että ihmiset ovat paikalla. Seurakunnan laulua säestetään joskus

tamburiinilla, rummulla tai muilla rytmisoittimilla. Sunnuntain jumalanpalveluksissa vietetään ehtoollista kerran kuukaudessa. Kerran kuukaudessa on myös mahdollisuus esirukouspalveluun jumalanpalveluksen yhteydessä.

...häihin

Jumalanpalvelusten lisäksi seurakuntaa kokoavat perhejuhlat: surut ja ilot. Kirkkohäät ovat harvinaisia, mutta pari kuukautta sitten sain olla todistamassa luterilaista avioliittoon vihkimistä Francistownin kirkossa. En tuntenut pariskuntaa. Juttelin ennen seremoniaa vanhemman puoleisen miehen kanssa, joka kertoi olevansa erään luterilaisen seurakunnan pastori. Hän tuntui levottomalta ja käveli edestakaisin hermostuneena. Kysyin osaaottavasti, kuinka monta paria hän on vihkinyt. Hän sanoi: "... mutta nämä ovat, minun omani." En siis puhunutkaan papin, vaan sulhasen kanssa. Osanottoni oli vielä syvempi.

Hääseremonia ei mennyt lyhyemmän kaavan mukaan, niin kuin yleensä Suomessa. Kirkossa pidetty osuus oli kuitenkin vain lyhyt osa koko juhlaa. Ennen sitä

ja sen jälkeen on menoja, joihin en tällä kertaa päässyt mukaan. Häissä ja hautajaisissa sekoittuvat kristilliset ja perinteiset tavat, niin kuin Suomessakin.

...hautajaisiin

Hautajaiset ovat häitä yleisempiä. Niihin ei kokoonnuta kirkkoon, vaan yleensä rukoukset ja siunaus suoritetaan vainajan kotona, ruumishuoneella ja hautausmaalla. Botswanalainen hautajaisperinne on hyvin rikas. Kaikkea sen ulottuvuuksia en varmasti koskaan tule tietämään, siispä kerron, mitä olen itse nähnyt.

Kuoleman ja hautajaisten välisenä aikana pidetään hautajaisrukouksia vainajan kotona aamuin illoin. Hautajaisiin ei kutsuta, mutta niihin tulee koko suku, kylä ja ihmisiä kauempaakin. Varsinainen hautajaispäivä on usein lauantai. Perjantai-iltapäivällä lähisuku hakee arkun ruumishuoneelta kotiin. Pappi tai evankelista johtaa rukoukset sekä ruumishuoneella että kotona. Koko yö valvotaan. Lähiomaiset istuvat lattialla arkun vierellä. Tiettyinä aikoina luetaan rukoukset. Ruumiinvalvojaisten rukouksia johtaa usein joku tai jotkut seurakunnan vanhimmista joskus myös pappi.

Varhain aamulla ennen hautausmaalle lähtöä on vainajan katsominen kotona. Kotona voidaan laskea myös kukkatervehdykset. Suomalaisesta tavasta poiketen kukat ovat usein muovisia. Hautausmaalle ajetaan surusaatossa. Ensimmäisenä ajaa papin auto ja sitä seuraa ruumisauto. Sen jälkeen tulevat muut hautajaisvieraat.

Hautausmaalla on puheita, rukouksia ja lauluja. Siunaaminen tapahtuu arkun hautaan laskemisen jälkeen. Pappi ripottelee arkulle hiekkaa kolme kertaa ja lukee siunaussanat. Sen jälkeen lähiomaiset hyvästelevät vainajan ääneen tai äänettömästi ja heittävät hiekkaa arkulle. Suvun miehet peittävät

haudan muiden hautajaisvieraiden laulaessa. Lopuksi haudalle laitetaan katos, johon on kiinnitetty laatta, jossa on vainajan nimi, syntymä- ja kuolinaika. Haudalta palataan vielä vainajan kotiin, jossa on ruokailu ja lyhyitä puheen vuoroja. Väki on valvotun yön jälkeen väsynyttä eikä tilaisuus ole kovin pitkä.

Olen osallistunut useampiin hautajaisrukouksiin ja kerran varsinaisiin hautajaisiin, jossa sain toimittaa haudan siunaamisen. Ihmettelin monia asioita, mutta löysin myös yhteistä. Ruumiinvalvojisista on Suomessa luovuttu, mutta se on ollut aikaisemmin tapana mm. Sippolassa. Hautajaisaatot ja koko kylän kokoontumisen hautajaisiin muistan lapsuudesta. Tuntuu siltä, että sekä Suomessa että Botswanassa hautajaisissa on aina kylmä.

... ristiäisiin

Kaste on ovi seurakuntaan. Botswanassa aikuisten kasteet toimitetaan jumalanpalveluksen yhteydessä. Francistownissa sain avustaa kasteessa, jossa viisi aikuista otettiin seurakunnan yhteyteen. Kastettavat käyvät joko vuoden kestävästä rippikoulusta, mikä on tapa nuorten kohdalla. Aikuisten kohdalla aika voi olla lyhyempi. Heille opetetaan kristinuskon perusasiat ja varmistetaan, että he omasta vakaumuksestaan haluavat tulla kastetuiksi ja kristityiksi. Luterilaisten vanhempien lapset yleensä kastetaan pieninä, mutta poikkeuksia on.

Varsin erikoisessa lähetystilanteessa oli, kun sain kastaa muuttaman todistajan läsnä ollessa nuoren henkilön, jonka suku on muuttanut Botswanaan islamilaisesta maasta. Hänen äitinsä on kristitty, mutta muu perhe on uskonnottomia. Muistatko heitä rukouksessa.

Peitot kertovat diakoniatyöstä

Kun viime vuonna pakkasin rahitia, mukaan lähti kuusi Pihlajaveden kappeliseurakunnan naisten neulomaa villapeittoa. Nyt ne saavat kertoa matkastaan.

1. peitto: Kyhjötin puolivuotta muiden mukana varastossa. Kesä oli lämmin ja tunsin itseni tarpeettomaksi. Koit, torakat ja muut inhottavat ötökät pelottivat. Sitteen alkoi tapahtua. Muutin Francistowniin juuri, kun yöt alkoivat viiletä. Sain toimia vierashuopana. Yllätykseksi palasin takaisin uuden emäntäni mukana Lobatseen. Nyt asun korkealla vuorenrinteellä pienessä mökissä. Pääasiassa palvelen perheen isoäitiä, mutta jaan lämpöä myös lapsenlapsille. He nukkuvat kaikki samassa siskonpetissä kylki kyljessä. Talviyöt ovat olleet kylmiä ja karpaisin kaveria.

2. peitto: Asun Francistownissa. Omistajani on pyörätuolissa toispuoleisen halvauksen seurauksena. Hänelle on ehdotettu kuntoutusta Thuson kuntoutuskeskuksessa Maunissa, mutta käytännön asiat eivät ole järjestyneet. Hän oli iloinen, kun kuuli, että minut ovat valmistaneet rukoilevat kädet.

3. peitto: Minä sain esiintyä. Minun tarinani kerrottiin raamattupiirissä ja saarnassa kirkossa. Seurakunta on kuin tilkkutäkki: jokainen pala on omalla paikallaan. Jokaisella on tehtävä, armolahja, joka on tarkoitettu käytettäväksi yhteiseksi hyödyksi. Reikäinen peitto ei lämmitä. Francistownin seurakuntalaiset lähettivät tervetuloa Pihlajavedelle ja kiittivät, että olette lähettäneet minut muistuttamaan Raamatun sanasta. Myöhemmin kohtasin omistajani, pienen orvoksi jääneen pojan. Se aamu oli kylmä ja poika tuli rikkinäisissä housuissa raamattupiiriin isoäitinsä kanssa.

4. peitto: Minun emäntäni on kastettu vähän aikaa sitten luteri-

laisen seurakunnan jäseneksi. Hän on vakavasti sairas. Tuberkuloosi vie voimat, mutta lääkityksellä se pidetään kurissa. Mutta ongelma on se, että aina kotona ei ole ruokaa. Lääkkeitä ei voi ottaa tyhjän vatsaan. Hän joutuu nukkumaan katottomassa majassa erillään muista perheenjäsenistä. Tartuntaa pelätään. Kun minut kiedottiin hänen ympärilleen, hymy levisi hänen kasvoilleen. Tunnus olevani tärkeässä tehtävässä. Toivottavasti te tekijäni rukoillette emäntäni puolesta.

5. ja 6. peitto: Odottelemme vielä, mikä on meidän paikkamme. Luterilaisen seminaarin varastossa on ollut kylmä, mutta onneksi meitä on kaksi: iso ja pieni. Joskus täytyy jaksaa odottaa ennen kuin oma tehtävä ja paikka löytyy. Aika on jokaisella asialla. Kiitos, että lähetitte meidät tänne Afrikkaan.

Muutto Gaboroneen

Heinäkuun viimeisenä sunnuntaina varhain aamulla pakkasin tavarani autoon ja lähdin Francistownista kohti pääkaupunkia. Seurakseni sain paikallisen ”enkelin”, yhden seurakunnan nuorista. Hänen kanssaan oli mukava ajella lähes 500 km läpi kuivan ja pölyisen Itä-Botswanan. Aurinko lämmitti kuin konsanaan kesällä, mutta lehdettömät puut kertoivat, että on talvi. Sen sain kokea luissani, kun vietin muutaman yön Woodpeckerin seminaarilla. Lämpö laski yöllä pakkasen puolelle. Suomessa ostetussa untuvamakuupussisakin paleli.

Järviä Botswanassa

Muitakin luonnon erikoisuuksia olen saanut nähdä. Ngami-järvessä on vettä tänä vuonna. Viimeksi järvi oli olemassa vuonna 1988 eli 16 vuotta sitten. Näin kertoivat oppaat. Linnut ja lehmät nauttivat vedestä. Suuret pikkulintu-

parvet leikittelivät järven yllä. Marabuhaikarat seisoskelivat vedessä vähän arvokkaammin. Juoru oli kulkenut lintujen keskuudessa: Ngami-järvessä on vettä. Mennään sinne.

Kävin järveä ihailmassa juhannuksen aikoihin, kun tutustuin Mauniin ja Sehitwaan. Maun on iso kylä Pohjois-Botswanassa. Lähetystyön ystävät tuntevat sen Thuson kuntoutuskeskuksesta. Thuso on setswanaa ja suomeksi 'apu'. Sehitwan kylästä alkoi Suomen lähetysseuran Botswanan työ, kun Helmi Makkonen lähetettiin sinne v. 1972. Hän teki uraa urtavaa työtä mm. vammaisten keskuudessa. (Maunista ja Thusosta voi lukea lisää Lähetysseuranomista 4/2004)

Tänä vuonna on vettä myös suolajärvissä. Ne ovat yleensä vain valkoista rannatonta suola-aavikkoa. "Paneilla", niin kuin niitä täällä kutsutaan, ajellessa on suuri vaara eksyä. Sinne kehotetaankin menemään vain oppaan ja kompassin kanssa. Mutta nyt valkoinen lakeus on täynnä vettä. Katselin auringonlaskua Makgadikgadipanilla. Näky oli taianomainen. Auringon viimeiset säteet värjäisivät taivaan ja veden pinnan oranssiksi. Järvellä ui pelikaanipariskunnan tummat hahmot. Vastaranta näkyi mustana viivana, joka erotti taivaan ja veden. Oli melkein yhtä kaunista kuin Keuruselällä kesäiltana. Hyttysiäkin sai hätistellä. Joten mitäpä Suomen kesästä kaipaisin.

Ripariraamattu

Hyttysten lisäksi Suomen kesään kuuluvat ehdottomasti rippikoulu-leirit. Oli mukava kuulla terveiset ja kysymykset suoraan kännykkään reaaliajassa Keuruun seurakunnan ripareilta. Toivottavasti leireiltä on jäänyt jotain takkiin.

Tänäkin kesänä Suomessa on jaettu 50 000 Raamattua rippikoululaisille. Harmaat sormenjäljet,

rypistyneet sivut ja alleviivaukset kertovat, että niitä on luettu rippikoululeirillä. Entä mitä tapahtui konfirmaation jälkeen. Missä on Raamattusi paikka? Pölyttykö se kirjahyllyssä vai kulkeeko se repussa matkassa mukana? Lukeeko sitä kukaan?

Olen ollut rippikoulun opettajana Suomessa monta vuotta. Tänä vuonna olen opettanut Herran rukousta botswanalaisille nuorille. Meidän ongelmamme on se, ettei jokaisella rippikoululaisella ole Raamattua. Joillakin on resuisia ja kuluneita painoksia erilaisilla käännöksillä. Yhdellä isoäidin vanha setswanankielinen toisella King James-käännös englanniksi. Kolmannelta takavarikoimme jehovantodistajien version. "Mikä sivu?" on turha kysymys tunnilla.

Botswanassa on saatavilla Raamattuja setswanaaksi ja englanniksi suomalaisittain katsottuna halpaan hintaan, mutta sekin voi olla liian korkea köyhille perheille ja seurakunnille. Kuinka moni suomalaisperhe ostaisi itse nuorelleen rippikoulu- ja raamatun? Eiköhän sitä pidetä itsestään selvänä, että se tulee seurakunnalta - niin kuin myös rippikoulun oppikirja. Ja niin se on hyvä.

Niin usein, kun avaat Raamattusi, muista, minkä lahjan olet saanut. Lue sitä kiittäen samalla tappaa kuin syöt jokapäiväisen leipäsi. Monelta ihmiseltä puuttuu sekä leipä että Raamattu.

Kiitos- ja rukousaiheita

1. Eben

Edellä mainittujen aiheiden lisäksi tahdon kertoa teille pienestä pojasta, jolla todettiin aivoissa kasvain. Hänen nimensä on Eben ja hänen vanhempansa ovat kotaisin Tansaniasta. Pojan puolesta rukoiltiin. Leikkaus meni hyvin. Hän on taas kunnossa ja leikkii niin kuin kaikki lapset. Äiti on opettanut Ebenille, että Jeesus paransi hänet. Siitä he kertoivat

koko seurakunnalle jumalanpalveluksessa laulamalla. Seurakuntalaiset antoivat erityisen kiitoskolehdin. Jumala parantaa monella tavalla.

2. Luterilainen seminaari Woodpecker

Toinen lukukausi Luterilaisessa seminaarissamme on saatu päätökseen. Kolmas lukukausi alkaa elokuun lopussa. Opiskelijat valmistautuvat syyskuun lopussa oleviin tentteihin. Itse aloitan oman urakkani opettajana. Muistakaa sekä opiskelijoita että opettajia ja muuta henkilökuntaa.

3. Nuorten leiri

Ennen sitä on ELCB:n kansallinen nuortenleiri Maunissa. Se kokoaa satoja nuoria. Rukoilkaa, että sen hengellinen anti tavoittaisi mahdollisimman monen nuoren sydämen. Ja sitä, että Pyhä Henki saisi parantaa ja eheyttää heitä niin, että he voisivat elää kristittyinä. Erityinen surun aihe täällä on, että liian moni ihminen saa nuorena HIV-tartunnan, joka johtaa myöhemmin liian varhaiseen kuolemaan.

Taivaan Isän siunausta ja varjelusta teille kaikille!

*Marjo
työtoverinne Botswanassa*

”NURIN, OIKEIN- NURIN, OIKEIN”, BOTSWANAAN MENNÄÄN

Sinistä, punaista, harmaata, violettiä, raidallista, kirjavaa – värejä melkoinen kirjo, kerros kerrokselta edestakaisneuletta, monien ahkerien käsien kutomaa, villalankakorien kätköistä löytynyttä materiaalia; vain mitta on tarkoin määrittä: 18 cm x 18 cm. Mikä se on?

Lyhyesti sanoen se on pieni lappunen, patalapun kokoinen, mutta tulee toimimaan tärkeässä tehtävässä, osana lämpöisiä peittoja, jotka lähtevät kauas Afrikan, Botswanaan.

Ne ovat lähetystyön asialla, ne haluavat muistaa kaukaista lähimmäistämme ja viedä pienen ilonpiisaran sinne, missä eletään kovin erilaisissa olosuhteissa kuin me täällä pohjoisessa.

Tällaiseen peittoon tarvitaan yhteensä 63 lappusta, yhteen ommeltuna 9 x 7.

Meillähän on siellä Botswanassa ikioma ”Afrikan kirjeenvaihtajamme”, Marjo-pappi, joka pitkän opiskelujakson jälkeen on kuluva-

na syksynä aloittanut varsinaisen työnsä diakonien kouluttajana.

(ks. Oheinen Marjon kirje)

Hänen mukanaan lähti jo kuusi peittoa, ja kuluneena talvena puitot ovat taas heiluneet seurakunnassamme ahkeraan. Tiedossani ei ole uusien peittojen lukumäärää, mutta kesällä pidettiin yhteistalkoo Leirisaassa yhdessä Haapamäen lähetyspiirin kanssa, jolloin ommeltavaa kertyi niin paljon, ettei yksi päivä riittänyt, ja syyskuussa pidettiin jatkotalkoo Seurakuntatalolla. Mukana ovat olleet myös seurakunnan lähetys sihteeri, Marja-Leena Lähteenmäki ja toisessa talkoossa lisäksi pastori Merja Kaunismäki, joka piti kauniin alkuhartauden. Työn lomassa saimme myös nauttia musiikista, jota Merja ja Marja-Leena esittivät Ismo Saarilammen kitarasäestyksellä. He ovat olleet vilkkaassa sähköpostija viestiyhteydessä Marjoon, ja saimme kuulla monenlaista mielenkiintoista asiaa Marjon koke-

muksista.

Myös Venezuelasta Honkaka-reilta kuulumme terveiset ja aiomme ottaa myös heille yhteyksiä. Nyt lähti molemmille suunnille tervehdyskortit Pihlajavedeltä.

Pihlajavedellä on varmaan aina ollut ihmisiä, joita hyvällä syyllä voidaan kutsua ”lähetysihmisiksi”, mutta nyt, kun perin tutut lähetit ovat meille sieltä asemapaikoistaan viestittämässä, tulee sana ”lähetys” ikään kuin uuteen valoon, lähemmäksi. Toivotaan vilkasta yhteydenpitoa ja Taivaan Isän siunausta ja varjelusta heidän suuriarvoiselle työilleen!

Iloisessa, tutussa seurassa koontuminen on meille hiljaisten kylien asukkaille rattoisaa oloa; neulat suihkivat, välillä pidetään tuumaustaukoa, miten tilkut järjestetään suurilla pöydillä viehättäviksi kokoonpanoiksi. Välillä tulee pakostakin värien sekamelskaa, mutta se lienee niitä sivuseikkoja. Tärkeintä on, että ne tulevat lämmittämään todella tarvitsevia lähimmäisiämme.

Välillä saimme nauttia Seija-emännän maukkaan aterian, josta hänelle kaunis kiitos!

Kutoessaan pientä lappusta helposti ajattelee sen olevan kovin mitätön apu, mutta Marjon kirjeen luettuun ajatus muuttuu. Jos yhdenkin ihmisen silmät saadaan tuikkimaan ilosta, tulee antajallekin onnellinen olo. Siinä ilossa on suuremman ilon siemen, välimatka kaukaiseen lähimmäiseen lyhenee. Olkoon siinä Jumalan siunaus mukana! Toteutuu sanonta; ”Antaessaan saa”..

Kaikki me olemme saman taivaan alla, kaikilla meillä on ilomme, surumme, murheemme, pelkomme, mutta eläköön meissä kaikissa myös toivo, joka kantaa ja antaa voimia eteenpäin!

Lähetystyö on mitä parhaita vuorovaikutusta ihmiseltä ihmiselle.

Hyvää syksyä kaikille ja intoa uusiin talkoisiin!

Leila Lepikko

Valmis peitto laskoksiin, uuden suunnittelu vauhdissa.

ERKKI TEININMÄKI MUISTELEE KULKUKAUPPIASAIKOJA

Minun muistini ajalla kulkukauppiaita ja muita kulkijoita oli eniten liikkeellä 1930-luvulla. Silloin kierteli mm. rihkamakauppiaita, jotka kantoivat selässä moniosaista puulaatikkoa. Laatikon osat olivat päälletysten kannettaessa. Tavaraa esitellessä laatikoston sai levitettyä niin, että myyntitavarat tulivat hyvin näkyviin. Yleensä rihkamakauppiat kulkivat kesäaikaan kävellen, talvella jotkut olivat liikkeellä kelkan kanssa.

Eräs näistä laatikonkantajista on erityisesti jäänyt mieleen repaleisen vaatetuksensa vuoksi. Vaatteissa oli paljon paikkoja ja ne oli ommeltu vain yläpäästä kiinni. Paljon oli reikiä, joissa ei paikkoja ollut, niin että paljas iho oli näkyvissä. Housujen takapuolella olevia aukkoja kauppias yritti kämmenellään peitellä, kun joutui liikkumaan niin, että ihmiset olisivat paljaan paikan nähneet. Joskus vaikutti siltä, että tämä mies olisi vähän tähtänyt, ja kyllä sellaistaakin tietoa liikkui, että hän olisi katolta pudotessaan vähän päähänsä vammoja saanut. Hänen syntymäpaikkakunnastaan en ole tietoinen, mutta kerrottiin, että hän oli ollut rautateiden palveluksessa Tampereella, ja siellä ollessaan, kun pudotti lunta asemahuoneen katolta, olisi pudonnut. Puhuttiin myös, että hän sai rautatielaitokselta eläkettä sen vamman johdosta, minkä putoaminen oli aiheuttanut.. Ei kai hänelle muuta vikaa ollut tullut, mitä päähän oli sen verran tähtänyt, ettei pystynyt entistä työtään jatkamaan. Kulkukauppiiaan ammattiin hän oli täysin kykenevä. Pääsälaskutaito hänellä oli hyvä ja hän osasi kahta vierasta kieltä, ruotsia ja venäjää.

Joskus kauppias oli hyvinkin hartaalla mielellä. Kun hän tuli sisälle, hän saattoi pitää lyhyen saarnan ja sen perään veisata virrenvärssyn. Sitten pyysi keittämään kahvia, jota hän joikin paljon. Vasta kahvin jälkeen alkoi tavarain esittely.

Tämä mies toimi myös nahkojen-ostajana. Joskus oli laatikon päällä iso nippu vasikan ja lampaan nahkoja. Myös metsäneläinten nahkoja hän osti. Nahat ennen kuivattiin, mutta painoa niissä oli siitä huolimatta. Kyllähän kaupoilla kulminen työstä kävi, kun puulaatikko oli tavaraa täynnä ja laatikon päällä painava nahkanippu.

Tämän liikemiehen pukeutumistyyliin joku tiesi syynkin. Arveltiin, että hän halusi näyttää köyhältä, ettei joutuisi ryöstön uhriksi, ja ehkä emännätkin antoivat aterian halvemmalla. Kansan keskuudessa kauppias tunnettiin nimellä Heppuli-Nikolai. Taloissa Nikolai poikkesi aina jonkun viikon väle; piti huolen, ettei syrjäkyliltäkään rihkama päässyt loppumaan. Muitakin laatikonkantajia oli liikkeellä, mutta he kävivät harvemmin. Hevoskyydillä oli kulussa kauppiaita, jotka myivät vaatetavaraa sekä valmiina että kankaina. Hevospelillä liikkui myös peltiastain ja kivikuppien kauppiaita.

Elettiin 1950-lukua, kun meillä kotona yöpyi eräs kulkukauppias, joka sanoi olevansa kotoisin Tampereelta. Oli talvi. Hänellä oli puusta tehty kookas kelkka, jolla kuljetti tavaraa. Lastina oli kankaita, vähemmän valmista tavaraa. Mutta kankaita oli hyvä valikoima, niin että kyllä siinä vetämistä oli, vastamaissä liikaakin. Sillä ammatilla sanoi kauppias perheen elättäneensä, vaimon ja neljä lasta

kertoi perheeseen kuuluvan. Suunnilleen kuukauden mittaisia reisuja sanoi tekevänsä ja tavara-täydennystä tarvittaessa tilaavansa Tampereelta aina lähinnä olevalle rautatieasemalle. Minä kysyin mieheltä, että mikä siinä ammatissa oli vaikeinta. Hän paljasti, että joskus yöpaikan saanti.

Viisikymmenluvulla rupesivat laatikonkantajat vähenemään, mutta hevosella kulkevia oli edelleen. Eräs Peräseinäjoelta kotoisin oleva kauppias oli meillä aina yötä, kun siellä päin oli kulussa. Hän oli hyvin miellyttävän luontoinen mies ja tuli aina kuin kotiinsa. Kerran hän tuli illalla hyvin myöhään ja valitti nälkäänsä ja kysyi, olisiko mahdollista saada jotain syötävää vielä näin myöhällä. Emäntä sanoi, että kyllä keitettyjä kuoripäällisiä perunoita on, mutta ovat kylmiä. Laitetaanko lämpiämään? Kauppias sanoi, että ei tarvitse lämmittää ja kysyi onko suolasilakkaa. Kyllä siinä peruna ja suolasilakka menivät reippaasti suuhun ja mainosti vielä, että olipa hyvää ruokaa.

Ennen hevoskyydillä matkaa tehneet kauppiat alkoivat kuusikymmenluvulla liikkua autoilla. Sitä mukaa, kun maaseudulta ihmiset rupesivat vähenemään, myös kulkukauppiat vähenivät.

Lähinnä kolmekymmenluvulta on muistiin jäänyt muitakin liikkuvia ammatinharjoittajia, kuten tinureita, läkkäreitä, veitsien ja partapuukkojen teroittajia, kelloseppiä ja kuohareita, jolla nimellä puhuteltiin eläinten salvajia. Kuohareita pienet pojat pelkäsivät. Heitä aina peloteltiin, että jos ette ole kunnolla, kuohari salvaa pian teidätkin.

Eiväthän ne kaikki häappösiä tienuhommia olleet, mutta olihan se tietenkin mielekkäämpää liikkua, kun oli jotain aihetta, ettei tarvinnut suorastaan kerjätä. Töitä ei silloinkaan kaikille ollut eikä silloin työttömyyskorvauksia maksettu.

Erkki Teininmäki

MUISTELUKSIA IKI-KIANNOSTA JA HÄNEN JA ISÄNI TUTTAVUUDESTA SEKÄ OMIAKIN MUISTOJA

Ilmari Kianto (7.5.1874 - 27.11.1970) oli Suomen tunnetumpia kirjailijoita, korpikirjailijana tunnetuksi tullut Suomussalmen kirkkoherran Calamniuksen poika. Hän suomensi nimen Kiannoksi. Hänellä oli kesämökki, Turjanlinna, Kiantajärven rannalla. Siellä hän vietti kesien lisäksi joulut ja pääsiäiset. Mökki ja sen isäntä kiinnostivat suuresti ihmisiä. Ei vain suomussalmelaisia ja ämmänsaarelaisia Kiantajärven vastarannalla, vaan myös turisteja. Veneellä yli järven tulevilla vierailijoilla piti pääsylippuna olla pullo pontikkaa tai konjakkia tai muuta parempaa juotavaa ennen kuin Kianto otti heidät vastaan.

Sota-aikana kun rintamalinja läheni Suomussalmea, kirjoitti Kianto mökin oveen venäjänkielisen viestin: ”Tämä on kulttuurikoti, älkää tuhotko tätä!” Suomalaisotilaat luulivat viestiä vakoiluohjeiksi venäläisille, ottivat Kiannon kiinni, veivät Ouluun kuulusteltavaksi ja joksikin aikaa linaan.

Kianto kävi 1920-luvulla usein Pihlajavedellä. Hänen sisarensa oli siellä naimisissa kirjuri Kiviojan kanssa. Isäni oli tuohon aikaan sähköttäjänä Pihlajavedellä. Neljäntenä joukkoon kuului kirjailija Heikki Jartti, joka isäni tavoin oli poikamies. Tuo iloinen kvartetti vietti hauskoja illanistujaisia ehkä toisinaan myös ”kuppeja kumoten”. Kianto kuului epäviralliseen yhdistykseen KHPV eli Kohtuullisen Hutikan Pyhä Veljeskunta.

Isäni tunsikin Kiannon jo 20-luvulta lähtien. Kun perheemme sit-

ten v. 1952 muutti Kajaaniin, kävi Kianto aina Kainuussa käydessään tapaamassa isääni Kajaanin aseman konttorissa. Kianto kävi myös tapaamassa Kajaanin puunjalostustehtaan herroja, jotka auttoivat häntä taloudellisesti, mm. antoivat puutavaran uuden Turjanlinnan rakentamiseksi, kun se sittenkin oli tuhoutunut sodan aikana.

Kianto oli aina itseoikeutettu kunniavieras linnankutsuilla 6.12. Kekkonen aikaan. Ainoa kunniamerkki frakin rintapielessä hänellä oli kultaketjussa riippuva karhunhammas. Muita merkkejä Kianto ei suostunut pitämään. Kun Kianto täytti 95 vuotta, Kekkonen kävi onnittelemassa henkilökohtaisesti kainuulaista ystäväänsä. Kun Kianto seuraavana kevättalvena kuoli, tuotiin arkku junalla Ämmänsaareen ja sieltä vainajaa lähdettiin hevospelillä viemään yli Kiantajärven kohti Niettussaarta, Kiannon itselleen valitsemaa hautapaikkaa. Jää oli jo kevään haurastamaa ja sen pettäessä hevonen ja arkku olivat upota järveen.

Haudan viereiseen mäntyyn Kianto oli jo eläessään kiinnittänyt taulun, jossa luki: ”Niettussaari Suomussalmi *Hic post mortem requisit in pace literatur fennicus magister Ilmari Kianto. Tähän minut haudataan, katon vanhaan pappilaan. Siellä aallot armaat pauhaa, lapsuuteni tyyntä rauhaa. Turjanlinna onneton tuolla toisella rannalla on. Minä kuljen onnen maila. En oo enää mitään vailla.*” Mitään sanan tilalla oli alun perin Kiannon kirjoittama sana: naista, mutta se sentään muutettiin sittemmin. Taulussa oli vielä teksti: ”Taulun

n:o 1 veivät sotilaat. Tämä on n:o 2. Älkää hyvät ihmiset häpäiskö paikkaa.” Niettussaarella on – on ainakin ollut – parisenkymmentä taulua puissa ja niissä on Kiannon ajatuksia ja aforismeja, kertoi serkkuni Olavi, joka oli käynyt saarella. Niettussaari on lähellä Turjanlinnan rantaa Kiantajärven Suomussalmen puolella.

Kiannolla oli suuri perhe, lapsia paljon ja heillä erikoisia nimiä, kuten: Salme Talvikki, Orvokki Helmi Simpukka, Otso Tähtivalo, Veijo Virmo Imatro, Jormo Gabriel Sotavalta, Viena Karma Sirkka Salama Kesäheinä Saarenruusu Pikku Hilikka, Sorjo Uolevi Sotaprinssi, Marjatta Iltatähti, Raida Tsikko Tellervo ja Raija-Liisa Raakel. Raija-Liisa kertoi, että isä olisi tahtonut hänestä Ilmariellaa, mutta äiti piti päänsä. Raija-Liisaan tutustuin 1950-58, Kajaanin vuosinani. Hän opiskeli samoja aineita samanaikaisesti Helsingin Yliopistossa. Nykyään hän asuu Turjanlinnan naapurissa omassa talossaan ja hoitaa Kianto -muuseota. Marjatta asuu Jyväskylässä. Olen tavannut hänet monta kertaa. Olimme mm. samassa kaupunkiseurakunnan järjestämässä syntymäpäiväjuhlassa toukokuussa 2001. Marjatta oli alkuvuodesta täyttänyt 80 vuotta ja minä täytin kesäkuussa 70. Seurakunta järjestää kaksi kertaa vuodessa yhteiset syntymäpäiväjuhlat kaikille 70, 75, 80, 85 ja 90 vuotta ja siitä yli täyttävälle jäsenilleen.

Sirkka-Liisa Puusaari, Jyväskylä

SUOMUSSALMEN SANKARIT

Peurungan kuntoutuskeskuksen ruokasalin ovensuupöydässä oli käynnissä vilkas keskustelu. Puhetta seurueessa johti muuan harmaatukkainen tyylikäs herra yllään kauluspaita, kravatti, prässihousut ja sininen villatakki. Tavallisen verkkarikansan joukossa asu herätti huomiota. Mies oli hiljattain taloon tulleet, en ollut nähnyt häntä aiemmin. Murteesta päätellen miehet olivat Kainuusta kotoisin. Olin joutunut tähän seuraan sattumalta, voin näin jälkeensä sanoa, hyvänlaatuisen sattuman kautta.

Uteliäs kun olen ja aina joka asiaan puuttumassa, tiedustelin Kainuun miehiltä röyhkeästi, että mikä oli heidän mielipiteensä Ilmari Kiannosta? Tekikö Iki talvisodan alkaessa yhteistyötä ryssän kanssa. Oliko Kiannon Turjanlinnasta sotaa paetessa jättämä lappu viesti venäläisille, vai mikä se oli? Ukot puhkuivat ja jurahtelivat, katselivat toisiaan ja pyörittelivät peukaloitaan. Ennen kuin muut ehtivät sanoa sanaakaan, tyylikäs herra vastasi: ”Nuori mies (olin silloin vielä alle nelikymppinen), jos sinua tuo asia todella kiinnostaa, niin mene tämän talon kirjastoon ja lainaa sieltä minun sinne tänä päivänä lahjoittamani uusin kirjani, siinä on asiasta kerrottu. Mene pian ennen kuin muut ehtivät sen sieltä viedä. Voin vielä itse käydä kirjastossa varmistamassa, että saat kirjan ensimmäisenä.”

Hämmästykseni oli suuri! Kuka oli tuo mies? En mitenkään voinut aavistaa, että noin vain puolihuolimattomasti heittämykseni kysymykseen saisin tuollaisen vastauksen.

Ruokailusta menin suoraan kirjastoon. Sinne oli kiirehtinyt myös äskeinen, kirjailijaksi esittäytynyt mies. Hän otti pöydältä kirjan, ojensi sen minulle ja sanoi:

”Luepa tuo, siitä pitäisi käydä selville jotakin.” Teos oli kirjailija Onni Palasteen kirjoittama Suomussalmen sankarit. Kirjailija oli lahjoittanut tämän kappaleen omakätisin omistuskirjoituksin varustettuna Peurungan kuntoutuskeskukselle.

Innoissani ryhdyin heti illan tullen sitä lukemaan ja luin aina kun vapaata aikaa oli. Mutta kun kotiinlähden aika koitti, oli Suomussalmen sankarien taistelut vielä kesken. Otin kirjan mukaani ja ajattelin palauttaa sen seuraavalla viikolla postitse. Niin ei kuitenkaan tapahtunut.

Yhä tänä päivänä kirja lojuu hyllyssäni, eikä Peurungan veljeskodissa kukaan osaa sitä kaivata. Silloin kun teoksen sain, oli se aivan uunituore kappale. Sitä ei ollut vielä ehditty merkitä kirjaston kortistoon, mitään leimoja ei siinä ole, vain kirjailijan nimikirjoitus ja lahjoitusmerkintä. Ainoa joka asiasta minun lisäksi tietää on Onni Palaste itse, jos vielä elää. Minulle tuo kirjailijan omakätisesti ojentama lämpimäiskappale – tosin vain lainaksi – on kuin sota-saalis. Toisaalta. Pian 20 vuotta palauttamatta olevasta kirjasta on kasvanut mieltäni painava taakka. Kuin kunniavelka sotaveteraaneille. Siitä suoriutuakseni minun on tehtävä katumus- ja sovintomatka Peurunkaan.

Mutta mitä katuisin? Mielestäni en ole tehnyt suurtakaan rikosta. En missään vaiheessa ole aikonut ryöstää kirjaa omakseni. Ainoa virhe, jonka myönnän tehneeni on pitkäksi venähtänyt laina-aika. Siitä uskon kuitenkin selviäväni sakoilla. Ennen Canossan matkaani Laukaaseen, luen kirjan vielä uudestaan. Enhän enää oikein muista, mitä siinä Kiannosta sanottiin.

Lauri Lappi

MÄENLASKUA KAIVIN- KONEELLA

Ajaa kolistelen traktorikaivurilla syyspakkasen jäädyttämää kylätietä. Tulen jyrkkään mäkeen kun huomaa, että alhaaltapäin tulee auto vastaan. Yritän jarruttamalla pysäyttää, ei onnistu. Tassut maahan, ei pysähdy. Kun painan kauhankärkeä jäiseen tien pintaan, puhkeaa letku ja öljyt roiskahtavat silmille. Kaivuri luisuu ojaan ja sammuu siihen.

Kun saan enimmäkseen öljyt pyyhittyä kasvoiltani, näen automiehen huomanneen hankaluudet ja väistäneen sivutielle, joka lähtee mäen alta. Vaihdan ehjän letkun ja starttaan käyntiin... jotain on vialla, ei pyöri moottori. Hyppään telan päälle ja painan kirveen terällä starttimoottorin virtanavat yhteen.

Nyt lähti käyntiin, mutta niin lähti liikkeelle kaivurikin, oli unohtunut vaihde päälle. Pomppasin telan päältä pois ja jäin ihmeissäni katsomaan, mihin pysähtyy konekaivuri tällä kertaa. Masiina vyöryi jonkin matkaa ojanpohjaa pitkin ja siitä metsän puolelle. Viisaasti tehty! Metsässähän kunnan kaivurien yleensä tulee ollakin. Pitkälle se ei kuitenkaan päässyt, kun hain karkulaisen takaisin tielle ja matka jatkui.

Siihen aikaan kun tämä mäenlasku tapahtui oli Kekkonen vielä voimissaan ja vielä kauan tämän jälkeenkin Suomen presidentti.

Kauko Riihimäki

MITTYINEN ISÄNTÄ, SETTYINEN KOIRA

Alpo Lähteenmäki kouluttanut kaikkiaan kahdeksan hirvikoiraa

Vanha väittäjä: Kyllä koira isäntänsä tuntee, tulee todistetuksi, kun talon vahti Lähteenmäen tuvassa ilmoittaa raikuvasti haukkuen vieraiden tulosta. Siis vieraat se ainakin on tunnistanut, eikö silloin tuntisi isäntänsäkin. Ei epäilystä. ”Eikä koiralla ole kuin yksi isäntä”, tähdentää Alpo Lähteenmäki, kokenut koirankasvattaja Karhunkylän laitamilta. ”Koira voi kyllä lähteä vieraan mukana metsään ja haukkua hirveä hyvinkin, mutta viimeistään kaadolla se rupeaa

kaipaamaan käsikijäänsä ja voi käyttäytyä arvaamattomasti.” Alpo Lähteenmäki tunnetaan käytännön hirvikoiramiehenä vuosien varrelta maakunnan rajojen ulkopuolellakin. Kaikkiaan kahdeksan hirvenhaukkujaa on hän kasvattanut. Kun Lähteenmäen nykyinen koira, beagle ”jänispiiska”

Temu, oli pysäyttänyt ison naarahirven puoleksi tunniksi komeaan seisontahaukkuun, tuumiskeli Alpo että eihän sitä mies näköjään osaa kasvattaa kuin yhdenlaisia koiria.

On ihmeellistä miten tarkasti vanha hirvimies muistaa pienimmätkin yksityiskohdat kymmenien vuosien takaa. On kuin hän muistaisi jokaisen ampumansa laukauksen ja kaatamansa hirven erikseen sekä kaiken tilanteisiin liittyvän, lämpötilat ja tuulensuunnat mukaan lukien. On mieltä

kiehtovaa kuunnella asiansa taitavaa kertojaa, joka juohevasti ja johdonmukaisesti tekee selkoa kokemuksistaan eräreissuilla. Ei turhaa uhoa, ei ylisanoja, väritystä vain sen verran kuin aihe vaatii.

Yli kuusikymmentä vuotta Alpo Lähteenmäki on harrastanut hirvenmetsästystä. Nykyään hän ei enää pyssyn kanssa hirvimetsälle lähde. Koska kaatolupa vaadittava ampumakoe ei viime uusinnassa enää mennyt läpi, nosti Alpo pyssyn seinälle. ”Oikealta vasem-

malle liikkuvaan hirvenkuvaan eh-tisin ampua vaikka kahdesti, mutta vasemmalta tulevaa kaihi vasemmassa silmässä haittaa sen verran, että laukaus jää armotta jälkeen. Antaapa olla, onhan tässä jo tullut hirviä jahdatuksi”, Alpo tuumii. Nylkypuuhiin ja muihin pyssyttömän miehen askareisiin hän vielä ottaa osaa.. Hirvijahdit hän voi rauhallisin mielin jättää nuorempien haltuun, jatkaahan vaarin perinteitä hirvimetsällä Kari-poika ja pojanpoika Jaakko. Lisäksi Kara – Lähteenmäen hir-

viseurueen miehet ovat taanneet, ettei hirvenliha Lähteenmäen talossa ensimmäisenä lopu.

Vaikka koiramiehen tehtävänä pääasiassa oli ajattaa saalis passissa väijyvien ampujien eteen, on Alpo itsekin kaatanut lukemattoman määrän hirviä. Oman porukan jahtien lisäksi on hän koirineen ollut monta kertaa apuna koirattomille naapuriseurueille. Usein jahtikauden lopussa, kun aika alkoi käydä vähin ja lupahirvet vielä juoksivat, Alpoa pyydettiin hätiin.

Myös haavoittuneiden eläinten jäljittäminen lankesi luontojaan koiramiehelle. ”Parivaljakon” palveluksia tarvittiin myös yhtiöiden jahdeissa aina naapuripitäjiä myöten. Kerran Alpo ja Jysky kyydittiin autolla kauas Multian takamaille, aivan tuntemattomille saloille. Jotakin suurpiirteisiä suuntia vain näytettiin ja annettiin

tehtäväksi ottaa hirvi ylös siitä maastosta ja ajattaa se passimiesten ulottuville. Onnistuihan se, eikä siinä kauan mennytäkään, Alpo kehaisee. Eivät kaikki jahdit niin suoraviivaisia ja vaivattomia olleet, mutta yhtään suurempaa mokaa ei ole mieleen jäänyt. Vaaratilanteita aseiden kanssa metsällä ollessa sattuu aina silloin tällöin. Sen tähden täysraittisuuden periaate hirvimetsällä on Alpolle ollut aina ehdoton. Kaatoryppyjä ei Alpo Lähteenmäen johtamissa jahdeissa olla kallisteltu.

”Ehkä vaarallisin tilanne, joka omalle kohdalleni näissä hommissa on sattunut, oli sillä kertaa, kun haavoittunut iso naarashirvi piileskeli tiheässä taimikossa. Et sin sopivaa rakoa ampuakseni sitä päähän. Arvioin luodin lentoradan hieman väärin, ja aivoihin tarkoitettu laukaus murskasi hirveltä alaleuan. Samassa se syöksyi kohti, ja minulta meni taju. Sen jälkeinen toimintani oli täysin vaistonvaraista. Kymmenen senttiä halkaisijaltaan oleva palanut laikku hirven rinnassa kertoi, että olin ampu-
nut laukauksen, joka osui hirven sydämeen. Se laukaus pelasti henkeni. Niin rajulla voimalla olin tajunnan sammussa töytäissy pyssyllä elukkaa, että sen suuhun osunut kiväärin piippu tuli niskasta nahan läpi. Kun heräsin olin puolittain hirven alla. Siitä etten kokonaan jäänyt valtavan ruhon litistämäksi, on minun kiittäminen kantoa, johon hirvi kaatuessaan oli pökännyt rintansa ja jonka varassa se osittain makasi”, Alpo kertoo metsällä sattuneesta ryttäkästä.

Vielä 1970-luvulle asti hirviä oli vähän ja lupia seurueilla vuosittain vain muutama. Silloin töitä teetti hirven löytäminen. Nykyään kun

hirvitiheys on kymmenkertainen, ei sen ylös saamisessa hyvän koiran kanssa pitäisi olla ongelmia. Metsästys on muutenkin muuttunut viime vuosina suuresti. Käyttöön on otettu monenlaisia teknisiä apuvälineitä kuten autot, kännykät, radiopuhelimet, gps-paikantimet, koiratutkat ym. Myös tiheä metsäautotieverkko on suureksi avuksi jahdeissa ja ruhojen kuljetuksissa. Jos on metsästys monilta osin helpottunut, on se toisaalta käynyt paljon työläemmäksi. Teettäväthän moninkertaistuneet kaatomäärät porukan aktiivijäsenillä huomattavan määrän töitä. Paljon on myös uusia tekijöitä, joiden vaikutuksista hirvenmetsästykseseen ei vielä edes tarkkaan tiedetä, kuten viime aikoina metsissämme kovasti yleistyneet sudet ja karhut sekä aina arvaamaton EU.

Missään hirven- tai jäniksen- selässä ei haastattelumatkalle ollut alunperinkään lähdetty. Hyvä niin, sillä kovin joutuin kului Lähteenmäen tuvassa aika, ja ilta lähestyi. Viimein rupesi hienoista levottomuutta ukkojen kintuissa ilmenemään, ja Temukin kaipaamaan ulkolenkkiä.

Lauri Lappi

SOVELLETTU EKOTIEDE

Meidän perällä oli kyläseppä joka toteutti ekolokista ajattelua jo omana aikanaan lisäämällä etikkaa ja uutettuja navetan sivutuotteita löpön sekaan, joskus löpökin pääsi unohtumaan. Häkellyttäväksi tiedettiin sen resepti, vaikka kukaan ei ole tunnustanut sitä kirjallisena nähneensä.

Elettiin aikaa jolloin ei aukiole-
vistä rajoista ja EU:sta tiedetty, pa-
jan luukkukin oli ajoittain tiukasti
suljettu. Lähiympäristö tiesi sepän
tavat varjella tiukasti tuotteitansa
julkisuudelta ennen patenttihakemuksen
jättöä. Vaikka pajan ovi oli kiinni niin
saattoi kaukaakin aistia ne riemun ja
onnistumisen hetket, joskus myös
pettymyksen tuoma mielipaha kantautui
läpi seinien. Siitä huolimatta näköetäisyydelle
eksyneistä ei kukaan jäänyt kylmäksi
ja vaille mielipiteitä kun tämä tekniikan
lähettiläs kamps sektorilla käyntiin
autereisessa lauantai-aamussa
sontakuorman viemiseksi peräpellolle.
Pienempi väki oli toivottavasti vielä
vällyn alla.

Ilmassa oli siivekkäitä pikkupuruja,
ankara meteli sepän kannustaessa
lumottuja hevosvoimia ulos kaapista,
imelä haju etikantislaamon kuumennuttua
liikaa käynnistysoperaation pitkittymisen
seurauksena, ja romurautaa useamman
käsikammen turmelluttua tapahtumassa.
Kun kone viimein lähti käyntiin
maisema peittyi vaaleankeltaiseen ja
aavistuksia herättävään sienimäiseen

**PAPERINKERÄYS PAPERINKERÄYS
PAPERINKERÄYS PAPERINKERÄYS**

Paperinkeräysauto Karimon koulun pihassa
to. 28.10. klo 10.00-
pe. 29.10. klo 9.00

Paperinkeräysauto Tarja ja Matti Rajalan pihassa
pe. 29.10. klo 14.00-
la. 30.10. klo 10.00

Jos ette voi toimittaa itse keräyspaperia ko. paikkoihin,
niin soittakaa Kaija Asunmaalle puh. 044-3794380 niin
noudamme paperinne kotoa. Puhelinsoitot pyydetään
hyvissä ajoin.

Lämpimät kiitokset viime vuoden osallistujille! Karimon ala-
asteen oppilaat saivat 5 koulun välisissä urheilukilpailussa
14 mitalia.

**PAPERINKERÄYS PAPERINKERÄYS
PAPERINKERÄYS PAPERINKERÄYS**

pilveen. Viimeistään nyt hereillä oleva kylänväki ja muut epäilijät saattoivat vain todeta tämän raudanhakkaajan väitteet tälläkin kertaa toteutuneeksi.

Kone osoittautui tällä uudella liemellä varsin kierrosherkeksi ja kun vielä tiedettiin että seppä vie mieluummin vajaan kuorman kuin viitsii lavan pohjaa kokonaan sotkea. Varsinkin nyt kun seuraavana aamuna oli hänen vuoronsa hoitaa kyläkunnan kirkkokyyti samaisella kuljettimella.

Edellispäivänä ja iltana tehty henkinen ja ruumiillinen luomistyö oli saamassa tulikasteensa ja hyvät puitteet ainakin sään puolesta, sitä ei voinut moittia.

Kärryn kiinnitys ei turhia aikaa vienyt, seppä kun oli luonteeltaan varsin suoraviivaista sorttia. Alkuun tuntui ettei kiihtyvyys ollut entisen veroista, vaikka jarrukengät olivat jääneet vielä pajan pöydälle pintoja odottamaan, hikipisaroitakin taisi jokunen kirvota.

Pienen pohdinnan jälkeen hän päätteli keskenjääneen vetoaisan kiillotuksen olevan syynä kiihtyvyyden takkuiluun. Rengaspaineetkin olisi pitänyt tarkistaa. Pidemmälle päästyä menohalut vain paranivat koska konekin oli jo lämmennyt.

Alkoi tuntua että matka tahtuu ja ei tarvi muuta kun kaasua taasisesti lisätä. Matkan edetessä alkoi kuitenkin pikkuhiljaa tuntua että kiihtyvyydestä paras terä jotenkin heikkenee ja niin kylmät väreet ja epäily alkoivat kaivaa sepän mieltä.

Olisiko sittenkin jotain perää lehtijutussa joka edelliskesänä oli parnassossa julkaistu. Varoiteltiin takuun raukeamisesta ja kalliiksi tulevalle korjaustyöllä jos sorruutaan harakiriosiin setoria laitettaessa. Tilanne oli kuitenkin päällä ja vauhtia valmiiksi vaikka kahteenkin koneeseen, vielä kun edessä oli pitkä ja kiemurainen alamäki, ei tällä asialla kannattanut päätää vaivata. Samalla konemies muisti kahvi-

tauon jääneen väliin, mutta ei huolta eväskassi oli samalla istuimella tukevasti ja tallessa, eväsleivätkin varmaan lämpöisenä, kylmä rinki tosin saattoi uhata tätä seikkaa.

Aika oli käytettävä tarkkaan ja nyt olisi oivallinen hetki kahvitte luun kun matka etenee ja pellolle on vielä sivua jäljellä

Kassi esille ja airaminnun tunnetusti kuumana säilömät kahvit kuppiin, höppeet sekaan, nisua hampaisiin ja niin saattoi rentouttava ja ajatuksia selkeyttävä tuokio alkaa. Mieli ainakin virkistyi ja aurinko paistaa risukasaankin -tuumi hän.

Vanhat ja viisaat ovat muinoin legenda tehdessään tokaisseet ettei menneitä kannata murehtia ja elämässä taakseen katselu tuottaa vain pahaa mieltä.

Elämässä ohikiitäviä hetkiä, isoja ja pieniä on jatkuvasti ja ne tuntuvat vai vilahdelevan ohitse ilman että niistä otetta saa.

Yksi niistä kuitenkin kiinnitti sepän huomion ja hän jäi sitä tarkemmin seuraamaan. Kettu oli, ja oli ollut jänisjähdissä ja saalistakin oli tullut, mutta ei tälle yksilölle tänään, turkki oli pahasti ryvetetty, häntäkin kuin piippurassi, olemus muutenkin poissaoleva ja erikoinen. Tämän onnettoman jäätyä takavasemmalle, huomasi seppä katselevansa taaksepäin ja perässä hinaamaansa kärryä.

Kuorma oli tekemättä täysi ja lasti ylipursuava.

Setorin takapyörät olivat roiskineet kaikenlaista sälää peräkärryn täyteen, lisäksi kärrystä puuttui toinen pyörä.

Pikkuseikkoja joista ei kannata vielä huolestua kun ei kuulunut mitään outoja ääniäkään, tuumi seppä ja jatkoi kaasunkiskomista ja kahvittelua. Tehohävikkiin löytyi luonnollinen selitys ja sekös riemastutti, kokeet eivät menneet hukkaan ja edellis-syksynä vaihdettu tarvike-termostaatti sai synninpäästön.

Aikanaan perillä kuorman tyhjennys ei ollut enää mikään iso

ongelma kun tärkeimmät asiat olivat hallinnassa. Ojan ylityksessä osa kärryn akselia jäi turpeikkoon ja kippi toimi siten sivusuunnassa loistavasti, paluumatkakin saattoi alkaa ilman viivytystä.

Yksi vastaantulijakin oli ja oletettavasti tämä liikkui nelivedolla vaikka ei ollut erityinen juhla-aika. Kulkijalla oli nopeutta senverran ettei sepän aamurähmäiset silmät erottaneet tulijaa tarkemmin .

Tien varrella näkyi yllättävän paljon epäsiisteyttä, nyt sen pohdiskeluun oli aikaa, miten joku on saattanut hylätä noinkin hienon perunannostokoneen, merkinkin voi vielä jotenkin arvata.

Kotiaukeeseen saavuttuaan ihmetys oli suuri, -kuka roisto on käynyt siirtämässä kiviaidan tien toiselle puolelle. Kaivokin rojotti pitkin pituuttaan tallin nurkalla jonne se oli vierinyt, ja mennessään turmellut tulevan joulukinkun huomiota herättävän tyylikkään ja omaperäisen asumuksen yksiksi laudoiksi.

Ojassa savuava kärrynpyörä lisäsi oman osansa idylliseen maaseutumaisemaan.

Pohdinnan jälkeen selvisi, -katkenneen käsijarrun vaijerin virkaa toimittaessaan kiviaita oli ollut jäärapainen, ja setorin jäädyttimen täyttö lappoletkulla suoraan kaivosta oli ilmeisesti lähötöihinassa jäänyt lopettamatta.

Seppä parkkeerasi setorin pihan parkkiruutuun ja meni lisäämään puita pajaan palkeiden alle, olihan huomisaamu jo kotvasen lähempänä ja menovedet keittämättä ja tislaimatta. Kirkkokansan anteeksianto olisi ollut tiukassa jos sanankuuleminen mittömien kokeilujen takia olisi vaarantunut. AS

VETERAANIPÄIVÄ 2.9.2004 PIHLAJAVEDEN ALA-ASTEELLA

SEPPELEEN TEKO

Sepele tehtiin valmiiksi jo tiistaina 31.8 käsityötunnilla. Seppeleen tekivät kaikki yläluokkalaiset.

Se tehtiin neljän hengen ryhmissä. Samuli Kallio neuvoi tekemisessä.

SEPPELEEN LASKU

Sankarihaudoille mentiin klo 10.20 ja tilaisuus alkoi klo 11.00. Seppeleen laskivat Niko Väliaho ja Pauliina Nikkilä. Mukana oli myös Anu-ope. Sen jälkeen laulettiin virsi 577 ja Ossi Poikonen puhui. Sitten poistuttiin. Oppilaat menivät ensin takseihin ja sitten veteraanit. Koululla oltiin klo 11.30.

JUHLA KOULULLA

Ensin koululla syötiin. Veteraanit ja muut vieraat söivät ruokalassa. Myös kuudesluokkalaiset söivät

ruokalassa tai alaluokassa. Muut oppilaat söivät eskariluokassa. Ruokana oli jauhelihakeittoa, ruisleipää, kurkkua ja juomana oli maitoa. Ruokailun jälkeen alkoivat ohjelmat, jotka olivat yläluokassa. Ensimmäisenä ohjelmassa oli alaluokkalaisten ajatuksia Suomesta.

Sen jälkeen opettaja Jarmo Ruhanen lausui tervehdyssanat kaikille vieraille sekä oppilaille. Sitä seurasi Suomenlaulu pelkästään säestettynä. Säestäjinä toimivat Keuruun Soittajapojat. Heidän johtajana toimi Pirjo Ikkala. Neljäntenä ohjelmassa oli Lottien puheenvuoro ja sen käyttivät Kerttu Kallio ja Toini Mäenpää. Heitä haastatteli Samuli Kallio. Sitten seurasi Veteraanin puhe-

vuoro. Sen puhui reipas ja hyväkuntoinen Toivo Väliaho. Taas tuli virsi joka vaan säestettiin. Asialla olivat Keuruun Soittajapojat. Virren nimi oli Suomalainen Rukous. Seuraavana vuorossa oli yläluokkalaisten runo, Suomalainen, jonka oli kirjoittanut Jorma Etto. Sitä seurasi oikea yleisön hurmaaja, Laulu Ota Suojaasi Suomenmaa. Sotilaan puheen vuoron täytti kapteeni Toni Horila. Ohjelma jatkui virrellä 581. Jonka lauloivat kaikki. Päätöspuheen piti pappi Ossi Poikonen.

Ohjelma päättyi tuttuun Maamme-lauluun jonka lauloivat kaikki. Kun ohjelmat loppuivat alettiin syödä mansikka kakkua ja mehua. Sen jälkeen koko juhla oli loppu. Kaikki lähtivät koteihinsa.

Pauliina 4. lk

METSÄPÄIVÄ

Aamulla, kun mentiin aluksi istutamaan luulin, että se olisi vaikeaa. Mutta se olikin aika helppoa. Ensin työnnettiin putki syvälle maahan. Sitten avattiin ja sitten tiputettiin taimi putkeen. Ja lopuksi putki nostettiin ja taimen ulkopuolella olevat raot peitettiin jalalla. Sitten, kun mentiin tunnistamaan puita niin me mitattiin satakymmenen vuotta vanha mänty. Sen jälkeen me mentiin takaisin tielle ja meidän piti hakea toiselta puolelta jotain maassa olevia asioita. Sitten piti tunnistaa ne asiat.

Energia rastilla olin kylmissäni. Siellä me juostiin yhden puun ympäri. Sitten se eräs mies näytti tauluja. Sitten lopuksi me saatiin rintamerkit. Sen jälkeen me saatiin ottaa makkarat, sämpylät, tri-

pit ja karjalanpiirakat. Sen jälkeen lähdettiin ajamaan motorastille.

Motorastilla oli minun kummisetä ajamassa jotain ajokonetta. Sitten me käytiin niiden kahden koneen sisällä. Sitten me nähtiin miten monitoimikone toimii. Sieltä me saatiin semmoset pienet laukut. Ne oli hienot.

Koira rastilla oli viisi koira. Suomen pystykorva, Norjan harmaa hirvikoiraa, terrieri, Irlannin punainen setteri, kanakoira haki fasaanin sieltä puun alta. Kanakoira saa pentuja 3 viikon päästä. Viides koira oli itäsuomen laika.

*Johannes Kokinmäki 5.lk.
Karimon koulu*

PERHELEIRILLÄ OLI MUKAVAA

Pihlajaveden kappeliseurakunta järjesti 7.7-8.7.04 perheleirin leirisaassa. Tarkoituksena oli viettää kiireetöntä ja mukavaa aikaa yhdessä perheen kanssa. Leirillä sai olla yötä. Yöpyä voi myös kotona ja leirille pystyi osallistumaan vain toiseksi päiväksi. Leiri rakentui mukavasti intiaani-teeman ympärille. Saimme askarrella hienot intiaani-päähineet ja maalasimme intiaaniteltan kankaan, ja siinä sivussa vähän myös housuja, päitää, tukkaa.

Jännittävintä taisi olla kuitenkin yöpyminen leirissaassa.

Päivät alkoi lipunnostolla ja päättyi –laskuun ja hartaushetkeen.

Leiriä luotsasivat eteenpäin pappina Kaisa Pihlajamäki lapsityön-ohjaaja Leena Santaniemi ja ruokaa kokkasi Pirkko Korja. Kaisa Kuusimäki autteli.

Leiri oli mukava ja onnistunut. Ensi vuonna uudestaan. Tervetuloa!

TiinaH

Leiriläiset saassa

URHEILUKOULUSSA KOKEILTII ERI LAJEJA

Juomatauolla reippaat urheilijat

7.7-9.7.04 Oli Pihlajaveden ”stadiolla” vilskettä, kun lapset olivat Keuruun kaupungin pitämässä urheilukoulussa. Ikähaitari osallistujilla melkoinen ja asetti vetäjälle haastetta. Koulussa pelattiin jalkapalloa, harjoiteltiin eri lajeja kuten: pesäpallo, kuulantyöntö, keihäänheitto. Pienemmät urheilivat leikinvarjolla, isommat jo oikeasti.

Uimakoulua ei valitettavasti saateisen sään takia voitu pitää.

Tiina H

SATTUHAN SITÄ PAREMMISSAKIN PIIREISSÄ

Toivottavasti ainakin. Tai en minä tiedä mikä vika sitten meidän piireissä on? Vissiin liian kova vauhti ja liian kova omatahto. Veikkaisin myös että kuulossakin on jotain vikaa. Neuvolassa kyllä vahvasti epäilin heidän laitteiden toimivuutta kun Lotalla (2v) on mukamas normaali kuulo.

Tänä kesänä on sattunut ja ta-
pahtunut vaikka mitä. Puoliakaan en muista ja suurinta osaa luultavasti en halua muistaa. Johtuu varmaan lapsissa oleva ylimääräinen virta sateisesta kesästä. Niin mistä kesästä? Leevi (4v) kyselee edelleen että ”milloin se kesä oikein alkaa”. Koomisin kommentti tästä olemattomasta kesästä oli kuin Leevi kysyi ”onko Pihlajavedellä jääkausi?”.

Tähän väliin vaan tiedoksi että pingviinit asuvat ihan siellä maailman loppu päässä. (Leeviltä saatua tietoa)

Lotan saldoa kolhujen suhteen. Kuopiossa asuntovaunureissulla ollessamme ostin koottavan jalkapallomaalin. Siinä yhden insinöörin, yhden nörtin ja yhden biokemiaa opiskelevan miettiessä sitä, kuinka maali saadaan koottua, kerkesi neiti tökkäämään putken suuhunsa. Kielen alta verta tuli ihan kiitettävästi. No onni onnettomuudessa, osui sinne kielen alle. Ja vauhti jatkui..

En oikein tiennyt että ikisinkö vai nauraisinko, kun tämä samainen ikiliikkuja pisti kenkää jalkaansa. Siinä pyllähti pyllylleen, jonka alle jäi Luukaksen sitteri, ja siitä hän pompsahti naamalleen lattialle ja etuhampaat ylähuuleen. No onni onnettomuudessa, ei tulleet hampaat läpi. Ja vauhti jatkui..

Eräänä päivänä (vissiin sateisena) nuppunen tuli rappusia kaiskessa rauhassa (liioittelenko?) alas. Ohjelmassa oli kuitenkin sekoilua jalkojen ja kumppareiden kanssa. Tuloksena päässä naarmuja, mustelmakuhmu ja nenänvierus ruvela. No onni onnettomuudessa, ei verta, ei murtunutta nenää.

Ja vauhti jatkui..

Yhtenä lämpöisenä päivänä (uskotteko?) aamusta jo Leevi kaatoi Lotan pihalaatoille. Ei mainittavia ruhjeita, jos äidin sydäntä, joka syrjällään sykkii ei lasketa.. Päivällä tuolin kanssa sekoilua, josta seurauksena samainen pää osui betoniin, jossa osui olla kiviä. Kauheat mustelmakuhmut takaraivoon alla olleista kivistä. Onni onnettomuudessa, ei verta, ei tikkejä. Ja vauhti jatkui..

Tästä pari päivää eteenpäin ja käsikirjoituksessa oli pöllöilyä rat-
taiden kanssa. Tuloksena että edelliset kuhmut paisuivat jo huolettavan suuriksi. Onni onnetto-

muudessa, sairaanhoitajaystäväni lievitti tiedoillaan jokseenkin kohta (?) hulluksi tulevaa äitiä..

Viimeisin sekoilu rappusissa tuotti tuloksena päähän kaksi tikkiä. Voimakastahtoisena nuoren neidin ollessa kyseessä tikkaus sujui niin, että tämä pieni ja sievä äiti istui neidin päällä, iskä piteli käsiä paikoillaan ja hoitaja päätä. Tikit kun oli saatu päähän ja kotiin lähtö koitti, niin Lotta olisi halunnut ehdottomasti jäädä leikkimään sairaalan leluilla. Kun tällä kertaa ei ollut siis odotusaikaa...

Kaikista parasta koko reissussa oli Lotan mielestä se, kun sai istua etupenkillä ja syödä jäätelöä ihan yksin. Aamulla päähän vielä koski ja kerroin, että annan aamupalan jälkeen lääkettä siihen. Leevi heräsi ja Lotta kiiruhti kertomaan ilouutisen heti hänelle: ”mun pitää ottaa tablettiä kun mulla ei oikein tuo henki kulje”. Leevi siis oli saanut aiemmin syksyllä kyytabletin ampiaisenpistoon, mikä harmitti kovasti neitiä, kun hän ei saanut. Harmitti siinä määrin että jossain vaiheessa kerkesi vähän jo nuolemaan yhtä palasta. Ja heti tilanne-raportti Leeville. ”Voit sä ottaa, ei se maistu yhtään pahalta...”

Ja kaiken tämän (ja paljon muun) jälkeen ei voi todeta kuin:

”Kun kerhoon sä kuljet lapseni, sua seuravi taivahan enkeli, hän vierellä käy aina varjellen, sua lapseni pieni ja hentoinen. Sitä var-
tenpa vain, ovat enkeliparvet val-
veella ain”.

Kolmen ällän äiti

Höyhensaarille

Kesäiltana uni ei tahdo tulla, ei sitten millään; eihän aurinkokaan mene nukkumaan. Sellaisena iltana aloimme 3-vuotiaan Laura tytön kanssa miettiä, että meneekö Uni-Jukka sen jälkeen itse nukkumaan, kun on ensin nukuttanut minut, isonsiskon, äidin ja isän. Olen ollut jo monta kertaa lähellä ratkaista arvoitus, mutta aina uni on ehtinyt tulla ensin. Kyllä me tämä vielä selville saadaan, ellei ensi yönä, niin viimeistään joulun aikaan.

Näin pohtivat Kauko ja Laura

MITÄ NÄYTTÄISIN TURISTILLE KOTIPAIKKAKUNNALLANI

Viime kesäkuun eräänä lauantaina järjesti KARIMON KYLÄ-YHDISTYS kesäkerroksen Pihlajaveden maisemissa, nähtävyyksiä näyttämässä niin paikallisille kuin kesä asukkaillekin.

Osan otto oli runsas jopa yli odotusten. Jatkoa mahdollisesti on tulossa ensi kesänä.

Retkellä oli mukana mm Pirkko ja Reijo Johde jotka retken innoittamina kaivoivat esille Pirkon tädin Tyyne Kokinmäen kirjoittaman tekstin "Mitä Näyttäisin turistille kotipaikkakunnallani" Kirjoitus on kirjoitettu Pihlajaveden pitäjän ollessa vielä itsenäinen.

Kotikuntani Pihlajaveden, joka on ehkä tiettömin Suomen pitäjistä, pitäisin turistinähtävyytenä kokonaan.

Tämän seudun vaihteleva maasto, tuuheakoivikkoiset mäet, jotka peilailevat itseään mäen alla olevista metsälammista, purot, joet ja kosket, missä vanhat hierinkivimyllyt kertoilevat menneistä tummanleivän päivistä ja ennen kaikkea, kansalliskirjailijaamme F. E. Sillanpäää innoittaneesta tunkantuoksuisesta myllyromantiikasta.

Pitäjän pohjoisreunalla sijaitseva "Pirunvuori" luolineen on myös nähtävyys. Mihin kerrotaan herrasta talonpojaksi asettuneen Heinä herran käyneen uhrinsa viemässä.

Pitäjän jo ennestään kuulu vanha kirkko ja nykyinenkin kirkonseutu jylhän mahtavine näkymineen. Ja vaikkapa kiertäen koko pitäjän halkaisevan Pihlajaveden rantoja,

avautuu näkymä näkymän jälkeen eteen kauneinta, sanoisinko, alkuperäisintä Suomea.

Nämä kaikki eivät todellakaan ole vaivattomasti saavutettavissa nykyajan kulkuneuvoilla, mutta pysähtyen ja retkeillen, ehkä helpoimmin kuin monella muulla seudulla.

Pitäjän pohjoisosassa olevan Pirunvuoren löytää Ähtäristä, Inhan tehtailta, joka seutu on jo itsessään nähtävyys, Pihlajavedelle johtavan kylätien välittömästi läheisyydestä. Sieltäpäin voi myös kesän kuivimmilla ajalla autoilla läpi pitäjän, suunnata Sällinkylä, Kara, kautta Pihlajavesi - Virrat maantielle. Tällä matkalla on mahdollisuus Karan seudulla ihaila Suomen toiseksi suurinta katajaa ja poiketa Pihlajaveden reitin varrella kohisevalle koskelle lohja ja taimenia uistelemaan. Leiriytyä kosken rannalla tai vanhassa myllyssä. Ympäriällä erämaan rauha jota rikko vain hiljainen veden kohina ja kuikan yksinäinen iltahuuto.

Sieltä maantienvarelta ne siten löytyvät ne pitäjän kulttuuri nähtävyydet. Mutta ensisijaisena pitäisin näitä pohjoispuolen näkymiä, joilta löytää hakematta entisajan savusaunan, riihen tuoksun ja muunkin aidon aistittavakseen. Niin keskeistä seutua Keski-Suomen karttalehdessä kuin pitäjämme onkin.

*Tyyne Kokinmäki
Katajamäki (MaRa)*

PIHLAJAVEDEN RANNALLA

*On katse ulapalle.
Pilvet soutaa,
se tietää poutaa.*

*Veden pinta on tyyni.
Aurinko paistaa
ja kesä hyvältä maistaa.*

*Aurinko leikkii säteineen veden pinnalla.
Tuuli vain hiljalleen käy,
järvellä ei ketään näy.*

*Istun mökin terassilla.
Katson pihan puita,
ja mielessä on monia asioita muita.*

*On sunnuntai iltapäivä.
Kohta lähdön hetki koittaa,
haikeus on pakko voittaa.*

*Mutta vielä voin olla täällä jonkin tovin.
On rauhaa,
ei tehtaata täällä pauhaa.*

*Katson vielä ulapalle.
Pinta veden on edelleen tyyni,
se on yksi täällä olon syyni.*

*Kas' tuolla on kuikkapariskunta.
Se on ylväs, kaunis lintu,
meidän järvellä tuttu
jokakesäinen juttu.*

*Pois taas on lähdeittävä,
mutta tulemme viikon päästä
riippumatta säästä.*

Olavi

PAPUKAIJAMAISET KÄPYLINNUT

Yleisimmät käpylinnut, iso- ja pikkukäpylintu ovat niin saman näköisiä että ne täytyy lintuharrastajankin nähdä että lajit voi erottaa toisistaan. Männynkäpyjen siemenien syötiin erikoistuneella isokäpylinnalla on vahvempi nokka kuin kuusenkäpyjen kanssa askartelevalle pikkukäpylinnalla.

Pikkukäpylinnut ovat käpyvuosina yleisiä Pihlajavedellä. Linnut ovat näkyviä varsinkin talvella, kun ne parvina kiertävät käpykuusikoitten latvaosissa. Koiras on sitä paitsi värikäs punaisessa puvussa, vain siivet ja pyrstö ovat mustat. Naaraalla punaisen korvaa vihertävä höyhenpeite. Linnut ovat myös äänekkäitä. Kova ”kip, kip, kip,--- ääni kuuluu aina lintujen lentäessä. Koiraan havaitsee aikaisin keväällä kuusen latvasta kuuluvasta kirkkaasta laulusta. Linnut ovat hiljaa vain syödessään. Silloinkin lintujen olinpaikka paljastuu kun kuusen latvasta putoilee siemenistä putsattuja käpyjä satunnaisen kulkijan jalkoihin. Käpylinnuilla on vahva papukaijamainen nokka jolla ko-

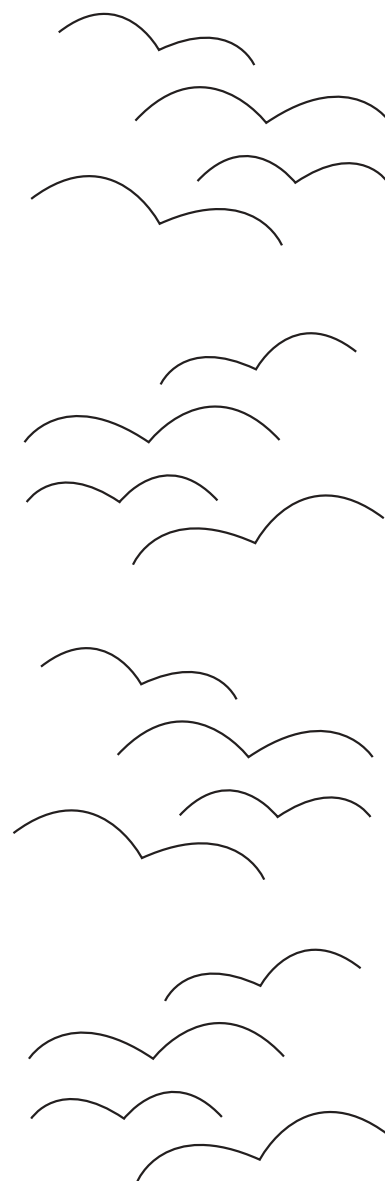
vienkin käpyjen suomet avautuvat kätevästi. Nokkaa linnut käyttävät myös puissa kiipeillessään.

Edellinen talvi 2003-2004 oli erittäin huono käpytalvi ja käpylinnut lähtivät seudultamme pois mutta jo kesällä niitä palasi takaisin. Nopeina lentäjinä nämä linnut kiertävät ravintonsa perässä monen pohjoisen valtion alueella.

Kävyt sanelevat myös tämän linnun pesinnän, sillä havupuitten siemenet karisevat aikaisin alkukesästä ja poikaset on ruokittava ennen ravinnon vähenemistä. Siksi pesintä on aloitettava jo kevättalvella kun lumi on vielä maassa. Naaras pysyy tiiviisti pesässä joka on rakennettu usein johonkin rämemännyn latvaan. Koiras ruokkii naaraan ja myöhemmin poikasetkin (naaraan kanssa) kuvustaan oksentamalla kävynsiemenmassalla.

Tuleva talvi näyttää paremmalta käpytalvelta joten kannattaa seurata järeän kuusikon latvoja, sieltä sen käpylinnun voi nähdä.

Jouko Pihlainen

PUNAVARPUNEN VIETTÄÄ TALVET THAIMAASSA

Useista Pihlajaveden puutarhoista voi touko-kesäkuussa kuulla kirkkaan vihellyksen

”fyi-tiy-ty fi-tiy”. Se ei ole sulhasmies joka viheltää talon tyttärelle vaan kaunis punavarpunen jolla on oma naaras mielessä. Kokeile matkia viheltämällä tätä lintua niin se melko varmasti vastaa sinulle. Usein se lentääkin matkijansa luokse.

Vanha punavarpuskoiras on ek-

soottisen värikäs, koko linnun etupää on karmiininpunainen. Lintu on myös hyvin näkyvässä jonkun korkeamman pensaassa

latvassa laulaessaan. Nuoremmatkin punavarpuskoiraat laulavat mutta niillä punaista väriä on vähemmän.

Tämä eksoottinen lintu on saapunut Suomeen vasta muutama vuosikymmentä sitten joten sitä ei senkään vuoksi tunneta hyvin.

Laurinmäelle punavarpuset tulivat 1960 luvun lopulla ja pesintähavaintojakin on muutama.

Puutarhojen lisäksi tätä lintua voi kuulla lehtipensaikkoniityllä tai peltojen reunapensaikosta. Pensaaseen tämä lintu tekee pesänsäkin.

Jo elokuussa nämä kaukaisimmat kesävieraamme palaavat Kaakois-Aasiaan.

Jouko Pihlainen

KALAJUTTUJA

"Luoja anna minulle joskus niin iso kala, ettei aina tarvitse valehdella."

Kalamiehen rukous kävi toteen äitienpäivänä 9.5.2004, kun pojat Alekski Hakola ja Pekka Kujansuu menivät kokemaan verkkoa, onneksi Veikko-pappa lähti mukaan. Pojat nostivat touhuissaan ja verkko painoi. Lahnoja nousi muutama ja sitten näkyi iso hauenpää. Veikko-papan apua tarvittiin. Veneessä tuli liikettä. Leena-mymmy katsoi laiturilta kauhuissaan ja huusi: "Älkää nousko veneessä seisomaan!" Pojat ja pappa vetivät, verkko repeili, ja humpsis – peto oli veneen pohjalla. Kalamiehet soutivat rantaan saalista näyttämään. Oli tosi iso hauki! Kamera esiin! Mutta voi harmi, kuvat oli jokainen näpsitty, kun oli äitienpäivä ja Pekan 12-vuotissyntymäpäivä. Juuri ja juuri riittivät kilot vanhasa puntarissa. Painoa tuli kuusi ja puoli kiloa, pituutta 108 senttiä. Siis peto! Kala perattiin ja sen pää roikkuu mökin perkauspaikalla. Vuosi sitten samalta alueelta tuli kaksi ja puolikiloinen hauki. Silloin oli se ukkosenilma, missä Karimon kouluun salama iski. Tämänkin hauen pää on muistona. Tämä kaikki tapahtui Hukkanimisellä mökillä, Jyrkeen järvellä. Onkohan kyseisellä järvellä saatu suurempia kaloja?

Kirjoitteli ja muisteli Leena-mymmy

KAIKKI YHDELLÄ LAUKAUKSELLA

Vielä neljäkymmenluvulla Oulun läänin eteläosissa oli ammattimetsästäjiä. Haapaveden viimeinen ammattimetsästäjä oli Ojakylällä asunut Aappo Hatunen eli Hatu-Aappo. Hänestä kulki mitä moninaisimpia juttuja, ja varsinkin hirvenkaadoista, jotka olivat kiellettyjä.

Kuten aikuiset ihmiset tietävät, ei entisajan metsästäjillä ollut taakaladattavia aseita, vaan vielä käytettiin niin sanottuja suustaladattavia. Luodit tehtiin itse ja ruutia oli sarvessa tai pullossa. Kevätmetsästys oli myös sallittua erityisesti lintujen kohdalla. Tarpeen se oli myös usein perheen ruokatalouden kannalta. Jopa voi sanoa, että vanhojen metsokukojen oikea paikka oli padassa, näin ne antoivat tervetulleen mahdollisuuden nuoremmille ja geeneiltään voimakkailla yksilöille, josta johtui kannan terveenä pysyminen.

Niinpä Aapo oli eräänä kevät-aamuna taas metsällä ja muuatta lammien rantaa lähestyessään jo kaukaa huomasi, että sorsat olivat jo tulleet ja lepäilivät lammessa vierekkäin varmaan vedenalaisella koivunkarahkalla istuskellen. Aappo arveli heti, että ne olisivat saatavissa yhdellä laukauksella talteen. Kaukaa kiertäen hän meni lammien toiselle puolelle ja painautui vedenpinnan tasalle makuulle. Tietysti ase oli ladattu jo kauempana.

Kuten kaikki ainakin sotaväen käyneet tietävät, luoti lähtee aseensa piipusta ensin vähän ikään kuin yläviihstoon. Niinpä vedenpinnan tasalta ammuttu luoti lävisti ensin kaikki sorsat suoraan silmistä läpi ja jatkoi matkaa edelleen yläviihstoon. Eihän nyt muutama sorsa

vielä paljon sen vauhtia hiljentänyt.

No, Aappo kiersi lammien toiselle puolelle hakemaan sorsia. Mutta mitä ihmettä! Rantaa oli lähestynyt samanaikaisesti myös hirvi ja luoti oli tunkeutunut suoraan hirven otsaan, ja siihen oli kaatunut metsän kuningas. Aappo tietysti nylkemään hirveä, mutta mitä kummaa. Hirven kaatues- sa oli ketulla ollut huono tuuri. Oli jäänyt hirven alle ja kuollut. Ennen kohtalokasta onnettomuutta oli ketulla kuitenkin ollut hyväkin tuuria. Se oli siepannut suuhunsa karpän, joka nyt roikkui hengettömänä sen hampaissa. Aappo asiaa päivittelemään ja käsiään levittelemään ja yhteen lyömään. Ja kas, kaksi pyytää lensi juuri siitä ja jäi käsien väliin.

Aappo säikähti tuosta niin, että arveli jo itse vihtahousun olevan asian takana ja pyllähti istualleen. Pitikin sattua, että juuri silloin kaksi metsoa reuhahti istumaan Aapon kengänkärkiin. Kauhuissaan Aappo karjaisi minkä jaksoi. Sitä taas metsot säikähtivät niin, että lentoonläähtöä yrittäessään katkaisivat siipihankaisensa. Aappo kömpi varovasti ylös ja kahlasii lopulta hakemaan sorsia lammesta. Mutta lampipa olikin syvempi kuin Aappo oli arvellut. Kuten tiedetään, oli entisajan metsästäjien saappaat sellaiset ylös käännettävät. Kahlata niillä saattoi melko syvässä vedessä ilman että vettä meni kenkään. Mutta nyt meni.

Lammesta kuiville rämmittyään Aappo kaatelemaan vettä saappaista, ja kas kummaa. Toisesta saappaasta muljahti veden mukana parikiloinen hauki ja toisesta hyvä joukko ahvenia. Ne tosin olivat pieniä metsälammien mustia

sinntejä, mutta sietävät tulla mainituksi, sen verran harvinaislaatuista tapauksesta oli kysymys.

Ja kaikki tämä saalis saatiin yhdellä laukauksella. Ja tämä on tosi, sillä jutun viimeinen kertoja elää yhä, ainakin eli tätä kirjoittaessaan.

mörkö alias Rainer Kyrrönen

OKSAPAHKA

Kuusi vuotta sitten Lähteenmäen riihen takana putosi puusta tämä jättimäinen oksapahka. Kuusikymmenluvun puolivälin vaiheilla Alpo Lähteenmäki (kuvassa) muistaa pahkan olleen suunnilleen miehen pään kokoinen. Reilussa kolmesakymmenessä vuodessa se paisui niin suureksi, että oksa jossa se kasvoi, ei jaksanut enää sitä kannatella. Alpo soitteli kaikki mahdolliset instanssit, metsäntutkimuslaitosta myöten, saadakseen neuvon kuinka pahkan kanssa tulisi menetellä. Kun oikein pätevää ohjetta ei kukaan osannut antaa, Alpo itse ratkaisi asian. Hän kuori pahkasta ylöspäin lähtevän oksanhaaran ja pahka vuovattiin miehissä taljan avulla alapuolelta tueville aitan orsille kuivumaan. Niin paljon pahka on kuivunut, että nykyään riski mies voi sitä toisesta oksanhaarasta harteillaan kohotella, Alpo Lähteenmäki kertoo.

Rauhanomaista rinnakkaiseloa viettivät syyskuussa karhut ja naudat Lapinperällä, kun kolme karhua vieraili Lapin Jussin rehuntekopaikalla emolehmätarhan tuntumassa kolmena yönä peräkkäin kasvisperäistä rehua maistelemassa. Liharuuasta nämä otsot eivät olleet kiinnostuneet. Sitäkin olisi ollut saatavilla, olihan tarhasta matkaa lähimpiin jälkiin vain parikymmentä metriä. Paikallinen karhututkimuksen kenttätöntekijä Jari Päivärinta asensi kamerasalvamaan yöllistä kuhinaa tarhan tuntumassa.

Kuvia saatiin, mutta ne jäivät tässä tapauksessa hieman hämäräksi, oheinen kuva on otettu samalla kameralla vastaavasta tilanteesta.

SUUNNITELMA KUUSIJÄRVEN JA HANKAJÄRVEN VEDEN KUNNOSTAMISESTA KEURUUN KUNNAN PIHLAJAVEDEN KYLÄSSÄ

Kuusijärvi ja Hankajärvi sijaitsevat Keuruun kunnassa Pihlajaveden kylässä. Järvet kuuluvat Pihlajaveden reitin vesistön alueeseen.

Kuusijärven pinta-ala on 3,2 km² ja rantaviivaa on noin 15,6 km. Järven keskimääräinen syvyys on 3 - 4 m ja järven tilavuus 9,7 - 12,9 milj. m³. Kuusijärven levein kohta on 1,3 km ja kapein 345 m. Hankajärven pinta-ala on 1,9 km² ja rantaviivaa on noin 8 km. Järven keskisyvyys on 2,5 m, levein kohta on 900 m ja kapein 100 m. Kuusijärven ja Hankajärven valuma-alueen pinta-ala on noin 8000 ha. Järvien valuma-alueella on ojitettuja suometsiä n. 2000 - 2500 ha.

Pihlajaveden reitin kosket on perattu 1850–1950 harjoitetun uiton yhteydessä, mutta muuten reitti on nykyisin rakentamaton ja varsin luonnonmukainen. Kosket ovat nyttemmin palautettu luonnon mukaiseen tilaan. Koskien kunnostus toteutettiin vuonna 1998. Koskireitillä toteutettiin myös kalataloudellinen kunnostus vuonna 2000. Kunnostus käsitti Reinikankosken, Kuusikosken, Vääräkosken ja Pihlaiskosken.

Kuusi- ja Hankajärvestä esiintyy luonnostaan tai istutettuna ainakin seuraavat kalalajit: hauki, ahven, kuha, kiiski, made särki, lahna, säyne, siika, taimen, kirjolohi, salakka, kivisimppu ja harjus, sekä mahdollisesti järvinahkiainen. Osa kyseisistä kalalajeista esiintyy yleisesti Pihlais- ja Reinikankoskessa, mutta järvien puolella vain satunnaisesti.

Järvien kalasto näyttäisi vir-

kistyskalastajien saaliiden perusteella olevan hauki, ahven ja särkikalavaltainen, lohen sukuisien ja veden laadun osalta vaativampien kalalajien esiintyessä harvalukuisina.

Kuusi- ja Hankajärvellä ei ole ammattikalastajia eikä kalastuksesta sivutuloja saavia henkilöitä. Sen sijaan pienimuotoista kotitarvekalastusta ja virkistyskalastusta harjoitetaan ranta-asukkaiden ja kesäasukkaiden toimesta yleisesti. Ravustus on kielletty.

Suunnitelman tarkoitus

Kunnostuksen tarkoituksena on tasoittaa Kuusijärven ja Hankajärven pinnankorkeuksien suuria vaihteluja ja parantaa järven virkistyskäyttöä. Alimman ja ylimmän vedenpinnan taso on vaihdellut vuoden aikana usein yli metrin. Ranta-asukkaille vedenkorkeuden äkilliset vaihtelut aiheuttavat ongelmia mm. laiturirakenteiden rikkoontuessa, rantaviivan jatkuvasti muuttuessa sekä kalakannan heikentyessä kudun häiriinnyttyä. Alhaiset vedenkorkeudet vaikeuttavat järven virkistyskäyttöä ja edistävät sen umpeenkasvua ja rehevöitymistä. Vedenlaadun heikkenemisen voidaan pitää vedenalaisten kivien ja kalastusverkkojen limoittumista sekä alhaisen vedenkorkeuden aikana suurta vesikasvillisuuden määrää. Vedenpinnan nostolla olisi merkittävä vaikutus järven rehevöitymiseen. Rehevöitymistä pystyttäisiin paremmin hallitsemaan, jos vettä olisi kuivina kausina riittävästi.

Tarkoituksena on siis nostaa vesistön alimpia vedenkorkeuksia. Vedenpinnan nosto on tarkoitus toteuttaa rakentamalla säädettävissä oleva pato jotta tulvakerkeudet eivät aiheuta vahinkoa. Ylisöksypadon rakentamisen mahdollistaa Hankajärvestä lähtevä joki, Reinikankoski. Vedenpinnan korkeutta voidaan nostaa noin 40 cm tasolle N60 +127,63, niin että siitä ei koidu haittaa ranta-asukkaille. Tulvakerkeus ei saa ylittää tasoa +127,82.

Tehdyt toimenpiteet

Rantojen asukkaille on suoritettu kysely, jossa kunnostuksen tavoitteet on priorisoitu. Pinnankorkeutta seurataan molempiin järviin asennetuista ja viralliseen N60 korkeusjärjestelmään vaaituista seurantapististä. Molemmille järville on teetetty veden näkyvyyden mittalaitteet. Kesänajan järven näkösyvyyttä on seurattu 4:stä eri paikasta molemmilla järvilla.

Vesistön nykyinen veden laatu on erittäin humuspitoinen. Erityisesti alimpien vedenkorkeuksien aikana levien ja vesikasvien suuri määrä haittaa jo järven hyötykäyttöä. Veden laatua selvitetään edelleen vuonna 2004 otettavilla vesinäytteillä. Näytteistä analysoidaan klorofyllipitoisuutta kesä-, heinä-, elo- ja syyskuussa. Vesinäytteet ovat selvästi osoittaneet järven olevan rehevöitynyt. Kuusijärvestä näytteitä on otettu harvemmin, mutta Hankajärven vedenlaatua on seurattu jo vuodesta 1978 lähtien.

Hankkeesta on ilmoitettu osakkaille ja kysytty heidän suostumustaan hankkeeseen. Kuusijärvellä 83 omistajasta 77 puoltaa (kannatus 92,8 %). Kuusi omistajaa ei ole vielä ottanut kantaa.

Hankajärvellä 36 omistajasta 34 puoltaa 1 vastustaa ja yksi ei ole ottanut kantaa (kannatus 97,2 %).

Hankkeen toteutus ja kustannukset

Kunnostusaikataulun laadinnassa on otettu huomioon, että osittain omana työnä tehtävä kunnostussuunnitelma nopeuttaa ympäristökeskuksen käsittelyaikaa.

Taustatyöt:

1. Vesistön käyttäjien taustatietojen ja alustavien suostumusten hankinta	01-04/2004
2. Näkösyvyyden seurantalaitteiston rakentaminen	02-04/2004
3. Kunnostussuunnitelmaluonnoksen ja kunnostusaloitteen valmistelu	01-05/2004
4. Vedenkorkeuden seurantajärjestelmän asennus Kuusijärveen	05/2004
5. Vedenpinnan korkeuden vaatukset kriittisimmistä kohteista	05/2004
6. Laskuojien ja vesikasvillisuuden kunnostuspaikkojen määrittäminen	05-08/2004
7. Vesinäytteet Hankajärvestä ja Kuusijärvestä (touko-, heinä- ja syyskuu)	2004-2008
8. Näkösyvyyden seuranta (touko-, kesä-, heinä-, elo-, syys- ja lokakuu)	2004-2008
9. Valokuvia ja näköhavaintoja	2004-2008

Lupaprosessi:

1. Taustatiedot ja alustavat suostumukset	01-04/2004
2. Kunnan lausuntopyyntö	03/2004
3. Kunnostusaloitteen lähettäminen Keski-Suomen ympäristökeskukselle	06/2004
4. Ympäristökeskuksen täydentämän suunnitelman valmistuminen	02/2006
5. Ympäristölupaviraston päätös	05/2008
6. Päätös lainvoimainen (mikäli ei valituksia)	06/2008
7. Lupapäätöksen mukaiset toimenpiteet (esim. padon rakentaminen)	09-11/2008
8. Jälkitarkkailu (oletus vähintään 5 vuotta)	2009-2013

Kustannusarvio

Kustannuslaskelma perustuu arvioon, jossa padon rakentaminen oletetaan tapahtuvan vuonna 2008. Vedenpinnan noston vaikutuksia seurataan aktiivisemmin vuoden 2013 loppuun, jonka jälkeen seurantaohjelmaa tarkistetaan.

Rekisteritiedot	500 e
Vesinäytteet (20 kpl; 60 e/kpl)	1 200 e
Näkösyvyyden seuranta (5 a; 400 e/a)	1 600 e
Vedenkorkeuden seurantapisteen asennus	100 e
Vedenkorkeuden seuranta (5 a; 300 e/a)	1 200 e
Taustatietojen hankinta	1 000 e
Kunnostussuunnitelman laatiminen	5 000 e
Laskuojien kunnostus	4 400 e
Padon rakentaminen	15 000 e
Kunnostuksen jälkiseuranta (5 vuotta)	4 000 e
Yhteensä	34 000 e

Kustannusten jakoperusteena on käytetty seuraavaa:

Valtio (50 %)	17 000 e
Keuruun kunta (25 %)	8 500 e
Kalastuskunta (10 %)	3 400 e
Yhdistyksen jäsenmaksut (10 %)	3 400 e
Talkootyö (5 %)	1 700 e

Hankkeen eteneminen

Hankkeesta on lähetetty aloite ympäristökeskukselle. Aloitteen seurauksena ympäristökeskus halusi teettää lisäselvityksiä kunnostuksen vaikutuksista rantaekosysteemiin. Keuruun kaupunki suhtautuu myönteisesti hankkeeseen ja on luvannut osallistua lisäselvityksen rahoitukseen. Kokonaisuudessaan hanke edistyy erinomaisesti, osallistuminen on ollut erittäin aktiivista, suhtautuminen myönteistä ja palaute pääosin positiivista.

Nyt vain jatkamme yhdessä esiselvityksiä ja odotamme innolla ympäristökeskuksen päätöksiä.

"Järvi on kuin ihmisen peilikuva, joten minkälaisena haluamme itsemme näkyvän?"

MÖKKILÄISEN "HAJATELMIA"

Ihailimme kovasti aktiivista toimintaanne, josta meille tutuin on AISAPUU. Itse olen viettänyt jo yli 70 vuoden aikana kesät Pihlajaveden Karhunkylässä ja mielelläni totean, että asukkaat ovat ystävällisiä, huumorintajuisia ja auttavaisia.

Kun muistelee aikoja menneitä, on pakko todeta, että yhteiskunnan palvelut ovat jyrkästi huonontuneet. Esimerkiksi postin toiminnasta muistan hyvin, kun Savilahden Sandra toi postikupyrällä postin pirtin pöydälle asti, ehti juoda kupillisen kahvia ja kertoa tärkeimmät kuulumiset. Sitten piti hankkia postilaatikko tien suulle ja tänä päivänä se ei saa olla sielläkään ilman ylimääräistä maksua. Onneksi taas ystävällinen naapuri noin 1,5 km päästä antoi luvan tuoda postilaatikkomme heidän postilaatikon viereen, johon posti sitten kannetaan ilmaiseksi. Ei kuitenkaan ilmaisjakelulehtiä, vaikka eräänä vuonna sellaisen vuosikeran olimme tilanneet. Kotiin se tuli, mutta ei mökille. Soitimme lehden toimitukseen ja siellä henkilö suorastaan kimpaantui ja sanoi, että he ovat maksaneet jakelusta maksun, joka edellyttää lehden pudot-

tamista jokaiseen postilaatikkoon. Tämän jälkeen lehti tuli pari kertaa, mutta sitten se taas loppui. Emme enää ole lehteä tilanneet, sen sijaan AISAPUUN olemme ja kaiken lisäksi kesällä joku henkilökohtaisesti tuo mökille ylimääräisen numeron, Kiitos siitä.

Olen vanha ja sairas mies ja tarvitsen lääkettä joka toinen viikko. Aluksi se pistettiin Keuruulla, mutta sitten siellä sanottiin, että sen saa myös Haapamäellä. Siellä sitten kävinkin monena kesänä, mutta muutama vuosi sitten hoitajatar sanoi että ei käy enää, minun on hankittava kotikunnastani maksusitoumus niin sitten se taas käy, Tarjouduin maksamaan itse, mutta ei millään käynyt. Mökille palattuani soitin Keuruun terveysaseman talouspäällikölle ja kysyin onko tämä tosiaan totta. Hän vastasi että määräys on ehdoton ja että pistoksesta laskutetaan kotikuntaan 190 mk. Kun aloin jo hätääntyä, hän antoi pari yksityisen aseman numeroa, joista ensimmäinen varasi ajan seuraavaksi päiväksi. Mennessä ajoin pankin kautta kun pelkäsin että yksityisellä maksu voi olla hyvin-

kin raju, kun kaupungillakin se oli 190 mk. Hämmästykseni oh suuri, kun piikin pistänyt rouva ilmoitti hinnan olevan 20 mk.

Eräs henkilö on erityisesti jäänyt mieleeni, nimittäin Syrjälän Nestori, joka melkein joka kesä poikkesi muutamaksi tunniksi tarinoimaan. Kerran soutelimme lammen ympäri ja hän näytti meille hyvän lahteen ja kertoi jokaisen niemen ja lahdelman nimet, joista useimmat ovat valitettavasti unohtuneet.

Keuruulla on varmasti runsaasti kesäasukkaita, jotka jättävät jälkeensä melkoisen määrän rahaa, minkä vuoksi voisi odottaa, että Keuruun kaupunki antaisi jotain vastapalvelukseksi, mutta entisetkin poistetaan.

Vielä eräs hupaisa yksityiskohta, johon useimmat kesävieraamme kiinnittävät huomionsa, nimittäin TVL:n mittaus- ja merkintätarkkuutta, Järvi-Suomen tiestä haarautuu Ähtäriin tie ja risteyksessä on viitta Ähtäri 36 km. Kun Ähtäriin tietä on ajanut noin 100m, tulee vastaan toinen kyltti, jossa lukee Ähtäri 38 km. En ole koskaan mitannut, kumpi on totta, todennäköisesti ei kumpikaan.

*Hyvää jatkoa toivottaen
Reijo Kautiala*

METSÄKIRKKO

Lähteenmäki – Karan hirviseurue ja seurakunta järjestivät yhdessä syyskuun 12 päivänä metsäkirkon Raiskintien varressa Lapinmajan nurkilla.

Pyöreät, kuoritut puunrungot toimivat kirkkosalin penkkeinä, vaatimaton koivuinen risti törrötti pystyssä kuusen juurella alttaritaluna, sekä ristiin, rastiin laudoista kyhätty puhujanpönttö joka toimi myös saarnastuolina.

Jumalan sanaa välitti runsaalle kirkko väelle pastori Teemu Hälli. Kanttorina toimi, kuinkas muuten meidän oma veikko, Veikko Laminaho. Päivän tekstit luki hirvi miesten edustaja Timo Pessinen. Pastori siunasi mm hirvimiehet syksyn tulevaan koitokseen.

Metsäkirkon jälkeen oli kirkkoväelle L:mäen – Karan seurueen järjestämä hirtikeitto, jonka keittivät seurakunnan mainiot emännät Seija Kuusimäki ja Pirkko Korja Pihlajaveden seurakuntatalolla. Keitto oli todella hyvää, ja josta ei sattumat puuttuneet, lihaa oli enempi kuin perunoita. Päälle juotiin vielä pulla kahvit.

Edellä mainituista ruumiin ravinnoista perittiin vapaaehtoinen maksu joka meni lähetykselle. Marja-Leena Lähteenmäki kauppasi tyhjästä kahvipusseista tehtyjä mainioita kauppakasseja, niin ikään lähetyksen hyväksi.

Aamupäivä näytti pahalta koska sataa tihuutti, mutta kun metsäkirkon aika läheni sade lakkasi kuin tilauksesta. Sade taas alkoi kirkkokahvien aikana. Sade tiivistä tunnelmaa ja Lapinmajan penkit täyttyivät kirkkoväestä. Sade ropisi rattoisasti majan pihaan pystytetyn ruoka- ja kahvi teltan kattoon.

Kirkkoväen puheista päätellen toivomuksena olisi tehdä metsäkirkosta perinne. Sen myötä risti ja saarnastuoli tallennettiin Lapinmajan takaseinälle odottamaan tu-

levia vuosia. Tämän tapainen jumalanpalvelus muoto mielestäni sopii hyvin Pihlajaveden erämaa metsiin.

Lapinmaja on hirviseurueemme oiva taukopaikka jossa nautimme eväämme ja jaamme kuulumiset, niin ilot ja surut kuin ”sadattelutkin”

Matti Rajala

Edessä kirkkosali ja kansaa, taustalla Lapinmaja ja ruokateltta.

Majasta sisältä, keitolla josta ei sattumia puuttunut.

PILKKEITÄ

*Historian suurin
Kokinkodan kokko
poltetaan perinteisesti
lankalauantaina.*

PIHLAJAVETTÄ KOKO PÄIVÄN

*Karimon kyläyhdistys suunnittelee
jo ensikesän Pihlajaveden kierrosta.*

Kauneimmat joululaulut ja
kylän yhteinen pikkujoulu
Lapinrannassa 18. 12. klo 18.00
järj. Karimon Kyläyhdistys ry.

Joulutervehdykset Aisapuuhun

30.11.-04 mennessä os. keuruskopio@nic.fi
tai Aisapuun toimittajille.
Voit näin ilahduttaa myös ystäviäsi!

Kodin kynttilät
to 2.12.2004 klo 18

Sota-ajan laulujen ilta Pihlajaveden ala-asteella
Samuli Kallio ja Mikko Korkeala laulattavat ja
Pekka Vanhanen säestää haitarillaan.
Jouluiset kahvitarjoilut kaikille
Tervetuloa!

KEURUUN
OSUUSPANKKI
tukee iltaa

Toimikunta kokoontuu joululehden tekoon

Pihlajaveden koululle

torstaina 4.11.2004 klo 18.30 - 20.30
sekä tiistaina 30.11.2004 klo 18.30 - 20.30

huom! ohjelmasta poikkeava päivä, adventtiajan tunnelmissa

Kaikki joukolla mukaan tekemään joululehteä!!

KESKI-SUOMEN PIIRIN SOTAVETERAANILEIRIN MUISTOJA VALOPILKUSSA 30.06.-04.07.2004

Samuli kirjeen lähettää,
Veteraanileirille ilmoittautumaan kehottaa.

Ajattelin, olenkohan kelvollinen,
olenko minä ansainnut sen?

Mietin elämäni elettyä tuota,
mitä löytyisi siltä puolta.

Olenhan kaksi veteraania hoitanut,
viimeiselle matkalle saattanut.

Lottanakin aikanaan häärinyt,
olosuhteiden pakosta kotirintamalle vain päätynyt.

Lapset on kasvaneet, työhön varttuneet,
työttömyyspäiviä eivät ole kasvattaneet.

Niinpä siinä mieleni rohkaisin,
Kirstille sitten soittaa kilautin.

Että täältä mummu olisi tulossa,
varmasti vaihtelua on luvassa.

Jämme odottamaan lausuntoa Lietun,
myönteinenhän sieltä vastaus tulikin.

Keskiviikkona tiemme vie Valopilkun luo,
silloin alkaa leiripäivämme nuu.

Leirin äiteinä kaksi topakkaa tyttöä, Kirsti ja Mari,
isänä leppoisana hyväntahtoinen Esa.

Simo sitten oli yleismies jantunen,
Leiriläisille välttämätön, tarpeellinen.

Hän mummojen hartiat hieroi terveiksi,
aamujumpalla kaikkien jäsenet taikoi vetreiksi.

Tero se keittiössä Iran kanssa toimii,
sieltä ihanat herkut pöytään loihtii.

Päivällä hyvän ruuan jälkeen
ruokaperräiset meille oli tärkeet.

Lusikkaniemeä lenkillä kiertelimme,
Pihlajaveden kauniita maisemia ihastelimme.

Työaikamme pantomiimillä ilmaistiin,
kuvista luontoihastukset kuviteltiin.

Itse valitsin joskus solmuun laitetun koivun kuvan,
suon reunalla isoksi kasvaneen vänkkyrän.

Sitten kerrottiin käsistä näistä
paljon työtä tehneiden ihmisten.

Kävimme Erämaakirkon konsertissa
laulun taikaa ihastellen kuuntelemassa.

Paljon talkoilla saunavihtoja teimme,
talkootanssit parketilla pyörähtelimme,
saatille lähtökin sujui ihan laillisesti.

Sauna lämpisi kaksikin kertaa meille,
siellä reittä ja rintaa pehmittelimme.

Hattutempussa pyörähdimme näissä
Susisaaren keisaria tervehtimässä.

Nuotioilta oli kohokohta leirimme tämän,
Siellä monenlaista ohjelmaa meidän esittämänä.

Joulupukkikin oli erehtynyt vuoden ajasta,
toi meille lahjat jo ihan etuajassa.

Römpsäkahvit pakissa nuotiolla keitetyt,
Simon paistamien lettujen kanssa nautitut.

Sade vähän häiritsee, parketille suojaan siirtyä saa,
lauluja, runoja, muistoja siellä jatketaan.

Sunnuntaiaamuna kunniakäynnin sankarihaudoille teimme,
hartaan hetken siellä yhdessä koimme.

Hilma kauniin seppeleen leirillä sitoi,
nyt sen kummulle nöyrin kiitoksin veimme.

Lippuvartiossa pojat nuoremmat lippua kantaa,
Kädet veteraanien ei enää jaksa,nuoremmille työn antaa.

Lähtöjuhla ja ateria haikeina kohdataan.
Kotiinlähtö odottaa, hakijat tulla tupsahtaa.

Kiitokset leiristä onnistuneesta järjestäjille,
Keski-Suomen piirille ja Pihlajaveden yhdistykselle,
puheenjohtaja Toivolle ja Valopilkun pitäjille!

Leirillä mukana ollut Jenny Mannila

Keski-Suomen piirin Sotaveteraanileirin muistoja Valopilkussa 30.06.-04.07.2004

OLIN LOTINANPELLON TULIMYRSKYSSÄ

Suomen jatkosodan päättymisestä, Neuvostoliiton kanssa solmitulla aseleposopimuksella, tuli 04.09.2004 kuluneeksi 60 vuotta. Seuraavassa kirjoituksessa Australiasa asuva, entinen Pihlajaveteläinen Keijo Paunasalo kuvailee kokemuksiaan Laatokan pohjoispuolisen rintaman murruttua Syvärillä. Kirjoittaja lähti aikanaan Pihlajaveden asemalta asemamiehen tehtävistä armeijan leipiin ja muiten mukana alla kuvattuun Lotinapellon tulihelvettiin.

Asuttuaan lähes 40 vuotta Australiassa Keijo Paunasalo palasi keväällä 2004 jälleen Suomeen ja olinpaikka on tällä hetkellä Kaulialan sotavammassairaala.

Neuvostoliiton armeijan suurhyökkäys Syvärillä alkoi 21.6 1944

pisimmällä ja rajuimmalla tulivalmistelulla Suomalaisten asemia vastaan, mitä se ampui koko toisen maailmansodan aikana. Tarcoitus oli tuhota suomalaisdivisioonat kokonaisuudessaan maastoon ja ylittää kilometrin levyinen virtaava Syväri ilman mieshukkaa. Se alkoi yhtäaikaisesti 380 pommikoneen ja kaikkien muiden aseiden yhteislaukauksella ja jatkui rumputulena. Näitä syyti 1595 vähintään 76 millistä tykkiä, lisäksi rakettitykkeitä, parikymmentä keski- ja pienikaliperistä ilmatorjuntapatteria, sekä ensimmäisen hyökkäysportaan rynnäkkötykirykmentit ja kranaatinheittimet. Pommikoneiden lisäksi ilmatähtelyyn osallistui lukuisia hävittäjiä ja maataistelukoneita. Tuota tuli-

helvettä kesti 3 tuntia 32 minuuttia. Suurhyökkäys ei tullut yllättäen, sitä tiedettiin odottaa, mutta sen rajuus yllätti kaikki arvelut ja aikaisemmat kokemukset. (Tilastot perustuvat historiallisiin lähteisiin)

Ilves (5:s) divisioona oli vetäytynyt jatkosodan ajan olleista Syvärin takaisista asemistaan Suomen puoleiselle rannalle aseisiin. Jr II:n 3 pat. jääkärijoukkue, johon kuuluin, oli sillä hetkellä linjojen takana, muutaman kilometrin päässä lepäämässä. Heräsimme aamulla klo 7 kun maa alkoi vapista ja yhtämittäinen jytinä alkoi. Se tiesi meillekin hälytystä etulinjaan.

Alkoi kiireinen valmistelu. Täytettiin konepistoolien lippaat,

sekä leipälaukut ja taskut munakäsikranaateilla. Näitä suorittaessani minut täyttää outo aavistuksenomainen tunne – lähdet nyt viimeistä kertaa etulinjaan. Kokemus oli niin selvä että tulkitsin sen mielessäni ennakoivan kaatumistani – sitä en edes epäillyt ja sanoin sen toisillekin. Annoin lähiomaiseni osoitteen johon pyysin lähettämään kelloni ja muutamat esineet jotka olin nikkaroinut asemasodan aikana. Ihmettelin itseskeni tuota kokemusta joka oli ennaltaan täysin vieras ja ajattelin että puhuukohan Jumala tällä lailla ihmiselle.

Nopeasti olimme valmiit jonnossa hölkkäjuoksua lähestymään tulialuetta, näimme kohteen edessämme tummana. Maa vapisi yhtenä, mitään erillistä laukausta ei saattanut erottaa, ainoastaan huumaavaa pauhua. Joukkueemme johtaja vänrikki X juoksi edellä, hän tunsu reitin ja johti meidät siksakin muotoon tehdyn tukilinjjan piikkilankaesteen kaapeasta aukosta tulialueelle, joka oli nyt edessämme. Syöksyimme kuin hullut päin varmaa surmaa, ”rautaseinää” ja niin synkäksi pimentynyttä aluetta että paljaalla silmällä voi katsoa aurinkoa, joka näytti keskiruskealta pallolta. Hyökkäyksessä ei tietenkään ollut mitään järkeä, eikä liioin tulosta.

Varsinaisesti kaksi divisioonaa oli puolustusasemissa tuolla alueella, toinen Ilves (5:s) Div. johon kohtalonani oli kuulua oli jo siihen mennessä suurimmaksi osaksi hautautunut maahan elävänä tai kuolleina ja meitä jääkäreitä alkoi heti myös kaatua, emme ehtineet olla kerrassaan miksikään vaaraksi venäläisille. Siinä tilanteessa ei ollut mitään mahdollisuutta edetä, oli pakko vain liimautua maahan johon ei kyetty sen kummemmin kaivautumaan, käsilläni tosin yritin kaivaa jonkinlaista kuoppaa sirpalesuojaksi. Joskus vilkaisin taivaalle, joka oli yllämme täynnä pommikoneita kuin pilveä jatkuvasti,

tämä johtui siitä että ne kävivät täyttämässä yhä uudelleen lastinsa läheltä, Syvärin takana olevilta kentiltä. Todellisuudessa niitä osallistui pommitukseen hieman alle 400. Eri ihmisten henkinen kesto-kyky on noin tuhoisassa myrskyssä erilainen, vänrikki X luhistui henkisesti pian, hänet näin tuokion verran lääkintäkorsulla takana myöhemmin. Varmaan kaikki pelkäsivät, niin kauan kuin elivät, mutta en jälkeinpäin kuullut että ryhmämme 35:stä miehestä kukaan pakeni ennen peräntymiskäskyä. Monet eivät sitä tosin enää kuulleet.

Kerran taas vilkaisin taivaalle ja minusta näytti että nehän tähtäävät pommeillaan joka kone minua ja minut valtasi ”lentokonekauhu”. Maasto oli autioitunutta, vain pienehkö männyn kara oli osittain säilynyt, noin kolmen metrin päässä minusta. Jospa pääsisin tuon alle näkösuojaan tuumin ja alan vetää itseäni sitä kohti. Päästyäni puolen välin vaiheille tunnen lujan iskun kohdistuvan niskaani ja alan vajota jonnekin syvälle...

Olin arvioni mukaan ollut tajuuttomana puolisen tuntia, juuri kun palaan tajuihini huomaa ryhmämme varajohtajan syöksyvän läheltäni karjuen kurkun täydeltä ”vetäydytään”. Minäkin yritän lähteä mutta en pääsekään ylös, huudan lujaa ”auttakaa”, tämän hän kuuli, vilkaisi mutta jatkoi matkaa. Vieläkin lähempää juoksee petikaveri sotamies Hakkarainen, vilkaisee hänkin ja järkyttynyt ilme kasvoillaan, sanaakaan sanomatta syöksyy ohitseni. Hän ehtii vain noin 20 m., sitten hänet tavoittaa täysosuma ja näin hänestä vain joitakin kappaleita ilmassa. – Nyt olin yksin, tiesin sotimiseni sodituksi. Nakkasin konepistoolini niin kauas kuin jaksoin ja sen täydet lippaat, samoin lentelivät myös suutareina munakäsikranaatit – yhtä vaille, sen säästin omaa päätäni varten

sillä en aikunut antautua vangiksi.

Laitoin jo käsikranaatin ohimolteni, sovitin sormeni laukaisusokan renkaaseen vetäökseni mutta samassa juolahtaa mieleeni kerran korsussa kuulemani ajatus ”ryssä pitää laskea niin lähelle että silmänvalkuaiset näkyy ennen kuin ampuu” ja niin päätän nyt tehdä. On vain oltava äärimmäisen valppaana ettei vihollinen yllätä sillä päätän viedä muita mukanaani... Pohtiessani tätä varman kuoleman todellisuus varsinaisesti valkenee. Oli heikko aavistus Jumalan olemassaolosta ja ihmiselon jatkuvuudesta jossain muodossa kuoleman jälkeen, samoin tilinteon mahdollisuus teoista ja vastoin Jumalaa eletystä elämästä. Välittömästi huudan ”jos sinä Jumala olet olemassa ja pelastat minut hengissä täältä niin teen parannuksen ja puhun sinusta myös muille”. Ihmeesti katosi kaikki kuoleman pelko ja tulevan tuomion pelko, olinhan edelleen poisjähdössä käsikranaatti ohimolla, sormi laukaisusokan renkaassa vetovalmiina ja valppaana kuunnellen liikkeitä venäläisten suunnasta, joiden tiesin kohta tulevan.

Pian maa alkaa johtaa korvaan sentapaista ääntä kuin joku laahaisi itseään, jännitys kohoaa korkealle, sillä sieltä voi tulla vain vihollinen. Päätän kuitenkin hallita hermoni loppuun asti, alan erottaa liikehtimistä, mutta mistähän on kysymys? Kohta sieltä erottuu harmaata väriä, samaa kuin suomalaisen sotilaan kesäpusakan väri on – mutta eihän sillä suunnalla ja niin etäällä voi olla yksikään meikäläinen elossa ja liikuntakykyisenä? Tilanteen tajuminen uppoaa hitaasti mieleen, mutta niin on tuttu mies, oman joukkueemme poika Onni Ihatsu tulee ihan kohti, itseään vetäen ja täysin vahingoittumattomana.

”Miten sinun on käynyt ja missä kaikki muut pojat ovat?” hän kysyy ja jatkaa ääni kuiskaukseksi

madaltuen ”Ryssä on tuossa muutamien kymmenen metrin päässä, minä näin niitä”. Sanoin että kaikki on kaatuneet tai vetäytyneet mutta itse en pääse minnekään. Hän ottaa minua kainaloista ja lähtee vetämään taakse ja tukilinjaa kohti, näin menemme muutamia kymmeniä metrejä. Tulemme suuren katkenneen kannon juureen Onni pysähtyy ja sanoo ”sinusta vuotaa runsaasti verta minä sidon sinua vähän” ja kohottautuu ottamaan ensiapusidettä pusakan rintataskusta. Sillä hetkellä kuuluu lähestyvän keskiraskaan korohoron ammuksen suhina, se tulee vain metrin päähän mutta pehmeähkössä suomaastossa ammus laukeaa syvällä, joka on pelastuksemme. Onni saa kuitenkin kasvoihinsa kolme sirpalletta, kaksi otsaan ja yhden keskelle nenärustoa, suusta ja nenästä syöksähtää heti verta, ensiajatukseni on että se oli miehen menoa. Ihmeekseni hän pysyy kuitenkin tajuissaan ja kysyy, ”onko sinulla peiliä että näkisi miten kävi”. Onhan peili mutta sanon ettei ole ja ei sinulle näytä pahemmin käyneen, yritetään vaan päästä eteenpäin. Ihmeekseni hän pystyy vieläkin minua auttamaan, sitomiset tosin jäi ja nyt olemme molemmat huonossa kunnossa.

Pääsemme tukilinjaa piikkilankaesteelle, emme löytäneet aukolle, eikä ole aikaa eikä voimiaakaan lähteä sitä etsimään. Meillä ei ole kuin paljaat kädet, kummallakaan ei ole enää konepistooliakaan, kuoleman ja pakon edessä ihminen kuitenkin ylittää itsensä. Paljain käsin teemme tilaa päillemme, lankarako kerrallaan ja vedämme seuraavista langoista vaikka piikit uppoavat luita myöten kämmeniin sekä repivät vaatteet riekaleiksi ja koko ruumiin pintahaavoja täyteen. Sillä lailla tulimme läpi mutta tukilinjassa ei ole enää miehitystä. Edessämme on nyt noin 5 – 6 km pituinen suo- taival ja koko matkamme aikana

sitä ei ole ylittämässä muita, mistä päättelemme että olemme viimeiset Lotinapellon puolustuslohkolta perääntyvät suomalaiset.

Suon yli oli rakennettu rutilätie huoltoon varten, sitä lähdimme käsikynkkää hoipertelemaan, tiesimme näet että ensiapuasema on sen takana. Noin puoliväliin päästyämme ilmaantuu taivaalle kolme venäläistä maataistelukonetta. Kun lentäjät huomaavat meidät, ne tekevät syöksyn ylitsemme niin matalalta että miesten naamat näkyvät lasin läpi niin selvästi että olisi voinut tuntea heidät ja koko ajan kiivaasti konekivääreillä tulittaen. Kolme tällaista syöksyä ne tekivät, ampuen hurjasti, mutta osumatta. Ei siinä suuria toiveita ollut ja sanoinkin Onnille ”ei kannata maastoutua, emme elävinä täältä selviä kumminkaan”. Koneet kaartoivat kuitenkin pois idän suuntaan.

Lopulta pääsimme suon yli ensiapuasemalle, sen pihalla makaa paljon haavoittuneita ja siinä seisoo myös käynnissä oleva ambulanssi. Vilkaisen vielä nopeasti lääkintäkorsun ovesta, sekin on täynnä haavoittuneita ja lattialla kyykki vänrikkimme älytön ilme silmissään. Tultuamme emme olleet valittaneet tai sanoneet kenellekään mitään. Ambulanssin lähellä seisoo pari miestä, jotakin lääkintähenkilöstöä luulin. Me kun olemme riekaleissa ja molemmilla yläosa veren kastelema, tempaavat miehet auton takaoven auki ja puoliksi viskaavat meidät sisään josta löydämme pian paikkamme. Auto lähtee heti kun olemme sisässä, sydämestäni kohoaa haras kiitos vielä siinä vaiheessa tunteettomalle Jumalalle, niin täpärästi pelastumisesta ja ambulanssin mukaan pääsystä.

Matka jatkuu Laatokan rantatien suuntaan, mutta ensiapua ja sidontaa varten yövymme pari yötä josain kenttäsairaalassa ennen Tuulosta, paikan nimi ei ole pysynyt muistissani. Sieltä lähdemme var-

hain aamulla ja tultuamme Tuulokseen ovat venäläiset aloittamassa maihinnousua, ampuen sulkutulta Laatokan rantaa seurailevalle maantielle, jota pitkin olimme menossa. Tie oli tykistökeskityksen lisäksi muutenkin vaarallinen edettäväksi siinä olevien kuoppien, kivien, puunoksi- en ja kaikenlaisen rojun vuoksi. Oli vain ajettava läpi lujaa – mutta auto pysyi pystyssä ja renkaat kestivät, vain yksi lievä haavoittuminen sattui matkalla. Tunnin verran tulostamme nousivat Laatokalla olleet laivastojoukot maihin Tuuloksessa, syventäen ja laajentaen saavuttamaansa sillanpääasemaa jota suomalaiset eivät enää, yrityksistä huolimatta, onnistuneet torjumaan. Me pääsimme taaskin täpärästi läpi ja olimme matkalla kotisuomeen, jolle toivoimme kaikkea hyvää, sillä sotahan vielä jatkui, joskin se meidän osaltamme oli ohi. Olimme menossa Jyväskylään Harjun tyttölyseolle perustettuun sotasairaalaan hoidettaviksi.

”Kyllä se pelastumisemme sieltä Lotinapellon kaistalta oli Jumalan tuuria”, sanoi minulle kerran auttajani Onni Ihatsu, jonka ansiosta minäkin elän ja joka itse meni ”viimeiseen iltahuutoon” Laukaassa 1988 – Kunnia Onni Ihatsun muistolle.

Jumala siunatkoon synnyinmaata ja sen tulevaisuutta:

Terveisin Keijo Paunasalo.

KUVIA KESÄLTÄ...

Karimon kyläyhdistys järjesti niin vakio- kuin kesäasukkaille kesäretken, tuossa kesäkuun puolivälin tietämissä. Kokopäiväisen retken aikana kierrettiin Pihlajavettä busseilla eri kulmilla, pysähdellen lukuisissa kiinnostavissa kohteissa.

Suosittu tuo tarjottu retki oli sillä yli kuusikymmentä ilmoittautui retkelle. Ohessa muutama kuva tuolta retkeltä.

Tässä kuunnellaan Erämaakirkon historiaa jota Jartin Pertti kirkon rapuilla seisten retkeläisille kertoilee, kerronta jatkui sitten vielä kirkon sisätiloissa.

Kupanjoella nautittiin retkilounas – kenttäkeittiöllä valmistettu. Kuvassa pääkokki Merja Tölli Perämäen Pasin avustamana aloittamassa tarjoilua.

Tässä sitten Kupanjoen nuotiokehällä lounastajia – retken bussikuskit istumassa Hanhi Oivan oikean käden puolella.

Tässä kuvassa ollaan Kalliomäen talon pihapiirissä ja Mikko Kallio kertoilee talon ja seudun tarinoita.

Kesäkuun 2004 EU:vaalit olivat viimeiset Karimon äänestysalueella ja tulevissa vaaleissa Pihlajavesi on samaa äänestysaluetta jolloin varsinaisina vaalipäivinä äänestys tapahtuu Pihlajaveden aseman koululla. Tässä Karimon viimeisten vaalien toimihenkilöt: Etualalla vaaliavustajana toiminut Pirjo Hakala, seuraavana Reijo Hynynen sitten Valto Lamminmäki ja takana Olavi Myllyaho.

Karansalmen kylätalo

VALKEAJÄRVEN KYLÄKIRJA

myynnissä
Keuruskopiassa
sekä
Valkeajärveltä Valopilkusta

25 e/kpl

Postitse toimitettavat tilaukset Pihlajaveden postista
puh. 014-7540 500. Lähetyskulut 7 e/kpl lisätään hintaan.

Kirjan markkinoinnista vastaa Pihlajaveden Kotiseutuyhdistys/Aisapuu

HENRIK JA MARIA WÄSTIN JÄLKELÄISTEN VI SUKUJUHLA LA 31.7.2004 ÄHTÄRISSÄ HYVÖLÄN TALOSSA

Sukujuhlan aluksi oli mahdollisuus tutustua Ähtäriin kirkkoon ja hautausmaahan. Ähtäriin seurakunnan kirkkoherra Unto Kangasniemi hyvin ansiokkaasti ja perusteellisesti esitteli kirkon juhlaväelle. Tutustumisetken jälkeen suuntasimme autot kohti Hyvölän taloa, jossa ilmoittautumisen jälkeen saimme nauttia lounaasta ja tutustua uusvanhoihin sukulaisiin. Lehtijuttukin siinä pykättiin syönnin lomassa Viiskunnalle.

Varsinainen juhla aloitettiin Keski-Suomen kotiseutulaululla, jonka jälkeen talon isäntä Ari Hyvölä (ent. Ylä-Mononen) esitteli Hyvölän talon historian.

Ja tästä Tuliniemen Saaran lausumasta kronikasta juhla jatkui.

Wästin sukujuhlassa Ähtärissä 31.7.2004.

Olemme kaikki nyt kokoontuneet tänne Ähtäriin Hyvölän taloon. Heinäkuisen kesän kauneuteen, ihanaan auringon valoon.

On herroilla "simpsetit" kaulassa ja rouvilla paras puku. Onhan nyt juhlaan aihetta, kun koolla on Wästin suku.

Kirkonkirjoissa meille kerrotaan, et' kantaisä oli Henrik Wästi. Kurjenkylästä laidalta Pohjanmaan Hän elämän turuille lähti.

Mikä sitten oli Henrik miehiään? Hän räätälin ammatin omas. Taudit paransi, veren sai pysähtymään, nämä taidot hän kuulemma osas.

Vaimokseen otti Hän Marian ja perhe kasvoi tiheään tahtiin. Tuli Kalle-Kustaata, Santeria, tuli Juhoa, Miinaa ja Mattii.

Sitten tullaan jo seuraavaan polvehen, on puoliset kaikilla heillä. Rakkausko liitot määrätä sai, vai suku? Ei tietoa meillä.

Vaan mitäpä tuota nyt pohtimaan. Auran kurkeen nyt uus' polvi tarttui. Lastut lenteli, neulat suihkivat vaan. Taidot uudistui, tietokin karttui.

Kalle jäi asumaan Koskelaan, Saarismäkeen meni emännäks' Miina. Juho lähti Ylistarohon, Koskenniemeen Matti ja Stina.

Vielä on Aleksanteri. Hän Kotalan Telakkoon meni. Henriikkansa kanssa siel' eleli Isoniemessä käyskenteli.

On noista ajoista kulkeneet sukupolvet jo pitkän tovin. Henrik meitä jos jostain nyt katselis, ehkä hämmästyisi hän kovin.

Nimiä monenlaisia on kertynyt sukumme kirjaan.
On Saarista, Heinosta, Koskelaa, on Liisaa, Pirkkoa, Irjaa.
On Vuorenmaata, Niemistä, Raivioo, on Pekkaa, Jaakkoa, Perttii.
On Salmenahoa, Mäkelää, Varvikkoo, on Lauria, Jussia, Erkkiä.

Laajasti suku on levinnyt, on tuhansia jo meitä.
Kaupunkeihin ja saloille Suomenmaan, eri suuntiin, eri teitä.

Amerikkaan ja Ruotsiinkin aikoinaan, joku leivän perässä lähti,
Mutta juuret on mullassa kotoisen maan, kuin sadussa "Koivu ja tähti".

Ei aatelia ole sukumme, ei ruokittu hunajalla.
Ruisleipä on ollut turvamme, työ ankara taustalla.

Sisukkaasti ovat selvinneet menneet polvet vuodesta toiseen.
Nälkävuodet, sodatkin kestäneet. Meistä oisko nykyään moiseen?

Västaräkkiä västiksi kutsutaan Pohjanmaalla, näin kerran kuulin.
Tunnusmerkiksi suvun, eikö vaan? Se sopisi meille, näin tuumin.

Pieni, pyöreä lintu on muodoltaan, kuin suuri osa meistä.
Itsepäisesti pesäänsä rakentaa vaan, ei piittaa se häiriöistä.

Maailmanmestariks' aikoinaan hihti Raivion Matti.
Päätäväisesti, pakkasta uhmaten. Kisakaupunki oli Lahti.

Löytyy iskua nykypolvestakin, tästä yksi on esimerkki,
Kun Metalliliittoa Suomenmaan johtaa Vuorenmaan Erkki.

Tässä on tarinaa kerrottu vähän niin kuin sieltä sun täältä.
Paljon jäi kertomattakin, tämä oli vain raapaisu päältä.

Juhlatunnelma luokaamme korkea ja toisiimme tutustukaamme.
Virkistystä ja uutta tarmoa tästä elämän arkeen saamme.

Suvun vaiheita hyvä on tutkia ja muistella entisyyttä.
EI TULEVAISUUTTA VOI RAKENTAA
JOS TUNNE EI MENNEISYYTTÄ!

Riimitteli: Saara Tuliniemi.

Kronikan jälkeen ähtäriläinen Martti Kivimäki esitteli Krispiina Matintytär Kivimäen o.s. Koskenniemen (Selkeen) elinpiiriä Mäkiahon torpassa lähellä Ouluvettä Paikalla oli useita Krispiinan jälkipolven edustajia.

Sääntömääräistä vuosikokousta johti Eino Lehtoranta ja allekirjoittanut toimi sihteerinä.

Eniten miettimistä aiheuttivat uusien jäsenien ja tilintarkastajien valinnat. Uusi hallitus koostuu seuraavista jäsenistä:

Koskela:

Tuomi-Ihainen Kaarina (Virrat),
varalla Yläjärvi Kirsti (Virrat);

Koskela:

Koskela-Drishenko Raija (Keuruu),
varalla Viskari Raili (Virrat);

Saarismäki:

Saarinen Jukka (Virrat),
varalla Karimo Ulla (Virrat);

Saarismäki:

Uusitalo Erkki (Suolahti) uusi jäsen,
varalla Pohjola Katriina (Virrat);

Selkee/Kokinmäki:

Rajala Tarja (Keuruu),
varalla Lehtoranta Kerttu (Ähtäri);

Selkee/Kokinmäki:

Kuivikko Ritva (Virrat),
varalla Järvinen Kaarlo (Virrat);

Isoniemi:

Saarinen Kullervo (Virrat) uusi jäsen,
varalla Kivimäki Martti (Ähtäri) uusi;

Isoniemi:

Isoniemi Rauni (Virrat),
varalla Tulijoki Arja (Virrat);

Salmenaho:

Heinonen Pirkko (Keuruu),
varalla Heinonen Pertti (Vilppula);

Salmenaho:

Leppämäki Aino (Ähtäri),
varalla Salmenaho Kaarlo (Ylöjärvi).

Sihteeri esitti sukuselvityksistä tilannekatsauksen kokousväelle, sillä tänä vuonna 2004 on pyydetty selvityksiä suvun jäsenistä, jotka ovat muuttaneet esim. Virroilta tai Pihlajavedeltä muualle Suomeen. Kyselyjä on tehty kaikkiaan 219:stä henkilöstä n. 60:ssä seura-

kunnassa, joista osa on kysely siis jo kahteen tai jopa kolmeenkin kertaan. Vastauksia oli tullut sukukokoukseen mennessä n. 50 seurakunnasta. Uusia suvun jäseniä löytyi tällä tavoin useita kymmeniä. Kyselyt on maksettu kerätyillä jäsenmaksuilla. On tarkoitus saada nimitiedot selville ja myös tallennettua ennen kuin kirjan tekoon ryhdytään. Lisäksi löydettyiltä henkilöiltä on kysyttävä itseltään täydennykset ja myös lupa tietojen julkaisuun kirjassa. Mainittakoon, että seuraavalla kyselykierroksella on pyydettyä tiedot n. 100:sta suvun jäsenestä eri puolilla Suomea.

Tämä kysely joukkio tuntuu olevan aika liikkuvaa porukkaa, osa on toiminut kaupan alalla ja siitä johtuen on muuttanut usein. Lisäksi suvun jäseniä on lähtenyt Amerikkaan ja heitä yritetään nyt "metsästä" internetin avulla. Näiden etsintöjen yhteydessä on ollut antoisaa huomata, että myös muut ovat olleet kiinnostuneita sukuasioista, sillä aivan hiljattain sain sähköpostin kautta räätäli Emanuel Mäntylän jälkipolvet täydellisenä selvityksenä.

Sukujuhlan muuta ohjelmaa olivat Saara Tuliniemen runot ja musiikkiesityksistä vastasivat Saara Heinonen ja Toni Hautakoski. Lisäksi juhlan jälkeen sai tutustua ähtäriläisen Osmo Koskelan valokuva-albumeihin ja suvun jäsenten kuviin pahvitauuluilla.

Juhla päätettiin Hämeen koti-seutulauluun ja päätöskahviin.

*Raija Koskela-Drishenko
Henrik ja Maria Wästin sukuseura ry:n
sihteeri*

VALLANKUMOUSSAJOISTA SOTAVUOSIEN LÄPI

Kolmekymmentä vuotta olen aikonut laittaa joitain rivejä sota-vuosien hengestä ja tapahtumista talteen - ennen kaikkea kaatuneis-tamme. Yhtä kykenemättömänä edelleen asian edessä seison. Nämä vuodet ovat sisältäneet niin paljon. Miesten panos on ollut niin valtavaa sankariutta ja uhrautu-mista, etteivät köyhät sanat pysty niitä ilmaisemaan. Koko aikakausi on ollut niin ihanteellista, ettei tämän päivän ihminen pysty sitä ottamaan vastaan. Mikä oli se voima kaiken takana? Kun lukee kirjeitä, toistuu niissä useimmin sana rakkaus: Rakas vaimoni, rakas pienokaiseni, rakkaat vanhempani, rakkaani, rakas kotiseutu, rakas isänmaani, rakas Jumalani, rakkaus teihin kaikkiin...

Sana viha ei kertaakaan.

Aloitetaan kuitenkin aiemmasta ajasta. Kuusivuotias kurkisteli akkunasta, kun vieraat miehet pystyttivät kaikenlaisia puita ja haarukoita kotipellolla. Mitä ne tekevät? ”Ne ovat venäläisiä, jotka kartoittavat Suomea. Tulkaa pois sieltä akkunasta, etteivät ne näe, että heitä kurkistellaan. Jos eivät vielä tykkää siitä.” Eivät millään malttaneet lapset akkunasta pois- sa olla. Vieraat miehet nauroivat heille ja heittelivät lumipalloja leikillään. Eivät ne mitään vihaisia olleet. Elettiin kai vuotta 1917.

Oli kevätkesä. Lähellä olevalla Nionmäellä oli ilmoitettu pidettäväksi kokkojuhla. Lapsetkin oli luvattu päästää sinne. Eräänä aamuna kuulimme, kun Sahalta joku mies tuli kertomaan, ettei kokkojuhlaa saakaan pitää, sillä kaikki puheet ja väenkokoukset oli kielletty. Viis me siitä välitimme, miksi oli kielletty, mutta se, ettei kokkovalkeaa saakaan pitää, oli suuri suru. Jotain isommat puhuivat, ettei tämä ole sellainen tilaisuus, joka voidaan kieltää, ja kävivät jos-

sain asiaa selvittämässä. Kokko-juhla pidettiin. Aseman työväen torvisoittokunta ainakin siellä soitti, ja ravintola oli. Kummitäti, Männistön Iida, antoi meillekin ravintolasta pullaa ja limonaattia. Juhlaa oli.

”Ähtärin vallityöt.” Sana syöpyi lastenkin tietoisuuteen. Se kuului venäläisten Suomen poikki tekeillä olevaan puolustuslinjaan. Sinne komennettiin miehiä joka talosta. Talot palkkasivat puolestaan edustajia. Työmaa herätti vastenmielisyyttä maalaisväestössä varsinkin, kun pitäjässä sattui olemaan venäläismielinen poliisi, santarmi Nummimaa, joka antoi innokkaasti työmääräyksiä ja pidättikin niskoittelijoita. Vastenmielisyys purkautui osittain pilkkalauluna, jota kaikilla raiteilla laulettiin. Laulu kulkeutui vallityömaallekin, jossa värssyt lisääntyivät satalukuisiksi. Sisältö oli karkeata ja hiomatonta. Laulua koetettiin kieltääkin laulamasta, mutta kerrotaan, että aina kun kyseinen poliisi tuli työmaalle, miehet ottivat ääntä lapionvarresta ja sitä laulua laulettiin.

Onko se sitten ollut vuoden 1918 alussa, kun joukko Pihlajaveden miehiä oli varhain aamulla kokoontuneet kyseisen poliisin asunnolle ja vaatineet tätä heti lähtemään pois pitäjämästä. He olivat riisuneet santarmin virkamerkit ja kyytineet ensimmäiseen lähtevään junaan. Sanottiin hänen menneen Tampereelle, eikä sen enempää miehestä kuin asiastakaan kuulunut koskaan mitään.

”Vallankumousjuhla.” Sellainenkin sana piirtyi lapsenkin tietoisuuteen. Eräänä aamuna isä lähti asemalle katsomaan ja kuulemaan, mitä on tapahtunut. Tuntui kuin vanhempani olisivat olleet jotenkin epä tietoisia siitä, mitä pitäisi tehdä. Kotiin tullessaan isä kertoi,

ettei asemalle uskalla mennä, ellei ole punaista rusetta rinnassa. Oli-ko lie sitten samana iltana, kun nuorisoseurantalolla oli sitten vallankumousjuhla. ”Pitäisikö sinne mennä? Kyllä kai, kun kirkkoherrakin siellä puhuu ja Pakkalan rouva kehoitti tulemaan.” Sitten myöhemmin kotona oli isohko valokuva vallankumousjuhlasta. Siinä istuu venäläinen upseeri keskellä, ja kaikki muut ovat tuttua kylän väkeä. Se upseerikin oli puhunut juhlassa. Sanottiin, että hän oli oikein mukava ja hyvä mies. Oli kai joutunut myöhemmin ammuttavaksi.

Varsinaisista Suomen itsenäisyysjulistusvaiheista ja -kuukausista ei lapselle ole jäänyt mitään selvää kuvaa. Jännittyneet mielialavaikutelmat tulivat kaikkialla esille ja lapsenkin tietoisuuteen. Omasa pitäjässä oli aina rauhallista. Kuohunnaa ehkä jossain määrin oli, mutta ne koetettiin tutussa piirissä pitää kurissa ja rauhoittaa. Olihan pitäjässä vain muutamia taloja ja torppia, joiden väet kävivät yhdessä töissä. Lapset leikkivät ja kävivät yhdessä koulua. Suuria vastakohtia ei ollut. Kertoihan tosin R:n pappa, miten hän illan hämyssä ajeli hevosella kotiin päin, kun äkkiä eräs saman kylän mies tarttui hevosta suupielistä ja manasi, että kuinkahan kauan sinäkin lahtari siinä vielä ajelet. Tapaus oli kai ollut jotenkin niin luonnon ja järkyttävä, että pappa vielä sitä vuosienkin kuluttua mainitsi ja sanoi, että tässä samassa talossa kiellettiin sitten Jumalakin. Katsokaa nyt mikä on seuraus: väki on kaikki hävinnyt ja tuuli puhaltaa talon nurkkien läpi.

Suojeluskunnat oli perustettu. Isä kertoi, että oli se hyvä, kun meillä oli silloin niin hyvä suojeluskunnan paikallispäällikkö kuin Koskela. Kun Pohjanmaalta soi-

tettiin ja kysyttiin, että onko siellä punakaartilaisia tai muuta rauhatomuutta, niin täältä vastattiin aina, ettei ole mitään. Niin Pihlajavesi säästyi kaikesta kärjistetystä.

Vapaussodan rintamalinja vaikiintui sitten Vilppulan tienoille. Rapun edessä oli jo maa sulana ja siinä isoja kiviä. Laitettiin aina korva kiinni kiveen ja kuunneltiin, että täriseekö maa? Jos maa tärisi, niin tiedettiin, että Vilppulassa ammuttiin. Eivät lapset oikein käsittäneet, mitä se ampuminen oikein sisälsi. Oli vain jännittävää kuunnella tärinää.

Joskus oli isä ja Lintulan setäkin määrätty hevosineen Vilppulaan. Hevosmiehillä oli jokin määrätty palvelusaika. Eräänä aamuna, ehkä jo ennen kuin varsinaiset taistelut siellä olivat alkaneetkaan, isä tuli jo kotiin. Lintulan täti oli nähnyt isän tulon, mutta heidän isäänsä ei ollut tullutkaan. Täti juoksi meille ja itki kauheasti. ”Kyllä kai sekin sieltä tulee. Emme me tiedä oikein mihin kukin jäi, eikä siellä oikein tiennyt ketä missäkin metsässä oli.” Tulihan se setäkin jonkin ajan kuluttua.

Kevättalven valoisa ilta asemalla. Asema-aukio täynnä ihmisiä. Pidin äidin kädestä kiinni. Asemakirjuri Gummerus oli kaatunut Tampereella. Hänen arkkunsa laitettiin junaan vietäväksi hautaan kotiseudulle. Asemarakennuksen portailla puhui läheisenä omaisena Martti Pihkala. Myöhemmin kerrottiin Pihkalan sanoneen, että siinä väkijoukossa oli mukana niin ivallisia kasvoja, että hänen olisi tehnyt mieli ottaa aseensa ja ampua. Olisi se ollut kauheaa, jos hän olisi ampunut siinä.

Oman kirkon pihaan haudattiin myöskin Tampereella kaatunut nuori Aarne Simsiö. Kun myöhemmin kuulin Narvan marssin, syntyi mielikuva, että asemalta päin on Kanervan kohdalla hevosella tuotu kyseistä kaatunutta ja neljä torvisoittajaa kävellyt rinnalla ja soittanut samaa marssia. On-

ko tuo soitto totta vaiko mielikuvituksen tuotetta? Aarne Simsiön isä oli ollut Suomen Kaartin sotilas. Hän oli hiljainen, tasapuolinen maanviljelijä ja rauhallinen isänmaan ystävä, joka pitkät vuosikymmenet uskollisena kulki suojeluskuntapuku päällään ja seisoi kunniavartiossa sankarihaudoilla. Toisen poikansa sai hän myöhemmin saattaa Koipikankaan sankarihautaan.

Vapaussodan jälkeinen kevät ja kesä. Nälänhätä oli paikkakunnalla kova. Pettua syötiin harva se asumuksessa, varsinkin työläiskodeissa. Männistönmäeltä ja Sahankylältä tuli joka aamu koululapsia kouluun mennessään. Heillä oli nälkä. Äiti antoi aina ruokaa, mitä oli antaa. Ihmettelin vieressä pikku-Kaisaa, joka söi keväiset kopsukuoriset perunatkin kuoriineen. Pienelle Eino-pojalle äiti antoi ruisvelliä, ja poika tuli niin sairaaksi, että huusi ja pyöritti itseään nurmikolla. Selvisihän hän siitä kuitenkin. Heinätöissä Kulmalan Kalle ja Peltosen Heikki tulivat sairaiksi syötyään oikeaa leipää. Niin kauan he olivat pettua syöneet. Heidän jalkansa olivat ajetuksissa, ja niitä he pitivät vesihauteessa. Tilda tuli pyytämään, saako hän laasta riihen hirrenraot leipäaikinaansa. Isä sanoi, ettei siellä ole kuin pölyä, mutta nurkassa on kasa herneen varsia ja herneitä, ota ne.

Äiti oli jakanut ruoka-aineet niin, että viimeisenä päivänä ennen uutista ei itselläkään enää ollut leipää. Kyllä me lapset leikimme silloinkin, ja muistiin on jäänyt vain kesän aurinkoa. Sahankylän lapsilta vaihdettiin joskus leipäpalalla pettuleipää maistaiseksi. Halukkaita vaihtajia kyllä oli, mutta äiti ei kai antanut vapaasti kaupaa käydä. Pettuleipää maisteltiin, imelääkin siinä oli, mutta lopulta syljettiin se suusta pois.

Sittenhän seurasikin toistakymmentä rauhan vuotta. Pikku-pitäjässä elettiin naapureina sovussa ja ymmärryksessä. Tavat-

tiin useimmiten ihmiset ihmisinä, mutta poliittisissa ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä oltiin vähintään kahdessa täysin eri leirissä.

Yhdistys- ja harrastustoimintakin oli täysin eristäytynyttä. Nuoristakin toiset kävivät nuorisoseurantalolla, nuorisoseuran, suojeluskunnan ym. juhlissa. Toiset kävivät työväentalolla. Kaikilla taloilla oli vireä ja runsas toiminta. Saattoi tapahtua, että saman kylän nuoret, jotka olivat yhdessä koulunsa käyneet ja lapsena leikkineet, eivät koko nuoruusaikanaan tavanneet toisiaan missään yhteisissä riennoissa ja tilaisuuksissa.

Perhejuhlat olivat kuitenkin kylän yhteisiä juhlia. Varsinkin häät olivat hauskoja. Niissä tapasi koko kylä toisensa tuttuina, iloisessa mielialassa. Esimerkiksi Mäkikylän työväentalolla oli usein häitä, joissa tanssittiin.

Myöskin Nionmäen, Koivistonmäen ja monen muun mäen kokkojuhlat olivat vapaat puoluehengestä. Kokkoa saatettiin polttaa helluntaina ja juhannuksena. Sitä vain mentiin mäelle ja huu-taa huikattiin. Tiellä kulki muuta nuorisoa kuulostellen, missä päin nyt kokkoa poltettaisiin. Ääniä kuuluessa joukko aina lisääntyi, kunnes mäki oli täynnä. Kiireesti vain kokkoaineita metsästä, jotta savu näyttäisi kauemmaksikin missä ollaan. Joskus saatettiin muutamaa aikaa ennenkin levittää sanaa, että kokko palaa nyt siellä. Ei siinä mitään edeltä järjestettyä ohjelmaa ollut. Parhaat laulajat vain piiriin ja laulamaan. Niin piirileikki pyöri ja laulut vaihtelivat tunnista tuntiin. Oli oikein tunnettuja piirileikin laulajia, jotka antoivat äänensä kaikua kesäisessä illassa. Sellaisia olivat mm. Peltolan Pauli veljineen, Aholan veljekset, Veurlanderin pojat jne. Pikkutyttöä nauratti, kun isot tytöt piirissä haikeina vetivät: ”Mamma suuri, pappa suuri, molemmat he suuri. Minkälainen hulivili sinustakin tuuli...”

Kotona opetettiin jo pienenä isänmaallisia lauluja. Velipoika lauloi kotoisissa juhlissa jo ennen kuin osasi kunnolla puhua : ”Olemme suomalaisia, vaikk’ oomme pienokaisia... -Laps’ Suomen ällös vaihda pois sun maatas ihanaa... -Suomi armas synnyinmaamme...” Suomalaisuusliikkeen kautta Suomen lippu koetettiin saada joka kotiin. Lipun käyttöä opeteltiin. Vanhempi polvi, joka oli kokenut Suomen itsenäisyyden muodostumisen, eli voimakasta kansallistunteen aikaa. Tämä isänmaallinen mieliala oli nuortenkin keskuudessa hallitsevana. Nuorella maalla oli pelko itsenäisyyden kadottamisesta, ja siksi puolustustahtoa kasvatettiin ja vaalittiin. Ei siinä ollut sodan ihannoimista, eikä sitä toivottu. Nuorisoon kasvatettiin velvollisuuden henkeä tehdä työtä isänmaan hyväksi sekä vaaran tullessa viimeiseen saakka sitä puolustamaan.

Maan puolustuslaitos oli rakennettu laajalle pohjalle. Sen muodostivat varsinainen armeija sekä reservinä vapaaehtoiset suojeluskunnat. Suojeluskunnat katsottiin puolustustahdoltaan luotettaviksi. Niiden jäsenmäärät olivat verrattain isot. Sotilaskuri ja -järjestys, yhtenäinen puku ja ennen kaikkea korkea isänmaallinen henki antoi nuorille tyydytystä toimia sen riveissä. Eikä ainoastaan nuorille -joukossa olivat myös harmaahapsiset veteraanit.

Pihlajaveden Suojeluskunta oli perustettu jo 1917. Sen aikaisissa valokuvissa ovat suojeluskunnan esikunnassa mukana ainakin Einar Luoma, Artturi Mäkinen, Verner Pakkala, Antero Sälli, Martti ja Adiel Leppälä. Koko suojeluskuntatoiminnan ajan vanhimpina mukana olivat Edvard Kallio sekä Anselm Simsiö. Kallion Edvard-isäntä saapui harjoitukseen pyöreänä, touhukkaana. Hän oli pitkäaikainen paikallispäällikkö, joukon johtaja, jonka sanaa oli toteltava, vaikka taisivat nuorem-

mat väliin purnatakin. Hän oli mies, jolle edustamansa asia oli elämän sisältö. Maanviljelijä Anselm Simsiö oli entinen Suomen Kaartin sotilas, jonka vanhin poika kaatui vapaussodassa ja myöhemmin toinen poika talvisodassa. Ikävuosia oli jo paljon, kun Simsiön isäntä vielä joukossa uskollisena kulki ja nuoremmillekin voimistelutemppeja näytti. Simsiöstä sanottiin, että hän oli ainoa mies, joka hyväksyttiin joka puoluepiirissä. Hän meni suojeluskunnan harjoituksista työväentalolle osuuskaupan kokoukseen ja laittoi kiväärin nurkkaan, eikä kukaan siitä pahaa sanonut. Hän oli oma itsensä.

Suuri joukko tuntemiani miehiä kuului 1920-1940 välisinä vuosina suojeluskuntaan. Paikallispäällikkönä oli aluksi asemavirkailija Otto Koskela, sitten Edvard Kallio talvisotaan saakka ja sitten asemapäällikkö Huugo Puusaari. Toiminnassa oli sotilaskoulutusta ja -harjoituksia, urheilukilpailuja ja ennen kaikkea isänmaallisuutta. Nimiluetteloa minulla ei ole, mutta tietämäni ja muistini mukaan toiminnassa oli mukana mm. seuraavia: Pihlajaveden kunnia ja ylpeys, hiihtäjä Matti Raivio oli mukana. Muistan kansakouluaikoina, miten Matti Raivio hiihti joka aamu koulutiellä vastaan postia kuljettaessaan. Matti Raivio oli hiljainen, vaatimaton, mutta lujatahtoinen ja rehellinen urheilija. Kerrottiin, etteivät haastattelijat häntä helposti saavuttaneet. Hiihtäjä oli myöskin Urho Raivio ja samaa lajia Töyryn veljekset. Lapin talosta tulivat Eero, Iivari ja Viljo, Valkeajärveltä Mikko. Eino Kankimäki oli suora ja komea mies. Kutinlahdesta tuli veljessarja Yrjö, Esa ja Eelis hauskoina, toprakoina. Mukana olivat Rantakömin Eero, Martti, Onni ja Bruuno toimekkaina ja intoa täynnä. Oli Iivari ja Villhelm Kara. Tulivat Kotirannan Esko, Usko ja Kauko sekä Koivurannan Voitto. Kallion po-

jat Urho ja nuori Edvard astuivat isänsä askelissa mitä aatteeeseen ja innostukseen tuli. Koivumäen Eelis oli tasaisena ja vakaana ja velipoikansa Eino vilkkaana ja liikkuvana. Eemeli Vähäkömi oli uskollinen harmaantuva yksineläjä. Kauppalan veljekset Reino ja Matti olivat aina mukana. Leppälän mäeltä saapui Olavi Leppälä. Kaiken joukon hauskuttajana oli Eino Karimo. Simsiön pojat Reino ja Urho olivat mukana. Reino Mäenpää oli, ja jos juhlissa tarvittiin soittajaa ja musikanattia, hän pystyi siihen. Kokinmäen Kalle ja Bruuno saapuivat myöskin hauskoine juttuineen, Toivo Sälli hiljaisena. Lammin Lauri oli ainakin uskollisista uskollisin. Mukana oli Viljo ja Veikko Kaijanaho, Seeti, Sulo ja Toivo Lapinmäki, Toivo Collin ja paljon, paljon muita vanhempia ja nuorempia, joita en nyt ilman nimiluetteloa muista.

Suojeluskuntien rinnalle muodostuivat Lotta-Svärd-yhdistykset. Naisjärjestön tarkoituksena oli avustaa suojeluskuntaa ja kouluttaa naisia erilaisiin kriisinajan tehtäviin. Ennen kaikkea järjestön tehtävänä oli vaalia kristillisen isänmaallista aatesuuntaa: koti, uskonto ja isänmaa. Lotta-työllä oli suuri ja keskeinen harrastusalue. Pihlajaveden Lottien historiikissa olen tarkemmin kertonut toiminnasta ja numerotietoja.

Lottien puheenjohtajana toimi pitkään Olga Pakkala ja sihteerinä Iida Vuorela - tarmokas ja aatteen läpitunkema pari. Ompeluseurat kokoontuivat vuorollaan jäsenten kotona. Lotat oli jaettu eri työjaostoihin: muonitus-, sairaus- ja lääkintä-, keräys- ja kanslia- sekä ilmavalvonta- ja viestitysjoukot. Kaikille annettiin kurssien ym. kautta tarpeellista koulutusta. Muonitusjaosto oli ehkä tutuin. Siinä opetettiin kenttäkeittiön käyttöä, suurten joukkojen muonitusta jne. Näitä taitoja tarvittiin usein muidenkin järjestöjen suurissa muonituksissa. Isänmaallisia

juhlia järjestettiin usein suoje-
luskunnan kanssa. Esimerkiksi
itsenäisyyspäivänä oli käynti kir-
kossa ja sankarihaudalla. Työn
täytti jonkinlainen ylevä tunnel-
ma.

Joskus vain ihmetteli, miksi kaik-
ki eivät voineet olla siinä mukana.
Ei silloin nuorempi sukupolvi
täysin käsittänyt niitä rasitteita,
mitä kansalaissodan päätyttyä oli
jäänyt vaikuttamaan. Samoin pois-
sa olevat eivät usein omakoh-
taisesti asioista päättäneet, vaan
seurasivat vanhemman polven ja
puoluejohtajien antamia ohjeita.
Suoje-luskunnan aseellisuus vie-
roitti myös joitain vanhempia
maanviljelijöitä.

Elämä oli vireätä, ja henkisiä
harrastuksia paljon. Nuorisoseu-
ra ja maamiesseura naisjaostoi-
neen olivat myöskin hyvin toi-
mivia järjestöjä. Näissä harras-
tuksissa toiminta ja niissä toi-
mivat henkilöt muodostivat sen
ympäristön ja ajattelutavan, jossa
elin. Se oli oikeistolaista, vaikka
politiikasta ei puhuttu, eikä sitä
suoranaisesti harrastettu.

Vasemmistolaiset toimivat omis-
sa ryhmissään neljällä työväen-
talolla. Työväentaloilla oli myöskin
voimakasta aate- ja harrastustoi-
mintaa, josta en osaa tarkemmin
kertoa. Heillä on omat historiako-
koelmansa.

Politiikka tuli esille kunnal-
liselämässä. Isän työpöydälle oli
kerääntynyt kunnallislautakunnan
ja köyhäinholautakunnan asiat
kuin myös monen muun lauta-
kunnan. Tavallaan se oli sen ai-
kaisen hajautetun toiminnan kun-
nantoimisto kirjanpitoineen, tilei-
neen. Isä oli virkatalolautakun-
nan puheenjohtaja ja seurakunta-
harrastusten kautta muutenkin oli
seurakuntakin siinä lähellä. Isää
oli kirjallisten ym. kykyjensä
mukaan autettava, ja siksi yh-
teiskunnalliset kysymykset tulivat
tutuiksi. Isä oli asioissa rauhal-
linen, kiihkoton ja tasapuolinen.
Kunnalliselämässäkin jyrkimmät

mielipide-eroavaisuudet tulivat
esille pääasiassa kunnanvaltuus-
ton kokouksissa. Kaikki sujui ver-
rattain rauhallisesti. Vaalien alla
oli lehdessä jotain kirpeämpiä kir-
joituksia. Isä arvasi tämän va-
semmistolaisen kirjoittajan, joka
henkilökohtaisesti kertoi asiatto-
mia tietoja. Vastaantullessa isä ky-
syi: ”Miksi sinä viitsit niin paljon
valehdella?” Vastattiin: ”Niin, kun
ne käski.” ”Olet sinä huono mies,
jos et osaa itse päättää, vaan kir-
joitat, mitä toiset käskevät.”

Kunnallakin oli oma tehtävänsä
puolustusasioissa. Kunnallislauta-
kunnan oli laadittava ja hoidetta-
va esimerkiksi luettelo liikekannal-
lepanon sattuessa tarvittavien he-
vosten saanti. Siellä kunnan kaa-
pissa oli luettelo määrätystä he-
vosista. Hevosia eivät omistajat
saaneet hukata ilman ilmoitusta.
Kirjeet oli lupa avata vasta tilan-
teen tullessa.

Paljon onnellisia asioita 1938-39.
Ulkoinen maailma ei paljon
päässyt vaikuttamaan, vaikka Eu-
roopassa oli jo pitempään ollut
rauhatonta ja muutoksia. Kerran
syyskesällä 1939 sattui käteen jo-
ku Euroopan tilannekatsaus, jos-
sa selostettiin mahdollisuutta Suo-
menkin joutumisesta sotaan. Aja-
tus oli jotain uutta ja järkyttävää.
Syyskesä seurattiin Euroopan ta-
pahtumia. Ne olivat kuitenkin jos-
sain siellä muualla.

Syyskynnot olivat parhaillaan
menossa, kun syksyisenä iltana
suoje-luskunnan esikunta kutsuttiin
kiireesti kokoon. Sinne jäi kyntäjän
aura vaolle, eikä hän tullut sitä kos-
kaan takaisin hakemaan. Sen aikai-
sia tunnelmia on joskus yritetty pa-
perille piirtää seuraavasti: Lokakuu-
nen lauantai-ilta oli myöhäiseksi
käynyt. Työkansa oli kotoisen sau-
nan lämmössä viikon tomut pois
heittänyt. Rauhaisten kotien suo-
jissa nukkuivat niiden asujamet.
Äiti pienoistaan uneen hoiteli
ja kohta kuuluikin vain rauhalli-
nen hengitys. Yön lempeys val-
litsi mailla. Kaikkeen tähän tuli

äkkiarvaamaton, väkivaltainen,
raaka herätys. Kuka havahtui yössä
räikeänä kiirivään puhelimen soit-
toon. Ken heräsi akkunaan kopu-
tukseen. Asepalvelukseen kelpaa-
vat miehet kutsuttiin aamuksi ko-
koon Aseman nuorisoseurantalol-
le. Säpsähdettiin. Elämän keskelle
heitettiin jotain kylmää, uhkaavaa,
jota ei vielä käsitetty. Joku purki
tämän vaikean ärtyneinä sanoina
viestintuojalle. Useimmat ottivat
tiedon vastaan rauhallisesti. Aa-
mulla asemalle mennessä pyö-
räilijät seisahtuivat vielä hetkeksi
katsomaan avautuvaa kotimaise-
maa. Hyvä olo häivähtää hetkiseksi
mieleen. Kotiseutu, syntymämaa,
uhkaako sinua taas vaara, vai mik-
si on liikkeelle lähdetty. Niin moni
muukin on tänä aamuna tullut ko-
koontumispaikalle. Siellä on van-
hoja isäntämiehiä, on suoje-luskun-
talaisia, on lottia. Nuoria miehiä
tulee jatkuvasti. Joku suoje-luskun-
talainen on valvonut koko yön
järjestelyjen vuoksi. Uusi tulokas
saapuu aina kysyvin ilmein: onko
tämä harjoitusta vai mitä? Vas-
tassa on aina vakavia kasvoja ja
äänetöntä kysyntää, jota joku lei-
killinen sanonta joskus valaisee.
Odotetaan tietoja suoje-luskunnan
esikunnalta, jonka arvataan jotain
tietävän. Ja sitten tuleekin jo tieto:
todellinen liikekannallepano.
Isänmaa sodan edessä. Valmistau-
dutaan tuntemattoman uhkan va-
ralle.

Joku seuraava aamu. Nyt ovat
koossa jo kaikki pitäjän kutsunta-
miehet. Moni on tuonut määrätyn
hevosen mukanaan. Jotain hevos-
ta tuo vanha isä. Väkeä, liikettä,
ennen näkemätöntä. Kuormia
tehdään, varusteita täydennetään.
Aavistus sanoo, että nyt harjoitus-
ten aika on ohi. Nyt astuu tosi
eteen ja kysyy kaikkea. 25 vuotta
oli pelätty ehkä juuri tätä. Sama
aika oli nuorten mieliin isketty
isänmaan rakkautta, valmiustah-
toa. Oli kuin olisivat nämä miehet
kasvaneet ja eläneet vain tätä tar-
koitusta varten.

Vanha isä seisoo syrjässä. Hän aavistaa kuitenkin, mitä tuo velvollisuuden täyttämisen sisälsi. Siinä lähtisivät hänen kotipitäjänsä nuoret miehet. Siinä lähtisi ainoansa, sukunsa jatkaja, talonsa asuja - hänen nuori poikansa, jonka kullilla vielä lapsuus- ja nuoruusajan onnelliset päivät kuulsivat, joka oli oppinut saamaan elämältä vain hyvää. Palaavatko he - palaisiko hän? Herran tahto tapahtuukoon. Ja jos palaisi, omistaisiko hän enää entisen valoisan maailmankatsomuksensa? Kylmä syys-tuuli sai vanhan isän tärisemään. Siinä syrjässä hän seiso i yhtäkkiä niin yksin ja avuttomana.

Mutta nuoret miehet tuolla. Joskin katse oli vakaa, uhkuivat kuitenkin reipasta nuoruutta ja voimaa, vakavaa tahtoa ja rauhallisuutta. Tilanteen vakavuus peitettiin leikillä. "Nyt sitä mennään tankkeja hakemaan, joilla sitten, kun kotia tullaan, kaikki pellot kynnetään! -Onkos niitä sellaisiakin olemassa? -Joo, Amerikassahan ne kyntävät jo peltonsa sellaisilla koneilla." Näillä pojilla kotikuvat olivat vielä lähellä, sen tanshuvat varmat astella. Näitä seutuja ja koko maata he tahtoivat kaikilta vaaroilta suojella. Heihin voi koti-seutu luottaa ja olla rauhallinen.

Lähtöhetki on tullut. Kellä oli viimeinen kiireinen hyvästi ja hyväntoivotus kodin ovella. Kellä viimeinen sydämellinen katse ja kädenpuristus vaimon, vanhempien, siskojen kanssa. Tuossa isä vielä hetkisen viivähtää pienoisen-sa luona. Viimeinen hymy, lämmin hengähdys muistoon. Jumala meitä suojatkoon, isä tulee parhaansa tekemään. Aamuhämärissä hiljaiset miehet asettuvat riviin. Nuori johtaja järjestää rivejä rauhallisesti, tinkimättä.

Liikekannallepano oli sujunut rauhallisesti jo aikaisemmin suojeluskuntien haltuun annettujen tarkasti sinetöityjen ohjeiden mukaan. Paikallispäällikkö E. Kallio oli joutunut yhdessä toisten esi-

kunnan jäsenten kanssa alkutoimenpiteet järjestämään. Tavanomainen leikkimieli ja pieni ilkurisuuskin silmäpielessä oli vaihtunut vakavuudeksi. Kunnallislautakunnan esimies oli saapunut hevosluetteloineen, ja hevosten vastaanotto tapahtui nuorisoseuran kentällä. Myöskin lottia oli komennettu paikalle. Heidän tehtävänsä jäi kuitenkin paikalliseen muonitukseen. Miehillä oli omat määrätyt tehtävänsä, joista naisväki komennettiin tieltä pois. Nyt tapasivat pitäjäläiset taas toisensa samaan tapahtumaketjuun kuuluvina, samoin ajattelevina. Oltiin tuntemattoman uhkan alla. Sitä oli lähdettävä torjumaan. Kukaan ei napissut eikä pannut vastaan. Mies, jota äsken oli katsottu vasemmistolaisena maanpuolustusasialle kielteisenä, vakuutti, että jos meille hyökätään, niin vaikka viimeiseen mieheen saakka vastaan pannaan: parempi on elää vaikka maakuopassa kuin alistua vieraan valtion orjaksi. Ehkei tästä sentään vielä sotaa syty.

Muutamat miehet kerkisivät vielä käydä kotona ennen lähtöä. Toisille tuotiin kotoa lisää varusteita tai käytiin vielä muuten katsomassa. Nuoret vaimot itkivät. Morsiamet jättivät hyvästejään. Joku pari muistaakseni järjesti kuulutukset kuntoon. Veli virkkoi nuoremalleen: "Minä tunnen, etten palaa tältä reissulta. Kasva sinä kunnan mieheksi ja hoida kotia ja vanhempia minun puolestani." Toinen lähtijä vakuutti: "Varmasti palaan sieltä." Kummankin aavistus toteutui.

170 miestä lähti varustuksineen marssimaan Keuruulle kokoontumispaikkaan. Joukon lähtiessä oli ehkä pidetty puhe, oli ehkä laulettu - kuka siihen kykeni. Pääasiassa vanhat isät ja ns. nostoväen miehet, jotka saivat vielä jäädä kotiseudulle, lähtivät ajamaan kuormastoja, luovuttamaan hevosia, polkupyöriä ym. Loput jäljelle jääneistä määrättiin vartiomiehik-

si Kattilakosken, Kivipuron silloille ja muihin tärkeimpiin paikkoihin. Sinä iltana kotona olivat pääasiassa vain naiset ja lapset. Yön pimeydessä Kattilakoskelta kuului kiväärinlaukaus. Tuntui kolkolta. Laukaus oli sattunut vahingossa.

Kellastuneissa lehdissä jälleen sen hetken tunnelmaa: Pihlajavesi, huomasitko aikaisemmin, kuinka uljas poikajoukko sinulla oli. Tämä joukko oli ennen hajaantunut niin moneen eri leiriin ja yhtymään, ettei sitä aikaisemmin oltu näin kokonaisena nähty. Mutta nyt kotipitäjäni: siellä meni sinun kaunein väkesi, sinun uljain voimakkain joukkosi. Kaikilla sydämessä sama tahto puolustaa tätä maata ja sen vapautta. Kaikilla sydämessä kuva rakkaasta kotipitäjästä ja omasta kodista siellä, jota ensi sijassa oli suojeltava. Jokainen mies oli jollekin rakain tässä maailmassa.

Niin haipuu marssiva rivistö näköpiiristä kohti kovaa vastaisuutta. Siunaavat ajatukset seurasivat heitä. Jokainen mies sitten ajan tullen uljaasti isänmaan suojana seiso i ja paikkansa täytti - ja joista niin moni sankarin kohtalon tapasi.

Reino-veli kertoo kirjeessään: "Lähdimme Keuruun asemalta joskus aamuyöstä. Minkä aikaa, en tarkalleen huomannut kelloa katsoa. Lastaustöitä tehtiin talkoilla, sillä muuksi sitä ei voi sanoa. Koskaan ennen en ole nähnyt pataljoonan komentajan ja muiden upseerien hikipäässä miesten kanssa vääntävän kärryjä ja kantavan sylissä leipäpaketteja, mutta viime yönä sekin tapahtui. Muuten olemme täydellisiä sotilaita ja siviilimäisyys on kadonnut näin lyhyestä ajasta huolimatta. Kukaan ei valittele, eikä voitotte, vaan kaikki ovat hiljaisuudessa mielessään valmistautuneet pahimpaan. En tosiaan ole kuullut yhtään sinnepäin viittaavaa sanaa, vaan päinvastoin. Jos ruvettaisiin

kiteyttämään sellaista otsikkoa, mikä parhaiten kuvaisi tässä yksikössä sotilaitten mielialaa olisi se: Jos sitä ei voi välttää, niin me teemme tehtävämme. Älkää surko mitään, sillä se ei mitään hyödytä. ... Niin me olemme nyt täällä hyvässä hoidossa majoittuneina. Koko ajan myös on meillä ollut radio käytettävissä, joten uutiset on kuunneltu tarkkaan. Mitenkähän nyt sitten käynee, sitähan ei vielä kyetä päättämään. Rauhalliseen ratkaisuun on vielä suuret mahdollisuudet. ... Tämän seudun väki on meille hyvin ystävällistä ja vieraanvaraista...”

”Meillä on täällä sellainen itse-pintainen huhu, että lähiaikoina ainakin osa meistä kotiutetaan. sehän tällä havaa tuntuu luonnolliselta, koska me näytämme voitaneen tämän hermosodan.”

”...Isä kai siellä raitinsuussa tekee nyt oikein olan takaa. Kyllä sekin on yksi sisun näyte. Mutta niinhän sitä pitää niin sodassa että rauhantoimissa ... Samaa sitkeyttä se on Suomi näyttänyt tällä kertaa koko maailmalle.”

”30.11. Rakkaat omaiset. Pistän tässä pienen lapun teille tervehdykseksi. Olkaa levollisia kuten mekin täällä. Jumala on meitä, Teitä ja rakasta isänmaatamme suojeleva. Tahii jos ei, on sekin Hänen sallimuksensa, luottakaamme häneen. Me teemme velvollisuutemme iloisin mielin ja jos kaadumme, olemme kaatuneet Teidän ja kotimme puolesta. Olkoot Kaitsemus Teille tukenanne. Teidän Reino.”

”7.12. Terveisiä näin matkan varrelta. Hyvin jaksetaan. Tapellaan reilusti ja ryssä kaatuu kovasti. Tämä tuntuu teistä ehkä raa’alta, mutta sehän on nyt meidän työmme, elinehtomme. Sekä meidän että koko Suomen kansan. -Olemme vain marssimatkalla ja jatkamme eteenpäin. Olkaa vain rauhallisina siellä. Meillä ei ole komppaniassa yhtään kaatunutta, vain muutama lievästi haa-

voittunut, vaikka 4 ja 5 p:vää vasten yön komppaniamme oli etulinjassa ja vihollinen hyökkäsi kovasti menettäen itse miehiään ja m.m. 2 hyökkäysvaunua kohdallemme. Siis näkemiin.”

Martin kirjenipusta löytyy samalta ajalta: ”... Me ollaan pieni kansa, mutta meillä täytyy olla samat oikeudet kuin suurilla ja mahtavilla maailmassa. Korkeimmankäsi voi kaikki hyväksi kääntää, sitä Häneltä kaikki yhdessä rukoilemme. ... Ei kukaan täällä olia tunte pienintäkään pelkoa, vaikka oltaisiinkin ensimmäisenä tulessa, sillä onhan asia oikea, jonka puolesta kuolla, jos kohtalo sen niin sallii. ... Sitten vasta tulen täältä tyytyväisenä pois, kun tuo naapuri tuolla rajan takana antaa selvät taheet siitä, että rauha säilyy ja kaikki uhkaukset ja vaatimukset on pois. ... Luotan siihen, että totuus ja oikeus lopulta voittavat. ... Suokoot Korkein, että tästä hyvin selvittää. Herra teitä varjeltakoon ja suojelekkoon.”

Asevelvollisuuttaan suorittava Eino Järvenpää muiden muassa tiedottaa kotiinsa lokakuun alkupäivinä: ”Rakkaat vanhemmat. Nyt olemme täällä rajamailla maastossa. Siis asia on niin, että olemme maamme loukkaamattomuutta turvaamassa. Täytyyhän meidän täällä olevien valvoa, että te siellä kotona saisitte rauhassa olla. Rukoilkaamme Jumalaa, ettei maamme hukkuisi verivirtoihin. ... Saa nähdä kuinka selviää, mutta Jumala on meidän puolellamme, että oikeus kerran voittaa. Se on meidän sotilaiden varma päätös, emmekä me siitä luovu ei millään. Älkää olko levottomia minun tähteni, sillä jos Herran tahto on, että minun on kalleimpani uhrattava niin sen teen Jumalan, teidän ja tämän rakkaan isänmaamme edestä. Asia ei ole väärä, jonka puolesta täällä olemme. ... Kyllä muistan joka ilta ristiä käteni ja rukoilla omalla heikolla tavallani Taivaan Herraa, että hän vielä kaiken

hyväksi kääntää, ja teidän kaikkien puolesta, jotka siellä kotona ja kotiseudulla olette.”

Kenttäposti toimi hyvin. Kirjeet kulkivat kotien ja aseisiin kutsuttujen välillä. Omat miehemme olivat melkein kaikki JR 2/21. Ensimmäinen toiminta-alue oli Kiviniemi. Kuukausi oli kulunut jännittyneessä odotuksessa - miksi tilanne kehittyi. Sotilaat kyntivät sakkolalaisten syyskyntöjä ym.

Neuvottelut maiden välillä katkesivat ja Pihlajaveden pojatkin saivat tulikasteensa Kiviniemessä, jonka sillan räjäytyksessä muiden muassa olivat mukana. Joukko-osasto vetäytyi Taipaleelle päin. Eräs sotilas kertoi, miten muutamat pojat pelkäsivät sodan sytyttyä, mutta väepeli Reino lohdutti, että älkää pojat pelätkö, jos kaadutaan, niin taivaassahan meidän koti on.

Komppania oli ollut jo etulinjoissa useamman päivää, kun joulukuun 9. päivänä huoltojoukko majoittui Vilakkalankylään. Vihollisen tykistö oli ampunut kuormastoja koko matkan. Haja-ammuntaa oli nytkin ympäristössä. Samaa paikkaan majoittui myöskin 7. komppanian huoltojoukko. Reino Mäenpää ja Onni Koskela peittelivät ja maastosivat kuormastot. Kenttäkeittiöllä olivat Tenho Krans, Onni Ilmoniemi, Toivo Simonen ym. Aamuyöstä yritettiin viedä ruokaa etulinjoihin, mutta ammunta oli niin kovaa, etteivät miehet voineet nousta haudoistaan ottamaan sitä.

Huoltomiehet neuvottelivat, että voidaanko majoittua päiväksi rakennukseen, vai onko mentävä metsään. Sielläkin lenti puiden oksia ym, joten päätettiin jäädä seinien suojaan. Mäenpää oli sanonut, että jos kuolema on tullakseen, se etsii mistä vain. Päivän valjetua oli kaiken oltava hiljaa. Asetuttiin nukkumaan: toiset lattialle, toiset sänkyihin. Väapelikin oli heittäytynyt sänkyyn, mutta nousut vielä sen reunalle istumaan ja

hyrällilyt jotain laulua. Kului ehkä kymmenen minuuttia. Kello tikitti 9.50. Silloin kuului humahdus. Pimeyttä. Ajattomuutta. Taivaalle kohoavat tulenliekit. Sinne liekeihin sammui seitsemän nuoren miehen elämä ja riutui tulenruokana maallinen tomumaja. Tykistön keskitys oli osunut taloon. Onni Koskela kertoi, että hän heräsi ja näki ympärillä vain kirkasta. Hän vilkaisi näkykö tovereita. Hän ei nähnyt ketään. Hän aikoi hypätä pystyyn, mutta jalkoja ei ollutkaan. Hän veti käsillään itsensä palavan talon akkunasta ulos, jonka seinustalta toiset vetivät kauemmaksi. Molemmat jalat jäivät sinne. Ilmoniementä oli haljennut jalkaterä.

Etulinjoihin tuli huoltojoukon tuhoutumisesta tieto vasta parin päivän kuluttua tyrmistytävänä. Koska tapaus oli ensimmäisiä, kerrottiin siitä laajalla alalla Kannaksella, vaikka nämä keski-suomalaiset silloin vielä olivat siellä tuntemattomia joukkoja.

Myöskin lottia oli komennuksella sota-alueella. Raune Kaupalla oli lääkintälottana omien joukkojen mukana. Kuulimme eräänä joulukuisena päivänä, että hän oli saapunut lomalle. Riensimme tiedustamaan rintamakuulumisia. Raune kertoi kertomasta päästyäänkin. Hän puhui paljon, mutta niin, ettei kuulija tullut ollenkaan selville mitä kuulumiset sisälsivät. Onko tuo Raune menettänyt hermonsä siellä? Raune-parka oli tullessaan kuullut kotikylän miesten surullisen kohtalon, mutta ei halunnut vielä asiasta kertoa ennen kuin siitä tulee virallinen tieto.

Niinpä sitten saapui Martin kirje: ”Kuule, nyt sinulla ei enää ole Reino-veljeä. Hän kaatui 10.12. ranaatin räjähtäessä aivan vieressä. Niin oli Herran tahto. Reino on siellä, missä on ikuinen rauha, jossa on poissa maiset vaivat. ... Näyttää siltä kuin Kohtalo määräisi nämä meidänkin päivät täällä. Ei tiedä

koskaan, koska on viimeinen hetki, kun taas voi säilyä aivan mahdollisuuksien näyttämissäkin paikoissa. Näyttää siltä kuin olisi määrätty jokaisen kohtalo jo edeltäpäin. ... Rukoilen lakkaamatta teidän ja kaikkien puolesta.” -Elämäni raskaimpia askeleita oli viedä tietoa kotiin Reinon ja hänen tovereidensa kohtalosta.

Kirjeet kulkivat. Tietoja saapui. Taistelut kiihtyivät. Kaatui kotikylän miehiä. Jokaisessa kodissa odotettiin pelolla, milloin olisi vuoro kuolinviestintuojalla avata ovi. Suojeluskunnan paikallis-päällikönä oli nyt H. Puusaari. Hänen raskaana tehtävänä oli suruviestien eteenpäin vienti. Rovasti E. Borgin kanssa he tätä tehtävää joutuivat täyttämään tukien ja lohduttaen omaisia voimiensa mukaan.

Kirjeniput kotona lisääntyivät. Kaikissa kuvastui varmuus ja rauhallisuus: meihin voitte luottaa. ... Muistamme teitä kaikkia siellä ja rukoilemme puolestanne. ... Jumalan rauha rinnassani lähden taas sinne, missä tapahtumat ovat meille tuntemattomat. ... Jos kaadun, älkää surko minua, olen iloinen, jos voin teille vapaan isänmaan lunastaa... Se sydämen sisin paljastui rakkaille kuolema joka hetki silmien edessä. Yhdenkin talvisodan rintamamiehen kirjenipupainettuna olisi nykyajan ihmiselle sopivaa luettavaa kuin itsenäisyystahdon raamattuna. Näitä raamattuja tulisi monta. Ei jokainen mies kerinnyt edes kotiin kirjoittamaan, kun tuli jo matkan pää. Niinpä rovasti virkkoi sunnuntai-aamuna vanhalle suntiolle, että nyt se sitten oli teidänkin Nestorin vuoro lähteä. ”Minne se sitten on lähtenyt?” Isä ei vielä tienänyt poikansa kaatumisesta. ”Oli se hyvä, että kerkisi kirjoittaa. -Mitä se kirjoitti? -Se kirjoitti, että terveisiä.”

Karjalan väestö oli joutunut lähtemään kotiseudultaan. Samoin liikepaikkojen ja kaupunkien

väestöä hakeutui turvallisille maaseuduille. Sotilaat usein ohjasivat siellä oleskelupaikkojensa ihmisiä vastaavasti kotiseuduilleen. Niinpä Pihlajavesikin alkoi olla vierasta väkeä täynnä. Siirtoväkitoimistot toimivat. Tilapäismajoituksia järjestettiin. Karjavaunuja purettiin, vaikka suurin osa niistä lähetettiinkin edelleen teurastamoihin. Oli pimennykset. Viholliskoneet alkoivat liikkua ja lentää.

Ensimmäiset vainajat arkuissaan saapuivat kotiin. Sotilaspiirin kautta tuli ilmoitus, että se seitsemän miehen yhteiskirstu siunataan Sakkolaan. Katri-sisko kävi toimeen: pojat on saatava kotiseurakunnan hautausmaahan siunattavaksi. Hän meni suojeluskunnan esikuntaan, hän soitti sotilaspiiriin, hän soitti kaikkiin mahdollisiin paikkoihin. Vihdoin sotilaspiiristä oli ehkä vähän tuskastuttu ja vastattu, että annetaan määräys arkun lähettämisestä Pihlajavedelle. Jouluaattoiltana tuli soitto, että ruumisjuna saapuu Keuruulle, ja vainajat siirretään siitä Keuruun vanhaan kirkkoon. -Mikä selittämätön tunne, että pojat jouluyön lepäisivät kotiseudun kirkon turvissa.

Tammikuussa kirpeä pakkanaan sunnuntai-iltana Koipikankaan hautausmaalla, jossa avattuna yhteishauta 24 Pihlajaveden nuorelle miehelle. Siellä lepäivät naapuruston pojat rinnakkain. Siellä on yksi arkku, jossa on seitsemästä miehestä jäljellä vain tuhkaa. Laatikko oli päältäkin nokinen. Sitä ei ollut lupa avata. Äiti sen omin kappelissa valkoisella vaatteella verhosi - verhosi ainoan poikansa ja hänen tovereidensa viimeisen majan valkoiseksi. Äiti lauloi vielä hautauksessa kuorossa voimakkaasti, kirkkain äänin. -Matti, ... maasta olet sinä tullut ..., Esa, ... maasta olet sinä tullut ..., Eino, ... maasta olet sinä ..., Reino, ... maasta olet ... luettelo jatkuu arkkurivistöä. Ei kuulu muuta kuin jalkojen kopistuksia pakkasillassa.

Ollaan vaihi. Lasketaan havuseppeleet. Ensimmäiset neljä miestä ovat saapuneet lomalle sieltä kuoleman kentiltä. He seisovat tovereilleen kunniavartiona. Suru kulkee hiljaisena, järkyttävänä. Kotiseutu tietää, että sen pojat ovat rehellisesti ja vilpittömästi velvollisuutensa täyttäneet. Se luottaa edelleen rajalla oleviin toivoen sodan pikaista loppua. Sankarihauta oli luotu kappelin eteen, jossa sillä olisi hyvä tila. Sen laajenemista ei osattu kuvitella. Illan hämyssä viholliskoneet lentävät hautausmaan yli. "Hajaantukaa!" kuuluu kehoitus. Ihmiset hajaantuvat rauhallisesti, kuka kotitanhuilleen, kuka yhteiseen sankareiden muistojuhlaan nuorisoseurantalolle.

Sankarihaudalta oli poissa mm. nuori morsian, joka syksyllä oli ollut toisella paikkakunnalla koulussa. Silloin hän oli kiiruhtanut kotiin tapaamaan lähteviä, jotka olivat kuitenkin jo kerinneet mennä kohti rajaa. Nuori lotta ilmoittautui palvelukseen viestitykseen päämääränään tavoittaa oman pitäjän joukko-osasto. Työpaikkana oli Viipuri. Sieltä oli anomus päästä juuri keskisuomalaisen keskuuteen, kun tuli tieto sulhasen kaatumisesta. Nyt ei ollut väliä missä palvelustaan suoritti. Viipuria pommitettiin. Lotta istui työpaikallaan menemättä pommisuojaan ja näki ympäriltään suurimman osan Viipuria tuhoutuvan. Kaikki oli yhtenä savuna ja tulimerenä. Kaikki sortui ympäriltä, mutta se pieni rakennus, jossa tämä joukko työskenteli, säilyi vahingoittumattomana. Ei lotta saanut lomaa hautaukseen saapuakseen. Keväällä nuori morsian sitten hiljaa yksikseen jonain iltana käveli niitä peltoja siellä kotikylällä, siveli hiljaa vanhan rakennuksen nurkkapieliä ja taputti hevosta laiumella. Se oli sota-ajan morsiamen hyvästijätö nuoruuden unelmille.

Neljä ensimmäistä lomalaista: Martti-mieheni, Eino Vehmas ja

kaksi muuta toivat kuin tervehdyksen kotirintamalle, että sodatakin voi joku hengissä pelastua, vaikka seuraavan sankarihautauksen tullessa he kuuluivat itse jo siihen joukkoon.

Toisena arkipäivänä nuoripari seisoi pienellä haudalla ja laskivat vielä yhdessä punaisten tulppaanien kanssa hautaan onnellisen nuoruutensa, onnelliset rauhan ajat ja onnelliset haaveensa. Isä lähti rintamalle mielessä kuva pienestä enkelistä, joka on edeltä valmistamassa sijaa, tulipa muutto millä hetkellä tahansa.

Jälleen kirjeissä kerrotaan: "Meitä on vaunu täynnä lomalta palaavia miehiä. Jokaisella on vakavan näköinen ilme kasvoillaan, mutta mieliala on valoisan rohkea. ... Kun katselin siellä sankarihaudalla sitä hautajaisyleisöä, niin tuli mieleeni, että heidän edestään kannattaa tehdä ja uhrata vaikka kaikkensa, sillä heidän joukossa oli vanhoja ja lapsia, jotka antoivat uskoa elämään... Kaikki koitoiset maisemat, hanget ja yksityiset puut ja kaikki mitä siellä on, kulkee mielessäni kuin peilikuvana. Ne ovat osaltaan antamassa lisää uskoa ja voimaa, vaikka suurin voimanlähde on Jumala, jonka turvissa en tunne pelkoa lainkaan."

Joka kirjeessä oli luettelo kaatuneista. Kyllä kotirintamakin rukouli. Jos missään, niin täällä valvottiin ja kuunneltiin pakkasen pauketta sekä muistettiin poikia, jotka siellä pakkasessa oivat. Koetettiin lähettää lämmintä vaatetta ja ruokapaketteja. Kuinka monen vanhenevan isän ja äidin voimat riutuivat niinä valvottuina öinä ja hätähuutoina: "Pelasta Jumala minun poikani, anna rauha maahan!"

Tuli päivä, jolloin isku sattui kohdalle. Martti oli kaatunut. Oli kuin olisin painunut johonkin pohjattomaan syvyyteen, josta ei olisi ylösnousua. Senkin aika joskus tuli. Etsimistä, etsimistä. Missä

hän on? Ruumista ei löytynyt. Tieto ja järki sanoi tapahtuneen todeksi. Sydän ei uskonut. Se odotti ja odotti. Vaikka ihmeellinen näkemyskin oli tapahtunut kaatumisen aikaan: Väki oli aamiaisella ruokapöydässä, josta katselin ulos aurinkoiselle kevähangelille. Yhtäkkiä tuli tunne, että mieheni makaa hangella, ja hanki käy verestä punaiseksi. Purskahdin itkuun ja juoksin pois toisten katsoessa ihmeissään jälkeeni. Jälkeenpäin tarkastettaessa aika oli sama, kun mieheni oli saanut surmanluodin.

Muistojuhlakin pidettiin. Kaikki oli kuin unta. Mieleen on jäänyt erään vanhanemännän tervehdys tilaisuuteen tullessaan: "Kyllä sinä olet vielä onnellinen ihminen, kun voit noin itkeä. Kun elämä on oikein kovaa, ei voi edes itkeä, vaan rinnassa tekee kipeää." Kuinka nuori leski olisi voinut ymmärtää, että elämässä voi olla vielä jotain muuta raskaampaa. Myöhemmin hän ymmärsi, miten kuoleman oli kaunista, ylentävää.

Maaliskuun 13. päivä 1940. Yhtäkkiä huomasi kevään enteitä ilmassa. Kova pakkas oli laantunut. Aurinko paistoi, ja joka vesipisara tipahteli räystäistä. Koko talvi oli ollut yhtä samaa kovaa pakkasta ja ahdistusta. Silloin kuului radiosta, että on tehty rauha Neuvostoliiton kanssa tästä päivästä alkaen ja rauhanehdot ovat seuraavat ... -Kuulkaa nyt, pääministeri lukee rauhanehtoja.

-Älä nyt hulluja puhu, eihän tuo ole pääministerin äänikään, toisen puolen propagandaa vain, väitti mamma vastaan. Mutta kun asiaa jatkuvasti toistettiin, oli se vihdoinkin uskottava todeksi. Rauha oli jotain ihmeellistä, mutta miksi sen ehdot olivat vaatineet niin paljon? Tunni henkilökohtaisesti katkeralta, kun juuri edellisenä päivänä oli vietetty oman miehen muistotilaisuutta.

Talossa oli silloin evakkona mm. vanha, hyvä ja hurskas

käkisalmelaismummo. Mummo kuunteli myöskin uutiset. Sinne jäi rakas kotimökki ja kaikki muu. Mummo huokaili muutaman keran, vetäytyi yksinäisyyteensä ja pyyhkäisi salaa silmäkulmaansa. Illalla mummo jätti tämän surunlaakson. Pihlajaveden hautausmaasta tuli hänen viimeinen lepoaikkansa.

Pihlajaveden miehet seisoivat koko sodan ajan Taipaleella. Taipaleenjoki, kuolemanjoki... Kompanian vaiheista kerrotaan mm. kirjoissa ”Taipale, tavanmukaista tykistötulta” ja ”Tapahtui Taipaleessa”. Jokaisen sankarin kohdalla olisi kerrottava oma sankaritarinansa. Monta miestä Pihlajavesi saatteli talvisodasta sankarihautaan. Useita oli vielä sotasairaaloissa. Kun keväällä joukot kokoontuivat yhteiseen jumalanpalvelukseen kotikirkkoon, olivat joukot harvenneet. Silloin sydän huusi kaikkein voimakkaimmin joukosta puuttuvia rakkaita. Monet nuoret miehet olivat käyneet sinä talvena paljaspäisiksi.

Toukokuussa siunattiin poissaolevat. Jokaiselle muodostettiin oma hauta. Haudalle laskettiin syreenikimppu. Kaikki haudat aina kukitettiin. Henki harhaili kuitenkin. Hauta oli epätodellinen. Vuosien kuluessa se löytyi jossain luonnon helmassa, kun tunsu olevansa saman Kaikkivaltiaan silmän alla, saman taivaan ja auringon valaisemana, saman kevätlinnun säveliään puun oksalla laulaessa.

Oli kuin hengähdystaukoa sotien välissä. Ihmiset oivat levottomia. Kuljettiin, liikuttiin. Karjalaisväestö etsi asuinsijojaan. Se etsi tavaroitaan, etsi sukulaisiaan, tuttaviaan, sotilaita oli liikkeellä enempi kuin tavallisesti; kotiutettavia, lomalaisia, sairaaloista palaavia. Junat ja häkäkaasulla kulkevat linja- ja postiautot olivat aina niin täynnä väkeä, etteivät kaikki matkustajat päässeet mukaan. Karjalaiset palailivat kotiseuduilleen, jos siihen oli tilaisuus. Ajassa oli niin

paljon surua, kaaosta ja muutoksia kaiken jälkeen, että aika on kuin epätodellisenä kadonnut muistotakin.

Kesä 1941 - jälleen sävähdys. Reserviläiset kutsuttiin taas kokoon. Lähdettävä oli kuten ennenkin. Lähtö ei kuitenkaan ollut enää yksityiselle sotilaille yhtä intomielinen kuin ensi kerralla. Nyt tiedettiin jo mitä sota oli. Napisematta kuitenkin yhteen kokoonnuttiin. Kauniina kesäämuna paikallispäällikkö H. Puusaari piti jälleen lähteville isänmaallisuutta uhkuvan puheen, josta joku myöhemmin tiedusti, että sittenkö mekin vasta sankareita olemme, kun paareilla palaamme.

Jälleen joukko lähti marssien Keuruun tielle ja kohti itää. Nuorisoseuran talon pihaan jäi jälleen muutamia lottia ja vanhempia miehiä seuraamaan katseillaan lähteviä ja lähettämään siunaavat ajatukset mukaan. Mitä tulevaisuus tulisi tuomaan mukanaan oli kaikille tuntematonta. Jälleen kodit täytti sama jännitys, huoli, surut. Jälleen kirjeniput lisääntyivät, tapahtumat, vaikutelmat kuvastuivat niissä. Muistelijalla ei kuitenkaan enää ollut läheistä kertojaa.

Tuskin omat miehet olivat lähteneet, kun pitäjään tuli 2500 reserviläistä. Reserviläisten koontumispaikat tahdottiin järjestää hiljaisille suojatuille seuduille. Reserviläisiä oli majoitettu Sompin, Leppälän ja Rantakömin taloihin sekä nuorisoseurantaloon.

Ensimmäisten reserviläisten ryhmä saapui talon pihaan. Olivat B-luokan miehiä, joita oli keräilty ympäri maan. Juna oli tullut yhtä mittaa jostain Joensuun tienoilta. Umpivaunut, kuumaa ja janoa. Miehet olivat pahalla päällä. He heittäytyivät pihaan maata, kuka reppunsa, kuka minkäkin päälle. Nuoret vänriket koettivat saada joukkoa järjestykseen, ilmoittautumiseen. Miehet makasivat vain. Tuli vanhempi kapteeni. Hän huusi ja hyppi rapulla. Miehet makasi-

vat ja huusivat vastaan. Lotat koettivat jotenkin saada joukkoa muonitetuksi. Pöydät tahtoivat ruokailussa nurin mennä. Huomenissa tuli vielä joku suurempi upseeri Haapamäeltä. Miehet olivat jo levänneet, ruokailleet ja rauhoittuneet, ja kaikki lähti vähitellen luistamaan täysin rauhallisesti.

Toisen kerran tuli jälleen uusi ryhmä, nyt ikämiehiä. Kaikki viimeisen päälle järjestykseen, miehet rauhallisia ja ystävällisiä. Eivät moittineet muonitusta tai muuta. Mitäs joukkoa nyt tuli? tiedustivat lotat ihmeissään. Olivat Pohjanmaan; Lapuan, Ylistaron, Isokyrön ym. isäntämiehiä, rauhallisia maanviljelijöitä, jotka suhtautuivat rauhallisesti tilanteeseen, eivätkä osoittaneet viattomalle lähimmäiselleen mieltä.

Joukot vaihtuivat nopeasti. Taislut olivat käynnissä ja kovat. Täydennysmiehiä tarvittiin. Kun uusia miehiä piti lähettää, kysyttiin usein vapaaehtoisia lähtijöitä. Oli vanhoja miehiä, jotka sanoivat tietävänsä mitä sota on, eivätkä lähde vapaaehtoisesti, vasta sitten kun määrätään. Mutta koulutuskeskukseen saapuivat mm. 16- ja 18-vuotiaat vapaaehtoiset partio-koululaispojat. Aina valmiina auttamaan. Hyvistä kodeista, kauniita poikia. Aina kun rintamalle lähtijöitä kysyttiin, pojat olivat valmiita lähtemään. ”Kolmas sota on menossa, eikä me päästä lähtemään ollenkaan.” Vanhat miehet puhelivat: ”Voi poikaparant, eivät tiedä mihin pyrkivät, tuollaiset vasta-alkajat siellä heti tapattavat itsensä.”

Niin pojat joskus lähtivät. Kirje kertoo: ”... Poissa olen minä sieltä kauniista ja rauhallisesta Rantakömistä. Kaukana täällä synkässä korvessa. Täällä on niin outoa ja vierasta, ja tunnen itseni niin yksinäiseksi ... ajatukset suuntautuvat sinne kauas länteen yli vetten ja peltojen. ... Ensin junalla niin kauas kuin rataa riitti eli Hyrynsalmelle, sieltä Suomussal-

men taistelutantereitten läpi Jun-tusrantaan, sitten jälleen autolla kolmatta sataa kilometriä Kiestingin suuntaan... Sohvanan kylä oli kokonaan poltettu. ... Metsät olivat kookkaampia kuin Suomen puolella, mutta ilman hoitoa surkeassa kunnossa... Näitä pitkiä teitä reunustaa myös monessa paikassa pienet puuristit, joitten alla useimmin makaa iivana...mutta myöskin suomalainen tai saksalainen urhea sotilas on saanut viimeisen leposijansa... Menetykset ovat olleet suuret, liiankin suuret, mutta tuskin mikään uhri on liian suuri, kun kyseessä on isänmaan tulevaisuus ja Karjalan vapaus... Näitten taistelutantereille jääneitten tovereittemme teot velvoittavat meitä jäljellä olevia tekemään kaikkemme niin, että pieni maamme voisi vastaisuudessa kulkea valoisampaa tulevaisuutta kohden. Meidän nykyisistä riveistämme eivät kaikki tietenkään palaa sinne rakkaille kotikunnaille. He saavuttavat täällä korkeimman voittonsa - isänmaansankarin nimen.”

Myöhemmän kirjeen yllä luki: Pyhällä maalla. ” Rauhan kaipuuta todistaa jo... monet täällä havittelevat rauhaa, laskevat päiviä ja päiviä, mutta yhä vain turhaan...pelkään, että tämä kuolinkamppailu vie pitkän ajan. Toivoa vain pitää, että se meidän osaltamme loppuu aikaisemmin.” Edellä olevien kirjeiden kirjoittaja, kuten hänen nuoret toverinsakin, saivat sankarin nimen. Sitä ennen oli koettu jo monta pitkää ja vaikeata vaihetta.

Eräs järkytys nousee mieleen koulutusjoukoista. Istuin pimeänä syysiltana yksin suuressa tuvassa käsitöitä tehden ja radiota kuunnellen. Yhtäkkiä takanani oli partainen, likainen, omituisesti käyttäytyvä sotilas. ”Muistatteko minut kesältä, kun 16 miestä lähdettiin tuosta pihasta. Kaikki ovat kaatuneet. Minä yksin olen tässä jäljellä.” Mies oli humalassa, hypännyt junasta ja poikennut joltain kesällisiä tavaroitaan etsimään.

Jotain kuolleiden seasta noussutta oli miehessä.

Oman pitäjän menetykset olivat jälleen suuret. Sankarihauta-alue laajeni jälleen. Paikallispäällikkö ja reserviläiset saattelivat sankarit aina kunniakkaasti asemalta Koipikankaalle. Sattui esimerkiksi niin, että eräs isä oli asemalla asioillaan ja katsoi junasta jätettyjen arkkujen nimikilpiä ja totesi yllätykseksi oman poikansakin nimen erään arkun päässä. Tieto ei ollut vielä saapunut.

Seurakunnassa ei kaikin ajoin ollut omaa pappiakaan. Muutamia sankarihautauksia toimittivat koulutuskeskuksen joukoissa olleet papit. Sotavuosina oli joskus tilanne, että kun oli suurempi sankarihauta umpeen luotava, ei sen luontiin ollut miehiä apuun, vaan lotta-tytöt tulivat seuraavana päivänä auttamaan vanhaa haudankaivajaa haudan umpeen luonnissa.

Pihlajaveden miehet joutuivat menemään Kannaksen kautta Inkeriin, Aleksandrowoskij - Jossaila. Nuorempiin ikäluokkiin kuuluvat menivät Suojärven kautta Syvärille. Sotasairaalaan saapui monta miestä Äänislinnan suunnalta. Mukana olleet voisivat kertoa enempi tapahtumista ja vaiheista.

Koska lotat oli koulutettu erilaisiin tehtäviin, olivat he myöskin jollain lailla sotalain alaisia. Sotilapiiristä tuli ilmoitus, jossa pyydettiin lähettämään niin ja niin monta lottaa töihin sotasairaaloihin, viestityksiin, ilmavalvontaan, kanttiineihin jne. Lotat katsoivat isänmaalliseksi velvollisuudekseen lähteä. Tuskinpa perheettömällä, koulutetulla lotalle olisi aina ollut mahdollisuutta kieltäytyäkään lähtemästä. Vaikka kaikki sairaanhoitajat oli asemaan katsomatta määrätty tehtäviin, ei sotasairaaloihin olisi mistään saatu riittävästi työvoimaa ilman lääkintälottien apua. Lottain työ oli pyyteetöntä, altista palvelua, jossa usein joudut-

tiin samojen vaarojen alaisiksi kuin sotilaatkin. Erilaisissa tehtävissä oli täältäkin komennettuna 15-20 lottaa. Muutamat joutuivat käymään kenttäsairaaloissa aina Syvärillä saakka. Kotirintamalla työskenteli tavalla tai toisella melkein jokainen nainen.

Siirtolaisia, siirtolaisia. Karjalan väestö oli joutunut uudestaan lähtemään. Ne, jotka talvisodan kynnyksellä olivat arvanneet tilanteen ja kerinneet jotain lähettämään poisikin, joutuivat lähtemään nyt paljain käsin yhdessä perääntyvän armeijan kanssa.

Taloon oli sijoitettu inkeriläisvanhus. Hänen ainoana omaisuutenaan oli kylästä pelastettu Raamattu. Ei vanhus muuta tuntunut kaipaavankaan. Sen lukeminen riitti hänen elämän sisällöksen. Muitakin inkeriläisiä oli.

Pihlajavedelle oli määrätty sijoitettavaksi Lumijoen kunta. Rautateillä olleessa kaaoksessa lumijokelaisia kuljettava juna käännettiin vahingossa etelään päin. Jonnekin sinne se sitten purettiin. Tänne tuli sitten väkeä pääasiassa Pyhäjärveltä, Vuokselasta jne. Parhaalla aikaa oli siirtolaisia noin 2500.

Karjalaiset olivat joutuneet kulkemaan maitse pitkiäkin matkoja. Esimerkiksi Rantakömin Helvi-emäntä oli tullut hevosella Pyhäjärveltä Multialle. Eräässä sisäsuomalaisessa pitäjässä siirtoväen kokoontumiskeskuksessa saattoi nähdä, miten nainen toisensa jälkeen oli lehmineen matkannut pitkät kilometrit, saanut ne varattuun aitaukseen jätetyksi ja niin istahtanut kaivonkannelle aikaisemmin saapuneiden joukkoon. Iho oli päivänpolttama, jalat ahavoituneet, ehkä rakoillakin. Ei siinä itketty, ei valitettu. Pieni vilkaisu uuteen tulijaan, pieni sutkaus ja hersyvä nauru. Sisäsuomalainen ei voinut muuta kuin ihmetellä.

Naiset sitten hoitivat karjaansa, lypsivät jne. kunnes jatkoivat matkaansa sijoituspaikkoihin. Kylän

naiset tulivat aina tarhalle maitokannuineen ostaamaan pimeää maitoa. He olivat hyvin puettuja, kammattuja ja heillä oli aikaa rupa-
tella toistensa kanssa. Kerranpa oli karjalaisemäntä, joka yksin hoiteli karjaansa, tuumannut: ”Ennen minä kaadan maidon vaikka maantienojaan ennen kuin teille annan.” Kylän rouvat tuumivat, että olipa äkäinen emäntä ja astelivat rauhallisina koteihinsa.

Sota alkoi 30.11.1939 ja päättyi 25.4.1945. Jotkin asevelvolliset joutuivat olemaan yhtä mittaa palveluksessa kuudettakin vuotta; siitä suurimman ajan silmätysten kuoleman kanssa. Sodissa kaatui yli 80000, haavottui 200000 ja jäi invalidiksi 60000.

Pihlajaveden sankarihaudoille pystytettiin myöhemmin 121 graniittiristää. Karjalaiset halusivat omat sankarinsa haudattavaksi eri paikkaan, koska he uskoivat vielä voivansa palata takaisin omille seuduilleen ja viedä sankariensa tomumajat sinne. Invalideja oli ehkä 70-80 ja sotaorpoja noin 130-140.

Silloin kysyttiin, mikä on pitäjän tulevaisuus. Silloin kuitenkin sanottiin, että joukkoomme palanneet miehet ovat vielä parhaassa iässä, haavat arpeutuneet. Mutta mitä tiedämme parinkymmenen vuoden jälkeen, kun miehet vanhenevat. Eivät sotavuodet voineet mennä ohi jälkiä jättämättä. Noin 30 vuoden jälkeen asiaa tarkasteltaessa oli sotaveteraanien riveissä tapahtunut suuri poistumismäärä. Sinne olivat kotityönsä ääreen kaatuneet miehuusiässään olevat miehet. Oli mennyt Väinö Sääksniemi, Eino Kaakkomäki, Onni Rantakömi, Voitto Koivuranta, Unto Kankimäki, Mikko Pajunen, Onni Sipilä, Onni Koskela, Eeli Hakala ja monia muita, joiden nimiä ei ulkoa muista.

Ennen oli Pihlajaveden asutus koostunut hämäläisten, savolais-
ten ja pohjalaisten sekoituksesta. Sotavuosien karjalaiset ovat siihen

nyt antaneet oman voimakkaan panoksensa. Useassa Pihlajaveden asumuksessa on emäntä tai isäntä karjalainen.

Nyt oli Koipikankaan hautausmaa tuttu ja läheinen. Sinne teki mieli. Juhla ei tuntunut juhla-
lta ennen kuin oli kerinnyt viedä kukkasensa tai kynttilänsä sankarihaudalle. Omaiset liikkuvat siellä yksitellen. Joku jouluaatto päätettiin mennä yhtä aikaa sankarihaudalle. Sitten pyydettiin pappikin mukaan ja niin vakiintui jouluaattoina sankarihautojen kynttilöiden sytytys. Myöhemmin se jäi seurakunnan huoleksi ja on tullut käytäntöön jo kaikilla haudoilla.

Sankareiden omaisten rivit ovat harvenneet. Vanhemmista on tullut harmaapäisiä vanhuksia, sotaorvot ovat keski-ikäisiä ja heidän lapsensa käyvät jo haudoilla. Sankareita on muistettu säännöllisesti juhlapäivinä. Elävässä elämässä vuosien kuluessa heidän arvoaan on himmennettykin.

Joka itsenäisyyspäivän iltahämyssä vanhenevat omaiset seisovat iltahämyssä vieläkin juhlamielellä ja liikuttuneina katsoen, miten nuoret kädet kantavat palavia tulisoihutuja kaksi kilometriä asemalta sankarihaudalle tuulesta ja lumisateesta huolimatta. Sieltä on tullut koko kylän nuoriso- ja lapsijoukko kulkueena.

Yli 30 vuotta oli puhuttu omaisten surusta. Vuonna 1970 puhui sankarihaudalla nuoren polven edustaja Ilkka Arponen: ”Me olemme jo sukupolvea, jotka olemme syntyneet ja eläneet rauhan aikana. Me emme enää voi ajatella kaikista asioista samoin kuin vanhempi ikäpolvi. Me tahdomme katsoa tulevaisuuteen...”

Emme tahdo, että näiden sotavuosien suruja tahdotaan nuoremille taakaksi tallettaa. On aika nuoren polven luoda entiseltä pohjalta uutta. Vanha tahtoisi aivan kuin huutaa nuoremmille ja kaikille: Kiitos teille lapset, jotka tulisoihutuja kannoitte. Tälläkin

teolla ja perinteellä te kasvatte kiinni kotiseutuun ja kaikkeen siihen, mikä on ollut arvokasta läpi sukupolvien. Näin iskette te jalkanne kiinni kotoiseen maaperään, joka auttaa teitä sortumasta ja hukummasta suuren maailman turuilla.

Aino Korja (kirj. 1970-luvun alkupuolella)

-Mutta Mummo, sinähän olet kertonut vain kuolleista ja surullisista asioista.

-Niin. Katsos ne ovat olleet mummolle elämäntäyteisiä asioita. Olivatko ne surullisia? Ei sinun tarvitsekaan niitä taakana ottaa. Mummo on vain tahtonut ne muistojen taakkana pois panna.

-Ovatko ne tässä sitten kaikki sinun asiiasi?

-On paljon suruja, jotka on aivan yksin kannettava tai pyydyttävä suurempaa taakantajaa avuksi.

-Eikö sinulla ole yhtään iloista asiaa?

-Eikö mummo ole osannut kertoa niitä iloisia asioita? Onhan niitä paljonkin.

-Mitä?

-Ensiksikin se, että on saanut elää. On saanut ihmisen osan elääkseen. On saanut tuntea surua, tuskaa, vastoinkäymisiä, voittoja.

-Mitäs muita iloja?

-Oli ilo kun sai kasvaa hyvässä kodissa. Oli ilo omaisista. Oli ilo suuresta rakkaudesta. Oli ilo vapaasta synnyinmaasta. Oli ilo omista terveistä lapsista. Oli ilo omasta kodista. Oli ilo, kun sai asiat hoidetuksi. Oli ilo jokapäiväisestä leivästä. Oli ilo auringosta. Oli ilo hyvistä naapureista.

-Kerro millaisia!

loistojuttu!

Asiaa vakuutuksista ja vakuuttamisesta
Karansalmen kylätalolla 26.10 klo 18.00

POHJANTÄHTI
Keskinäinen Vakuutusyhtiö

JÄSENEKSI KOTISEUTUYHDISTYKSEEN

Pihlajaveden kotiseutuyhdistys ylläpitää museotoimintaa entisellä kirkonkylän koululla, huolehtii kirkkovene Pihlasta ja siihen liittyvistä muista toimista. Myös Aisapuun julkaiseminen on kotiseutuyhdistyksen vastuulla. Yhdistyksellä on 100 hengen astiasto ja kahvinkeitin, joita tarvittaessa lainataan erilaisiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin. Pihlajavesi -viirien hankkiminen ja markkinointi on niinkään ollut kotiseutuyhdistyksen toimena.

Yhdistyksen yleinen kokous alkukesästä päätti jäsenhankinnasta, joka sovittiin toteutettavaksi Aisapuun kautta.

Yhdistyksen jäseneksi liittyminen ja aiemman jäsenyyden jatkaminen onnistuu vaivattomammin maksamalla jäsenmaksu yhdistyksen tilille osuuspankkiin. Maksun suuruus on 5 euroa/henkilö.

Saajan tilinumero	Keuruun osuuspsnkki 476210-20126262	TILISIIRTO	
Saaja	Pihlajaveden Kotiseutuyhdistys Ry 42910 Pihlajavesi	Jäsenmaksu v.2004 Jäsenen Nimi	
Maksaja			
Allekirjoitus		Viitenro	
Tilitä n:o		Eräpäivä	EUR 5,00

